

007

**ІЄН
ФЛЕМІНГ**

**ТІЛЬКИ
ДЛЯ СЛУЖБОВОГО
КОРИСТУВАННЯ**

ДЖЕЙМС БОНД

007

ІЕН
ФЛЕМІНГ

ТІЛЬКИ
ДЛЯ СЛУЖБОВОГО
КОРИСТУВАННЯ
ДЖЕЙМС БОНД

Богдан

Флемінг Ієн

Тільки для службового користування: детектив / І. Флемінг ; пер. з англ. Алекс Антомонов. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2021. — 216 с.

ISBN 978-966-10-7375-2

FOR YOUR EYES ONLY © Ian Fleming Publications Limited, 1960

The moral rights of the author have been asserted

Права автора захищені.

«JAMES BOND» і «007» є зареєстрованими торговими марками компанії «Danjaq LLC» і використовуються згідно із ліцензією від «Ian Fleming Publications Limited».

Всі права захищені.

«Ian Fleming» логотип і «Ian Fleming signature» є зареєстрованими торговими марками компанії «The Ian Fleming Estate» і використовуються згідно із ліцензією від «Ian Fleming Publications Ltd».

Переклад з англійської *Алекса Антомонова*

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

«Навчальна книга — Богдан», просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга — Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607; 520 548 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «НК Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: www.bohdan-digital.com

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,

nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: dk-books.com

т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

www.ianfleming.com

Навряд чи хтось насмілиться сперечатися, що Бонд (Д. Б.) і є наразі справжнім героєм нашого часу. Але чинити подвиги одному — справа невдячна, та й стомлива.

Може, саме тому наш герой потребує, так би мовити, «натхнення», яке завжди (!) знаходить в образі довгоногої (і не без інших приваб) дівчини. Стосунки компаньйонів по операції завжди чисті та щирі (а секс — то лише приємний додаток, не зациклюємося). Скільки разів Д. Б. як справжній джентльмен готовий був узаконити їх, перевівши ці стосунки у матримоніальне русло, але завжди щось відволікає — то вороги чи обставини, то завдання чи... інші дівчата. Психологія, врешті-решт... Загальновідомо: зв'язки, що розпочалися за екстремальних умов, недовговічні та швидкоплинні.

У восьмій книзі епопеї замість одного Бонда отримуємо п'ятьох Бондів (за ціною одного!), зграйку привабливих дівчат (здебільшого оголених) та лиходіїв усіх мастей — від холоднокровних убивць (росіян, німців, кубинців) і веселих італійців-контрабандистів до просто мерзотників-самодурів, які не гребують знищенням локальних екосистем.

Подвигів Д. Б. тут не звершує (а хіба людство заслуговує на порятунок?), але щоденщина секретного агента — перегони на мотоциклах, плазування навпомацки, спортивна риболовля в перлинах туристичних локацій (Париж, Вермонт, Багами, Венеція, Сейшели) — змальована достатньо переконливо.

Отже, читаймо і насолоджуйтесь, адже майстерність І. Флемінга як письменника тут наближується до рівня класика англійської (шпигунської) літератури С. Моема.

ІЗ ПОГЛЯДУ ВБИВСТВА

Очі за широкими водійськими окулярами з чорної гуми виблискували як льодяний кремій. Вони залишались єдиною непорушною річчю в цьому трахкотливому хаосі з плоті та металу в швидкісній гонці на ревучому «БСА М-20»¹, що мчав зі швидкістю сімдесят миль. Із-поза захисних лінз окулярів очі пильно дивились уперед поверх керма, а темні непохитні зіниці нагадували дула револьверів. Вітер хльостав ув обличчя, розтягуючи рот у широку посмішку, привідкриваючи великі передні зуби та білясті ясна. По обох боках посмішки щоки трохи тріпотіли від вітру і збиралися зморшками. Нижче суворого обличчя, накритого захисним шоломом, руки в чорних рукавицях, що міцно тримали кермо, нагадували лапи великого звіра, готового до нападу.

Чоловік в уніформі мотоцикліста Королівського корпусу зв'язку на машині оливкового кольору з модифікованими клапанами і карбюратором та знятим для швидкості глушником в усьому іншому нічим не відрізнявся від зв'язкового британської армії. Ніщо у вигляді чоловіка, ні його машини не виказувало, що він не той, за кого себе видає, за винятком повністю зарядженого «люгера», притороченого до скоби на верху бензобака.

Була сьома година травневого ранку, і пряма, немов стріла, дорога через ліс блищала від крапельок весняного ранкового серпанку. По обидва боки дороги соковиті від моху, вкриті квітами прогалини проміж старезними дубами виглядали так само театральну, як королівські ліси Версалю чи Сен-Жермена. Це було шосе Д-98, другорядна службова дорога в окрузі Сен-Жермен, і мотоцикліст щойно перетнув магістраль Париж — Мант, уже заповнену транспортом, від якого поспішали з передмість до столиці. Сам він прямував на північ у напрямку Сен-Жермен, і дорога була повністю порожня в обох напрямках, за винятком майже ідентичної постаті — ще одного зв'язкового Королівського корпусу, який рухався за милу попереду. Цей був молодший, стрункіший; він комфортно влаштувався на сидінні мотоцикла, насолоджуючись ранком, і тримав

швидкість не більше сорока. Їхав з випередженням графіка, а день був просто пречудовим. Молодик міркував — яєчню йому з'їсти чи омлет, коли повернеться до штабу о восьмій.

П'ятсот ярдів, чотириста, триста, двісті, сто. Другий мотоцикліст, який наближався позаду, сповільнив швидкість до п'ятдесяти, підняв праву руку і зубами стягнув рукавицю. Засунув її між гудзиками мундира і відстебнув від скоби пістолет.

Тепер його, напевне, стало добре видно у дзеркалі переднього мотоцикліста, оскільки той раптом крутнув головою назад, озирнувся й із здивуванням побачив на дорозі іншого зв'язкового. Малоймовірно, але в такий ранковий час він не здивувався б, якби побачив тут американського чи французького військового поліціанта. Або будь-кого з тих представників однієї з восьми країн-членів НАТО, які становили персонал SHAPE². Але на мотоциклісті, котрий наздоганяв, упізнав уніформу Королівського корпусу, і це було дуже дивним. Хто це, чорт забирай? Він привітально підняв великий палець і скинув швидкість до тридцяти, очікуючи, коли колега з ним порівняється. Не відриваючи погляду від дороги, боковим зором спостерігав у дзеркалі за силуетом, який наближався, перебираючи в пам'яті імена британських зв'язкових кур'єрського взводу при штабі об'єднаного командування. Альберт, Сід, Воллі... можливо, це Воллі — чоловік кремезної статури. Гарно їде! Він ще глузував над ним у ідальні щодо тієї тендітної красуні — як там її? Луїза, Еліза, Ліза?

Чоловік з пістолетом сповільнився. Тепер він був за п'ятдесят ярдів. Обличчя, більше не спотворене вітром, набуло різких, жорстких, можливо, навіть слов'янських рис. У глибині чорних, немов дула пістолетів, очей, запалали червоні вогники. Сорок ярдів, тридцять. Самотня сорока вилетіла з лісу прямо перед першим мотоциклістом. Вона незграбно перетнула шосе і зникла в кущах під мішленівським дорожнім показником, котрий проголошував, що до Сен-Жермена — один кілометр. Молодик посміхнувся і підняв палець в іронічному салюті та дитячому самозахисті — «одна сорока — на смуток»³.

За двадцять ярдів позаду чоловік з пістолетом зняв руки з керма, підняв «люгер», поклав його на зігнутий лівий лікоть і зробив постріл.

Перший мотоцикліст відірвав руки від керма і потягнувся до центру вигнутої спини. Машина завихляла по дорозі, в'їхала у канаву і проорала колію у траві серед конвалій. Там мотоцикл із скреготінням став дибки на заднє колесо і повільно завалився назад на мертвого водія. Двигун «БСА» чхнув, мотоцикл востаннє здригнувся, проїхався по тілу та квітах і нарешті замовк.

Убивця здійснив короткий поворот і зупинив машину в напрямку, звідки приїхав. Він поставив мотоцикл на супорт і пішов через дикі квіти до дерев. Схилившись над мертвим чоловіком, грубо припідняв його повіку. Потім не менш різко зірвав з трупа чорну шкіряну польову сумку, розстібнув гудзики на куртці й витягнув потертий шкіряний гаманець. Одним рухом зірвав з лівої руки небіжчика дешевий наручний годинник так різко, що хромовий браслет розірвався навпіл. Вбивця підвівся і закинув сумку на плече. Запихаючи гаманець у кишеню мундира, прислухався. Жодного стороннього шурхоту, крім звуків лісу та повільного цокання гарячого металу розбитого «БСА». Вбивця повернувся до шосе своїми слідами. Він ішов повільно, закидаючи листям сліди від коліс, що залишилися на м'якій землі та мосі. Над глибокими вибоїнами у канаві та трав'яному бордюрі довелося добряче попрацювати. Біля свого мотоцикла на мить озирнувся, окинувши поглядом галявину з конваліями. Непогано! Тепер тіло зможуть знайти хіба що з поліцейськими собаками, а враховуючи, що їм доведеться прочесати принаймні десять миль уздовж шосе, це займе години, а можливо, кілька днів — часу більш як достатньо. В такого роду роботі головне — мати його достатній запас. Він міг застрілити чоловіка й із сорока ярдів, але вирішив зробити це з двадцяти. А те, що прихопив зі собою гаманець та годинник вбитого, — то лише приємні штрихи, праця справжнього професіонала.

Задоволений виконаною роботою, чоловік зняв мотоцикл із супорта, вмонтував на сидінні й натиснув стартер. Повільно, щоб не залишати слідів шин на узбіччі, набрав швидкість, виїхав на гудрон шосе і за хвилину довів її до сімдесяти, дозволяючи вітру ліпити на своєму обличчі зловісну посмішку.

Ліс, що затамував дихання під час убивства, почав потроху оживати.

Джеймс Бонд випив свій перший за вечір напій у «Фуке»⁴. Напій той був якимось легковажним. У французьких кафе неможливо пити

серйозно. З дверима навстіж на бруківку та під сонцем хіба можна смакувати горілку, віскі чи джин? Fine à l'eau⁵ доволі міцний, але він спричиняє швидке сп'яніння, хоча на смак ніякий. Кварта шампанського чи шампанське з апельсиновим соком добре йдуть перед ланчем, але ввечері одна кварта тягне за собою іншу, а шампанське погано впливає на сон. «Перно»? Можливо, але його треба пити в компанії. Однак «Перно» Бонд не любляв, бо його локричний присмак нагадував йому про дитинство. Ні, в кафе треба пити щось супротивне тим комедійним напоям, які тут зазвичай пропонують, тому Бонд завжди замовляв одне й те саме — так званий «американо» — гіркий «Кампарі» або «Чинзано» з великою скибкою лимона та содовою. Щодо содової, то завжди вибирав «Пер'є», оскільки, на його погляд, найдорожча вода — це найпростіший спосіб поліпшити поганий напій.

Коли Бонд потрапляв до Парижа, то незмінно тримався улюблених місць. Він зупинявся в «Термінус Норд»⁶, оскільки йому подобалися привокзальні готелі — зовсім не претензійні та непримітні. Снідав у «Café de la Paix»⁷, у «Ротонді»⁸ чи в «Домі»⁹, оскільки їжа там була смачною, та й спостерігати за людьми цікаво. Якщо потребував міцного напою, то йшов до бару Гаррі¹⁰ і робив це з двох причин. По-перше, напої тут були відмінні, а по-друге, недосвідчений Бонд під час свого найпершого відвідування Парижа шістнадцятирічним повівся на рекламне оголошення в «Контінентал Дейлі Мейл», що підказувало, як туди проїхати. Тоді він сів у таксі й гордо сказав шоферу: «Сенк Ру До Ну»¹¹. З цього почався один із найнезабутніших вечорів у його житті, який закінчився (майже одночасно) втратою цноти, разом з гаманцем. На обід Бонд вирушав ув один зі шикарних ресторанів — «Véfour»¹², «Канетон», «Lucas Carton»¹³ чи «Cochon d'Or». Джеймс вважав, що б там не казав «Мішлен» про ці, а також про «Tour d'Argent»¹⁴ чи «Максим»¹⁵, що згадані ресторани не втратили свого блиску, незважаючи на ганебно зависокі рахунки. До того, Бонду подобалась їхня кухня. Після обіду він зазвичай прогулювався по Пляс Пігаль, аби подивитися, що ще може з ним статися. Коли, зазвичай, із ним нічого особливого не траплялося, він ішов через Париж до Північного вокзалу і лягав спати.

Сьогодні Бонд вирішив поламати заведену рутину і влаштувати собі добру стару вечірку. Він опинився в Парижі після безславно проваленого завдання на австрійсько-угорському кордоні, яке полягало в тому, щоб витягнути з країни одного угорця. Бонда відрядили туди для безпосереднього керування операцією через голову відділу «В», що, звісно, не викликало ентузіазму в резидентурі Відня. Йому від початку стали встромляти палиці в колеса. Внаслідок цього перебіжчика вбили при переході кордону на мінному полі. Тепер на Бонда чекало службове розслідування. Він мав повернутися з рапортом до Контори наступного дня, і сама ця думка вганяла його в депресію. Сьогодні день пречудовий — саме завдяки таким дням Париж отримав славу безтурботного та прекрасного місця, і Бонд вирішив дати місту ще один шанс. Він знайде собі дівчину, тільки справжню, і запросить на обід в яке-небудь казкове місце у Лісі¹⁶, на кшталт Арменовілю¹⁷. Щоб закрити матеріальні питання — а це питання точно виникне — якнайшвидше дасть їй п'ятдесят тисяч франків¹⁸. Він скаже: «Можна, я зватиму тебе Донатьєна чи Соланж? Ці імена співзвучні моєму настрою та цьому вечору. Уяви, що ми знайомі давно, і свого часу, коли я потрапив у скрутне становище, ти люб'язно запропонувала мені ці гроші. Ось вони, а тепер ми розкажемо одне одному все, що з нами сталося з моменту останньої зустрічі в Сан-Тропе рік тому.

А поки — ось меню та винна карта, вибирай будь-що, що зробить тебе щасливою і товстою». І вона відразу розслабиться, оскільки проблема буде розв'язана, засміється і скаже: «Але, Джеймсе, я не хочу товстішати». Ось так вони почнуть грати у гру «Париж навесні», й Бонд спробує не напиться, а буде зацікавлено слухати її балачки. І — Бог свідок, він не стане винуватити себе, якщо до кінця вечора від запліснявілої старої байки про веселощі Парижа не залишиться і сліду.

В очікуванні «американо» у «Фуке» Бонд посміхнувся зі своєї гарячкості. Він усвідомлював, що підігрує таким фантазіям тільки тому, щоб дати останнього стусана місту, яке він щиро ненавидів ще з часів війни. Починаючи з 1945, в Парижі у нього не було жодного щасливого дня. І річ не в тім, що місто було продажним. Хіба інші міста кращі? Воно втратило серце — його продали туристам, продали росіянам, разом із румунами та болгарами, продали покидькам з

усього світу, які поступово підім'яли місто під себе. Ну і звісно, продали німцям. Це видно по очах людей — заздрісних, понурих, присоромлених. Архітектурні красоти? Бонд поглянув на валку чорних машин, що засліпливо блищали під сонцем. Повсюди так само, як тут, на Єлисейських Полях. У добі залишилося тільки дві години, коли можна більш-менш спокійно роздивитися місто, — між п'ятою та сьомою годинами ранку. Після сьомої місто тоне в оглушливому потоці гримотливого чорного металу, з яким ані жодна чудова будівля, ні просторий бульвар, облямований деревами, не могли змагатися.

Офіціант поставив зі стуком тацю на мармурову поверхню столика. Спритним рухом руки, який Бонду ніколи не вдавалося повторити, чолов'яга відкривачкою зірвав кришку з «Пер'є», підсунув рахунок під відерце з льодом, механічно кинув «Вуаля, месье» і розчинився у просторі. Бонд поклав лід у бокал, долив до краєчку содової і зробив довгий ковток. Потім відкинувся на стільці й запалив «Laurens jaune». Жодних ілюзій стосовно того, що вечір перетвориться на катастрофу, не мав. Навіть якщо припустити, що за наступну годину-другу він знайде дівчину, то чи варта шкурка вичинки? За найближчого розгляду виявиться, що у неї груба, волога, пориста шкіра французької буржуа, біляве волосся під молодецьким беретом насправді каштанове біля коренів і таке саме жорстке, як струни фортеп'яно. М'ятний аромат із рота не приховає запаху часнику, який вона їла під час ланчу. Спокуслива фігура насправді зтягнута у дротяний корсет з гумовими вставками. Дівчина виявиться звідкілясь із-під Лілля, і вона обов'язково запитає, чи він американець. І — тут Бонд посміхнувся сам до себе — вона чи її сутенер поцупить його гаманець. *La ronde*¹⁹! Він опинився там, звідки почав. Ну, майже. Та гори воно все вогнем!

Бувалий у бувальцях «Пежо-403» виринув зі середини потоку, перетнув найближчу до тротуару смугу і зупинився у другому ряді на узбіччі. Почулися скрип гальм, розгнівані окрики, заверещали клаксони. Ніби нічого й не сталося, з машини вискочила дівчина, дозволяючи учасникам руху розбиратися між собою, й цілеспрямовано рушила тротуаром. Бонд випрямився. У дівчини було все, тобто абсолютно все, що він щойно собі нафантазував. Висока, і, хоча фігура прихована легким плащем, хода та статура — усе казало, що вона у неї гарна. Обличчя випромінювало веселість та зухвалість,

що позначалося на манері водіння, але зараз, коли пробиралася крізь натовп, у її щільно стиснутих губах проступала дратівливість, а в погляді читалася тривога.

Бонд прискіпливо спостерігав, як дівчина наблизилася до столиків кафе і пішла проходом. Звісно, жодної надії для нього. Вона йшла на побачення, напевне,

з коханцем. Такого роду жінки зазвичай комусь належать. Вона запізнилася, тому поспішає. Чорт забирай, те, що треба — довге біляве волосся під молодецьким беретом! І ось — вона дивиться прямо на нього. Та ще й посміхається... Перш ніж Бонд устиг оговтатися, дівчина підійшла до його столика, посунула стілець і сіла.

Дивлячись остовпілому Бонду в очі, вона силувано посміхнулася.

— Вибачте, що запізнилась, але, боюся, нам треба негайно їхати. На вас чекають в офісі. — І пошепки додала: — Термінове занурення.

Бонд стрепенувся. Ким би не була дівчина, вона точно з Контори. «Термінове занурення» — вираз, який Секретна служба запозичила у підводників. Він означав погані новини — гірше не буває. Бонд засунув руку в кишеню, дістав жменю монет і висипав їх на стіл.

— Гарзд, їдьмо, — сказав, підвівся і пройшов за дівчиною до автомобіля. Той усе ще загороджував усю смугу проїжджої частини. Будь-якої миті міг підійти поліцейський. Усаджуючись у машину, Бонд спіймав на собі злобні погляди водіїв. Дівчина залишила двигун працюючим. Вона увімкнула другу передачу і вклинилась у потік.

Бонд скопив очі на дівчину. Її бліда шкіра виглядала оксамитовою, а біляве волосся — шовковим аж до коренів.

— Звідки ви і що це все означає? — спитав.

— Із нашого відділення, — відповіла дівчина, не відводячи очей від дороги. — Другий помічник. Службовий номер 765, поза службою — Мері-Енн Рассел. Гадки не маю, що сталося. Я тільки бачила повідомлення зі штаб-квартири персонально від М. нашому голові відділення. Справа надзвичайної важливості й усе таке інше. Від нього вимагають насамперед знайти вас, а також, за необхідності, підключити французький Другий відділ. Голова «Ф» сказав, що ви завжди відвідуєте в Парижі одні й ті самі місця, і нам з іншою дівчиною надали відповідний список. — Вона посміхнулася. — Я встигла перевірити лише бар Гаррі та «Фуке», а потім збиралася

шукати вас у ресторанах. Мені пощастило спіймати вас так швидко. — Вона зиркнула на Бонда. — Сподіваюсь, я не була безтактною.

— Ви все зробили бездоганно, — відповів Бонд. — А як би вчинили, якби я був разом з дівчиною?

Вона розсміялася.

— Думаю, вчинила би так само, тільки називала вас «сером». Мене б хвилювало, як позбутися тієї дівчини. Якби вона влаштувала сцену, я би запропонувала відвезти її додому на своїй машині, а вам — узяти таксі.

— Ви дуже винахідливі. Давно ви в Конторі?

— П'ять років. Але в регіональній резидентурі я вперше.

— Подобається?

— Нормально. Але вечори та вихідні тягнуться повільно. У Парижі не просто завести друзів, не запропонувавши, — її губки скривились в іронічній посмішці, — усього решта. Я не святенниця, — додала вона поспіхом, — але ці французи нестерпно чіпляються. Довелося навіть відмовитися від метро й автобусів. Хоч коли в той транспорт сідаєш, у кінці дня всі сідниці в синцях від щипків. — Вона розсміялася. — Від подібних приставань втомлюєшся, до того ж не знаєш, що тим хамам казати. Це занадто. Щоб рухатися по місту, довелося задешево придбати цей автомобіль, і тепер інші машини тримаються подалі від мене. І допоки не зустрінешся поглядом зі сусіднім водієм, можна кинути виклик найноровливішим. Вони бояться, що ти їх не бачиш, а пом'ятий вигляд автівки наганяє на них жах.

І тоді всі розступаються.

Вони наблизилися до кільця на Єлисейських Полях. Немов для демонстрації своєї теорії дівчина поїхала по колу, а потім різко підрізала машини, що рухалися з боку Пляс де ла Конкорд. Дивом машини розступились і дали проїхати на авеню Матінон.

— Отакої, — розсміявся Бонд. — Але раджу вам не перетворювати це на звичку. Можете нарватися на місцеву Мері-Енн.

Дівчина хмикнула, повернула на авеню Габріель і зупинилася біля паризької штаб-квартири Секретної служби. — Такі маневри я виконую тільки на службі.

Бонд вийшов з машини й підійшов до водійських дверцят.

— Що ж, дякую за те, що підвезли. Коли ця гарячка закінчиться, чи можу я прокатати вас навзаєм? Мене ніхто не щипає, але в Парижі мені так само скучно, як і вам.

Вона широко розплющила очі, які виявилися блакитними. Уважно подивившись на Бонда, серйозно мовила:

— Я не проти. На комутаторі завжди знають, де мене знайти.

Джеймс просунув у вікно руку і потиснув її долоню на кермі.

— Чудово, — мовив і, повернувшись, швидко увійшов під арку.

Вінг-командер²⁰ Раттрей, голова відділення «Ф», — рожевощокий товстун із зачесаним назад білявим волоссям — одягався трохи манірно — сорочка зі загорнутими манжетами, піджак з подвійними розрізами ззаду, краватка-«метелик» та яскрава жилетка. Було видно, що він насолоджується життям, ні в чому собі не відмовляє, є душею компанії, і тільки хитруваті блакитні очі не викликали довіри. Він курил «голуаз» одну за одною, і весь офіс просяк тютюновим димом. Раттрей зустрів Бонда радо, немовби скинув камінь із плечей.

— Хто вас знайшов?

— Рассел. У «Фуке». Вона новенька?

— Шість місяців у нас. Відмінна працівниця. Але присідайте. У нас тут чортзна-що коїться, і я мушу вас увести в курс справи, перед тим як рухатися далі, — він схилився над інтеркомом і натиснув клавішу. — Повідомлення для М., будь ласка. Особисто від Голови відділення. «Нуль-нуль-сьомого знайдено. Отримує інструктаж». — І відпустив перемикач.

Джеймс посунув стілець до відчиненого вікна, подалі від сизого туману. Дорожній шум, що долинав з Єлисейських Полів, робив сталий шумовий фон. Якихось пів години тому Бонд був ситий Парижем по горло і радий швидше звідси змитися. Тепер мріяв залишитися тут.

— Учора вранці хтось перехопив нашого ранкового кур'єра, який прямував із штабу Верховного головнокомандувача до відділення у Сен-Жермені. Той віз щотижневий звіт розвідувального підрозділу штабу з висновками, секретні папери об'єднаної розвідки, схеми бойової побудови армій «залізної зависи», одне слово, секретну інформацію вищого рівня... Постріл у спину. Забрали польову сумку, гаманець та годинник.

— Гірше нікуди, — мовив Бонд. — Шансів на версію, що це звичайне пограбування, наскільки розумію, нема? Напевне, у штабі гадають, що гаманець та годинник прихопили для ширми?

— Служба безпеки штабу не може прийти до єдиного висновку. В цілому схиляються до думки, що це прикриття. Сьома ранку — дивний час для пограбування. Проте можете подискутувати на місці. М. надсилає вас туди як свого особистого представника. Він не на жарт збентежений. Мало того, що ми втратили купу секретних документів, то ще розвідслужбі ніколи не подобалося, що одне з наших відділень грає у власну гру. Самі знаєте, який М. упертий і як прагне незалежності в усьому, а службу безпеки НАТО він завжди критикував. Ще б пак — серед персоналу розвіддивізіону штабу не тільки пара французів та італієць, а ще й німець — голова відділу контррозвідки та безпеки!

Бонд присвиснув.

— Проблема в тому, що весь цей цирк потрібен штабу, щоби притиснути М. до нігтя. В будь-якому разі він наказав вам вирушити туди незабарно. Я домовився про ваш допуск, отримав дозволи. Вас передано у розпорядження полковника Шрайбера, відділ безпеки штабу командування. Американець. Тямуций хлопець. Займається цією справою зі самого початку. Наскільки розумію, він зробив усе, що можна в такій ситуації.

— Що саме зробив? Як усе сталося?

Голова «Ф» розгорнув карту — великомасштабну мапу «Мішлен» з передмістями Парижа — і показав олівцем: — Ось Версаль, а тут, на північ од парку — велике роздоріжжя автомагістралей Париж — Мант і на Версаль. За кілька сотень ярдів звідси на північ, по Н-184 розміщено SHARPE. Щосереді о сьомій ранку кур'єр спеціальної служби залишає штаб з розвідданими за тиждень, про які я вам доклав. Йому треба дістатися цього містечка під назвою Фурке неподалік од Сен-Жермена, віддати документи черговому офіцерові у нашій штаб-квартирі й повернутися назад до штабу о сьомій тридцять. Щоб не пробиратися через населені пункти, він з міркувань безпеки за наказом обирає дорогу Н-307 до Сен-Нома, там повертає праворуч на Д-68, проїжджає під магістраллю і їде крізь ліс Сен-Жермен. Увесь шлях — близько дванадцяти кілометрів, і він не кваплячись долає його

за чверть години. Учора цим кур'єром був капрал з корпусу зв'язку, нормальний серйозний хлопець на ім'я Бейтс. Коли він не повернувся до штабу о сьомій сорок п'ять, надіслали іншого мотоцикліста назустріч. Жодних слідів, та й Бейтс у нашій штаб-квартирі не з'являвся.

О восьмій п'ятнадцять до справи долучили відділ безпеки, а о дев'ятій дороги перекрили. Повідомили поліцію та Другий відділ, вислали пошукові загони. Тіло знайшли собаки, але тільки увечері, десь о шостій, і якщо якісь докази на дорозі й залишались, то жвавий рух ущент знищив їх. — Голова «Ф» вручив Бонду карту, а сам повернувся за стіл. — Ось майже і все, хіба що варто додати, що були вжиті звичайні заходи — посилений контроль на кордонах, у портах, аеропортах і так далі. Але вони не спрацювали. Вбивство професійне, і той, хто його вчинив, міг вивезти документи з країни вже до полудня чи передати в амбасаду в Парижі за годину.

— Авжеж! — роздратовано скрикнув Бонд. — То чого, чорт забирай, М. від мене хоче? Наказати штабу провести повторну перевірку, але ретельніше? То це не в моїй компетенції. Марнування часу!

Голова «Ф» співчутливо посміхнувся.

— Чесно кажучи, я висловив М. саме таку думку. Тільки тактовніше. Старий обґрунтував свою позицію і сказав: бажає показати SHARPE, що сприймає інцидент не менш серйозно. Ви просто виявилися під рукою, і він вважає, що ваш гострий розум та увага до деталей дадуть змогу побачити те, що випало з поля зору. Я спитав, про що йдеться, і М. пояснив, що на будь-яких об'єктах під суворою охороною завжди знайдеться людина-невидимка — тобто людина, яку всі сприймають за даність, що робить її непомітною — садівник, мийник вікон, листоноша. Я відповів, що у штабі про це подбали, і такі роботи виконує рядовий склад. М. порадив не бути таким прямолінійним і повісив слухавку.

Бонд розсміявся. Він ніби побачив, як М. насупився і навіть почув його сварливий голос.

— Гаразд, — мовив Джеймс. — Подивимося, може, щось накопаю. Кому мені доповідати?

— Доповідайте мені. М. не бажає вплутувати відділок у Сен-Жермені. Будь-яке ваше повідомлення я відразу перешлю до Лондона.

Проте не завжди буваю на місці, тому посаджу на телефон когось, хто виконуватиме функції вашого особистого зв'язкового двадцять чотири години на добу. Наприклад, Рассел. Вона вас знайшла. Годиться?

— Так, — відповів Бонд. — Вона підійде.

Пошарпаний «пежо», що його рекувізував Раттрей, зберіг запах Рассел. Її речі лежали в бардачку — половинка плитки молочного шоколаду «Зухард», загорнуті у серветку шпильки для волосся, роман Джона О'Хари²¹ в м'якій обкладинці та чорна замшева рукавиця. Бонд думав про Рассел до площі Зірки²², потім викинув з голови і швидко помчав через Ліс. За словами Раттрея, дорога займе хвилин п'ятнадцять на швидкості п'ятдесят. Джеймс попросив скинути швидкість наполовину, подвоїти час і переказати полковникові Шрайберу, що буде в нього о дев'ятій тридцять. Після Порт-де-Сен-Клу машин поменшало, і на магістралі Бонд розігнався до сімдесяти, поки доїхав до другого з'їзду, де праворуч стояв червоний дороговказ на SHARPE. Джеймс повернув, з'їхав з пагорба й опинився на Н-184. Через дві сотні ярдів посередині дороги побачив регулювальника, на якого йому порадили орієнтуватися. Поліцейський махнув йому на велику браму ліворуч, де на Бонда чекала перша перевірка.

Американський поліцейський у сірій уніформі вийшов з кабінки і перевірів перепустку. Наказав заїхати за шлагбаум і зупинитися. Французький поліцейський перевірів усі папери, зробив помітки в бланку на планшеті, видав величезний пластиковий номер на вітрове скло машини і зробив знак рухатися далі. Тільки-но Бонд припаркувався на автостоянці, з театральною несподіванкою спалахнули сотні дугових ламп, яскраво, немов сонячного дня, освітивши селище низеньких будівель. Відчуваючи себе голим, Бонд почвалав по ріняку під прапорами країн-членів НАТО, перескочив чотири сходинки перед широкими скляними дверима, ще вели до головної штаб-квартири Об'єднаних військових сил НАТО в Європі, й підійшов до головного поста охорони. Два військових поліцейських — американець та француз — ще раз перевірили перепустку й записали дані. Потім передали Бонда британському вояці в червоному кашкеті, який повів його довгим коридором повз незчисленних дверей кабінетів, на котрих не було жодних імен, а тільки абракадабра з літер, звичайна для усіх штабів. На одних дверях

було написано: «COMSTRIKFLTLANT AND SACLANT LIAISON TO SACEUR»²³. Бонд спитав, що це означає. Військовий поліцейський — або насправді не знав, або з міркувань секретності — безпристрасно відповів:

— Не можу знати, сер.

За дверима з табличкою «Полковник Дж. А. Шрайбер. Начальник Служби безпеки. Штаб головнокомандувача» Бонда зустрів підтягнутий, стрункий середнього віку американець із сивуватим волоссям та ввічливо-негативною гримасою банківського службовця. На його столі стояли кілька сімейних фото у срібних рамках і ваза з однією білою трояндою. У кабінеті не відчувалося запаху тютюну. Після обміну обережними ввічливими привітаннями Бонд висловив полковнику компліменти щодо створеної під його керівництвом системи охорони.

— Таку систему перевірок ворогові буде нелегко обійти, — сказав Джеймс. — У вас коли-небудь раніше бували пробої в системі безпеки? Чи, може, щось викрадали?

— Відповідь негативна на обидва ваших запитання, командере. Я в цілому задоволений станом речей у штабі. За винятком вашої Секретної служби, у нас кілька зовнішніх підрозділів. І, звісно, тут маємо співробітників міністерств внутрішніх справ чотирнадцяти різних держав. Я не можу відповідати за будь-які витоки з цих установ.

— Непроста у вас робота, — погодився Бонд. —

А тепер до справи. Може, маєте нову інформацію? Бо знаю лише те, що мені доповів командер Раттрей.

— У нас є куля. Стріляли з «люгера». Постріл перебив хребет. Стріляли, найімовірніше, ярдів з тридцяти, плюс-мінус десять ярдів. Якщо припустити, що наша людина їхала прямо, кулю випустили позаду по прямій траєкторії. Оскільки вбивця не міг стояти на дорозі, він рухався позаду на транспортному засобі.

— Це означає, що ваш кур'єр міг бачити його у дзеркалі заднього виду?

— Можливо.

— Коли ваші кур'єри помічають за собою «хвіст», вони мають інструкції застосовувати якісь ухильні засоби?

Полковник хмикнув.

— Звичайно. Гнати, як навіжені.

— З якою швидкістю рухався кур'єр до свого падіння?

— На нашу думку, не дуже швидко. Двадцять-сорок миль на годину. До чого хилите, командере?

— Мені спало на думку, що ви вагаєтеся, чия це робота: професіонала чи аматора. Якщо ваш кур'єр не намагався втекти від погоні й за умови, що він бачив убивцю в дзеркалі, що, звісно, не більше, ніж припущення, то чи не міг сприйняти переслідувача радше за друга, ніж за ворога? А це передбачає маскування вбивці, котре відповідало б обставинам, тобто дещо, що ваша людина сприйняла за нормальне навіть у таку ранню годину.

На гладкому чолі полковника Шрайбера запала маленька зморшка.

— Командере, — голос тремтів од напруження, — ми, звісно, розглянули кожний аспект цієї справи, враховуючи і той, що згадали ви. Учора опівдні командувач надав цій справі найвищого пріоритету, затвердив комісії з охорони та безпеки, і з того моменту будь-який доказ чи припущення вивчають, наче під мікроскопом. Мушу зазначити, командере, — полковник підняв добре доглянуту руку з манікюром і дозволив їй опуститися на блокнот, немов надаючи додаткової ваги своїм словам, — що людина, яка висуне хоч віддалено оригінальну версію того, що трапилось, виявиться близьким родичем Ейнштейна. Тут нема абсолютно нічого, і я на цьому наголошую, за що можна вчепитися.

Бонд співчутливо посміхнувся і підвівся.

— У такому випадку, полковнику, не смію витратити ваш час. Я тільки бажав би переглянути протоколи нарад з цього питання, щоб увійти в курс справи, а також було б добре, якби хтось із ваших людей показав мені, де тут у вас їдальня, і провів мене до кімнати...

— Звісно, звісно, — полковник натиснув кнопку.

У кімнату зайшов молодий ад'ютант з короткою стрижкою. — Прокторе, проведіть командера до його кімнати у крилі для особливо важливих персон, а також покажіть йому, де у нас бар та їдальня. — Він повернувся до Бонда. — Ми підготуємо папери, й після обіду зможете забрати їх у моєму кабінеті. Виносити їх не можна, але ви будете мати змогу спокійно продивитись їх у сусідньому

приміщенні. Проктор відповість на усі питання, які у вас виникнуть. — Він простягнув руку. — Добре? Побачимося вранці.

Бонд попрощався і рушив слідом за ад'ютантом. Простуючи миршавими сіренькими коридорами без запаху, подумав, що це, напевне, найбезнадійніша справа, яку йому доручали. Якщо вже найкращі голови розвідок чотирнадцяти країн зайшли в глухий кут, що він може запропонувати? Насолоджуючись розкішню спартанських приміщень для відряджених, Бонд вирішив залишитися тут днів на два — здебільшого для встановлення тіснішого контакту з Марі-Енн Рассел, — а потім ретируватися. Вирішивши для себе це питання, він швиденько поринув у глибокий, спокійний сон.

Чотири, а не два дні по тому, на світанку в сен-жерменському лісі Джеймс Бонд лежав на товстій гілці дуба, спостерігаючи за невеличкою порожньою просікою, що межувала з Д-98 — дорогою, на якій трапилося вбивство.

Із голови до ніг він був одягнений у маскувальний комбінезон парашутиста — зелено-коричневий з чорним. Навіть руки були у камуфляжі, а капюшон повністю закривав голову, залишаючи тільки щілини для очей та рота. Гарне маскування, а коли сонце підійметься вище, тіні стануть глибшими, його неможливо буде побачити із землі, навіть стоячи під цією самою гілкою.

А опинився він тут таким чином. Перші два дні у штабі, як і очікувалося, стали простим гаянням часу. Бонд не досягнув жодного результату, хіба що почав викликати роздратування наполегливістю, повторюючи ті самі запитання. На ранок третього дня, коли він був уже готовий розпрощатися з усіма й відбути, отримав телефонний дзвінок від полковника.

— Командере, гадаю, маю повідомити, що учора пізно ввечері повернулась остання група з пошуковими собаками. Ваше припущення щодо доцільності ще раз прочесати весь ліс, не підтвердилося. Вибачте, — в його голосі не було й нотки співчуття, — але результат негативний. Абсолютно негативний.

— Ось так. Значить, ми згаяли час. Моя вина, — мовив Бонд і, радше щоб позлити полковника, додав: — Ви не проти, якщо я порозмовляю з керівником пошукової партії?

— Звичайно. Робіть, що вважаєте за потрібне. До речі, командере, як довго ви плануєте у нас затриматися? Була б моя воля, залишайтеся на скільки завгодно. Але питання у вільних приміщеннях. До нас тут збирається велика делегація з Голландії. Вони — вищі чини, а наш адміністратор стверджує, що розселити їх нема де.

Бонд і не мріяв заприятелювати з полковником Шрайбером, бо їхні стосунки від початку не задалися, тому ввічливо відповів:

— Я доповім про це своєму шефові й одразу передам вам його рішення, полковнику.

— Будь на те ваша ласка, — голос полковник контролював, але терпіння обох чоловіків добігало кінця — вони кинули слухавки одночасно.

Голова пошукової партії виявився французом з Ланди. Його хитрі очі бігали, як у браконьєра. Бонд зустрівся з цим чоловіком на псарні, але близькість кінолога виявилася надто збудливою для німецьких вівчарок, і він завів Бонда в службове приміщення, де гавкоту не було чути.

У кімнаті висіли на гачках біноклі, дощовики, стояли гумові чоботи, на полицях лежали ошийники та інші необхідні речі. Біля столу з розкладеною великомасштабною мапою Сен-Жерменського лісу стояли два соснових стільці. На мапі олівцем були позначені квадрати. Француз жестом показав на неї.

— Наші собаки прочесали все, месьє. Ми нічого не знайшли.

— Ви впевнені, що прочесали все?

Француз почухав скроню.

— Вони трохи відволіклися на дичину, месьє. Нам трапилося пару зайців. Бачили й лисячі нори. Ми витратили купу часу, щоб відвести їх з галявини поблизу Каррефур-Руаяль. Можливо, там досі смердить циганами.

— О! — Бонда це трохи зацікавило. — Покажіть, де це. Що за цигани?

Кінолог манірно тицьнув у карту засмальцьованим пальцем.

— Ці назви ще із старих часів. Ось тут — Етуаль-Парфет, а тут, де сталося вбивство, Каррефур-де-Кюрье.

А отут, у нижній частині трикутника — Каррефур-Руаяль, який утворює з дорогою, де вбили кур'єра, — додав

драматично, — хрест. — Він витягнув з кишені олівець і поставив крапку на перехресті доріг. — А тут, месьє, галявина, на якій табір циган простояв майже всю зиму. Вони поїхали звідси приблизно місяць тому. За собою прибрали, але для собак їх запах не вивітриться ще кілька місяців.

Бонд подякував ї, після невеличкої екскурсії до собак, дресирувальникам яких він висловив компліменти, та світської бесіди про професію кінолога, сів у «пежо» та поїхав до жандармерії Сен-Жермен.

— Так, звісно, вони знали про циган. Виглядають справжніми ромами. Ледь розмовляють французькою, але поводитися добре. Скарг не надходило. Шість чоловіків та дві жінки. Ні, ніхто не бачив, як вони згорнули табір. Просто зникли одного дня — і все. Може, за тиждень до того, хтозна. В тому місці мало хто буває.

Бонд поїхав по Д-98 через ліс. Побачивши за чверть милі попереду великий міст автостради, вимкнув двигун і покотився за інерцією до самого Каррефур-Руаяль. Там зупинився, безшумно вибрався з автівки і, відчуваючи, що поводитьсь безглуздо, намагаючись не шуміти, вирушив у бік галявини. Через двадцять ярдів помітив просвіт серед дерев. Зупинившись на межі дерев та чагарнику, уважно роздивився. Потім вийшов на середину і перетнув галявину до діагоналі.

Завбільшки як з два тенісних корти, галявина поросла травою та мохом. В одному місці вона була густо вкрита конваліями, а ближче до краю, де починалися дерева, росли проліски. Трохи осторонь був низький пагорб, що нагадував курган, з усіх боків оточений кущами ожини та шипшини, зараз рясно вкритий квітками. Бонд пройшовся повз кущі, заглядаючи під коріння, але не побачив там нічого, крім земляного узвишся.

Джеймс востаннє роздивився по боках і попрямував у той кінець галявини, що був ближче до дороги. Тут між деревами знайшов прохід. Може, це були залишки стежки, але листя хтось прим'яв. Однак не більше, ніж це могли зробити цигани чи навіть минулорічні відпочивальники. Діставшись краю дороги між деревами, Бонд машинально нахилився, щоб обдивитися стовбури. І вмить напружився, присів. Зішкрябав нігтем смужку засохлого болота, що приховувала глибоку подряпину на стовбурі. Він розім'яв ці шматочки

грязі, потім плюнув, розмочив їх та обережно заліпив подряпини. На одному дереві виявив три замаскованих відмітки, на другому — чотири. Бонд поспішив відійти од дерев на дорогу. Його машина стояла на невеличкому схилі, що тягнувся до мосту над автострадою. Бонд штовхнув машину, шмигнув у кабінку і запустив двигун тільки тоді, коли опинився під мостом.

І ось тепер Бонд знову був на галявині, точніше, над нею, і поки що не переконався у правильності свого передчуття. На цей слід, якщо це був слід, надихнула настанова М., а також згадка про циган. «Собаки нанюхали циган... більшу частину зими... поїхали минулого місяця. Жодних скарг... Просто зникли одного дня — і все». Фактор невидимості. Люди — невидимки. Люди, які настільки зливаються зі середовищем, що просто не звертаєш на них уваги. Шість чоловіків та дві дівчини, які ледь розмовляли французькою. Гарне прикриття — цигани. Іноземець, але не зовсім іноземець, просто циган. Хтось від'їхав у кибитці, а інші залишилися, збудували собі схованку на зиму, якесь таємне місце, першою вилазкою з котрого стало викрадення секретних документів. Бонд думав, що це просто порожні фантазії, допоки не виявив подряпини, причому вміло замасковані, на двох деревах. Вони були на такій висоті, де, якщо хтось тягнув, скажімо, велосипед, педалі могли зачепитися за кору. Можливо, це марення, але Бонд не міг відкинути таку можливість. Єдине питання, що крутилось у його голові, — була це одноразова вилазка чи вони, упевнені у власній безпеці, здійснять інший напад?

Роздумами він поділився лише з відділенням «Ф». Мері-Енн Рассел порадила йому бути обережним. Голова «Ф» — людина практична — наказав Сен-Жерменському підрозділові допомогти Бонду. Джеймс розпрощався з полковником Шрайбером і перебрався до штаб-квартири в Сен-Жермені, де по-похідному зупинився в непримітному будиночку на непримітній вулиці селища. Люди з відділення роздобули йому камуфляж, та вся четвірка агентів радо перейшла під командування Джеймса. Вони прекрасно розуміли: якщо Бонд зможе утерти носа могутній службі безпеки SHARPE, тоді Секретна служба набуде такі потрібні їй бали в суперництві зі Штабом головнокомандувача, а всі тривоги М. щодо незалежності його служби будуть навіки розвіяні.

Бонд лежав на дубовій гілці й посміхався. Приватні армії, приватні війни... Скільки енергії вони висмоктують із загальної справи, скільки вогню відвертають від спільного ворога!

Шоста тридцять — пора поснідати. Правою рукою Бонд обережно порився в кишені й підніс до рота таблетку глюкози. Розсмоктував її якомога довше, потім витягнув другу, не відриваючи очей од галявини. Руда білка, що з першими променями сонця вигулькнула з дупла, погризла молоді букові паростки, перебігла до трояндових кущів на пагорбі, підняла щось із землі та почала крутити знахідку лапками і гризти. Лісові голуб та голубка, які спочатку шумно залицялись одне до одного в густій траві, тепер почали незграбно кохатися, змахуючи крилами. Пара лісових тинівок завзято збирали палички і скалочки для свого гнізда, яке вони діловито будували в чагарнику. Товстий дрізд нарешті надібав черв'яка й почав його викопувати, упираючись лапками. Над кущами троянд на пагорбі роїлися бджоли, і з відстані ярдів двадцяти до Бонда долітало їхнє дзижчання. Він немов опинився посеред якоїсь казкової сцени з трояндами, конваліями, птахами та колодязями сонячного світла між високих дерев, що спадало на яскраву смарагдову траву. Бонд, який уместився в своїй схованці о четвертій ранку, ніколи раніше настільки зблизька й настільки довго не спостерігав за переходом від ночі до чудового літнього дня. Раптом він відчув себе доволі безглуздо — будь-якої хвилини якась пташина могла підлетіти та всістися йому на голову!

Першими здійняли тривогу голуби. Вони гучно забили крилами і злетіли під прикриття дерев. За ними на гілля піднялися інші птахи, потім білка. Галявина спорожніла, тільки бджоли дзижчали над пагорбом. Але що спричинило переполох? Серце закалатало в грудях Бонда, він почав ретельно оглядати галявину в пошуках розгадки. Щось рухалося серед троянд. Рухи незначні, але незвичайні. Повільно, дюйм за дюймом, одиночна колюча стеблина, аномально пряма і доволі товста, піднімалася серед кущів. Опинившись на фут вище верхніх гілок, вона зупинилася. На верхівці стеблини стирчала рожева троянда. Відділена від куща, вона виглядала доволі абсурдно, але тільки для того, хто спостерігав за процесом від початку. Якщо не придивляться, одиночна стеблина не привертала уваги. Поступово пелюстки троянди почали розкриватися та обертатися, жовті маточки

розсунулись, і сонце виблиснуло у скляних лінзах, не більших за шилінг. Лінзи, здавалося, дивилися прямо на Бонда, потім повільно, дуже повільно повернулися на стеблині, зробили повне коло, оглянувши галявину з усіх боків, і знову витріщилися на Бонда. Задовольнившись круговим оглядом, пелюстки м'яко склалися, закривши око, і самотня троянда повільно опустилася, щоб з'єднатися з іншими квітами.

Бонд задихав частіше. Він затулив очі, щоб дати їм відпочинок. Цигани! Побий його грім, якщо цей пристрій не був доказом того, що глибоко під землею прихована першокласна шпигунська схованка із знаряддям, яке йому ще не доводилося бачити! Воно було досконалішим за будь-яке обладнання, що готувала Англія на випадок успішного вторгнення німців, а також кращим, аніж те, що залишили німці після себе в Арденнах. Дрож від захоплення та передчуття грандіозності знахідки — майже страху — пробігла по спині Бонда. Отже, він виявився правим! Що станеться далі?

Раптом із боку пагорба пролунало тонке, високе свистіння — звук електричного двигуна, що працював на високих обертах. Куц троянд затрясся. Сполохані бджоли здійнялися роєм, покружляли і знову сіли. В центрі великого куца з'явилася зазублена тріщина, що потроху ширшала. І ось половинки куца розійшлися, як стулки дверей. Чорний отвір розширився настільки, що Бонд побачив коріння куца, яке заглиблювалось у землю по обидва боки від уже відчиненого входу. Звук двигуна став гучнішим, з-поза країв вигнутих дверей виблискував метал. Немов відчинялися половинки пасхального яєчка. За мить обидва сегменти стали вертикально, а половинки трояндового куца зі сидячими на них бджолами вивернулися назовні. Сонце освітло нутро металевого отвору, на якому трималася земля з корінням. У темряві схову між вигнутими дверима мерехтіло електричне світло. Двигун вимкнувся. В отворі з'явилися голова та плечі, на поверхню виліз чоловік. Він присів навпочіпки, уважно роздивився галявину. В руці тримав «люгер». Задоволений, повернувся до шахти і махнув. З'явилися голова та плечі другого. Він передав нагору три пари якогось приладдя, що виглядало як снігоступи, і зник з виду. Перший вибрав пару, став на коліно і прикріпив снігоступи на черевики. Тепер він рухався вільно, майже не залишаючи слідів,

оскільки трава зминалася під широким вічком тільки на мить і знову повільно розпрямлялася. Бонд посміхнувся — розумні мерзотники!

З'явився другий. За ним — третій. Удвох вони витягнули зі шахти мотоцикл і зупинилися, тримаючи той у висячому положенні на ременях, перекинутих через плече. Перший, вочевидь лідер, схилився і по черзі причепив снігоступи до їхніх ніг. Потім один за одним вони рушили між деревами в бік дороги. Було дещо особливо зловісне в тому, як м'яко вони ступали в тіні, високо підіймаючи й по черзі опускаючи обмотані сітками ноги.

Бонд зітхнув з полегшенням й обережно поклав на гілку голову, щоби зняти напруження зі шийних м'язів. Ось, значить, у чому справа! Остання маленька деталь стала на місце. Якщо двоє підручних були вдягнені у сірі комбінезони, то на ватажку була форма Королівського корпусу зв'язкових, а мотоцикл — оливково-зеленого кольору «БСА М-20» з британським армійським реєстраційним номером на бензобаку. Нічого дивного, що кур'єр штабу підпустив його близько. Але як ця банда розпорядилася своєю здобиччю? Мабуть, передали по радіо самі вершки вночі. Замість перископа з куца вилізла антена з трояндою на верхівці, а педальний генератор глибоко під землею розпочав передачу високошвидкісних закодованих груп. Шифри? У тій шахті, мабуть, є багатенько ворожих секретів, якби тільки Бонду вдалося проникнути всередину схованки за відсутності команди. А яка би була удача надіслати фальшивку до ГРУ, радянської військової розвідки, котра, за всією очевидністю, тут усім заправляла. Думки в голові Бонда наштовхувались одна на одну.

Підручні повернулися, залізли у шахту, і трояндовий куц зачинився. Їхній ватажок з мотоциклом був, мабуть, серед кущів біля дороги. Бонд подивився на годинник — за п'ять хвилин сьома. Ну звісно! Він спостерігатиме за кур'єром. Одне з двох — або цей тип не знав, що чоловік, якого він убив, робив цю поїздку раз на тиждень, що мало ймовірно, або він припускає, що SHARPE змінить процедуру задля додаткової безпеки. Ці люди обережні. Вони, найімовірніше, мають наказ зібрати якомога більше даних до початку літа, поки в лісі ще небагато відпочивальників. А тоді команду перебазують і взимку повернуть назад. Хто може знати їхні довготермінові плани? Достатньо того, що ватажок готувався завдати нового удару.

Минали хвилини. О сьомій десять повернувся ватажок. Він зупинився у тіні високого дерева на краю галявини і коротко свиснув раз — подібно до птаха. Трояндовий кущ одразу почав розчинятися, диверсанти вийшли на світ божий і втрюх зникли за деревами. За кілька хвилин вони пронесли назад мотоцикл. Ватажок щез усередині останнім, ретельно обдивившись, чи не залишилося на галявині слідів. Половинки куща швидко зачинилися слідом.

За пів години на галявині поновилося життя, а через годину, коли високе сонце згустило тіні, Джеймс Бонд обережно позадкував по гілці до стовбура, тихенько зістрибнув на густий мох позаду куща ожини і розчинився у лісі...

Того вечора телефонні перемовини в обумовлений час із Марі-Енн Рассел були бурхливими.

— Ви божевільні, — сказала вона. — Я не дозволю вам це зробити. Звернуся до начальника «Ф» із проханням зателефонувати полковникові Шрайберу та переказати вашу історію. Це справа штабу, не ваша.

— Ви не зробите нічого подібного, — різко відгукнувся Бонд. — Полковник Шрайбер сказав, що з радістю дозволить мені провести випробувальну поїздку завтра вранці й зайняти місце їхнього кур'єра. Це все, що йому треба знати на теперішній стадії. Реконструкція, так би мовити, картини злочину. Полковникові на це наплювати. Він практично закрив справу. Отже, будьте слухняною дівчинкою і зробіть те, що вам кажуть. Просто передайте моє повідомлення М. Він зрозуміє, чому я маю закрити цю справу власноруч, і не відмовить.

— До біса М.! До біса вас! До біса усю Секретну службу! — дівчина, здавалося, перебуває на межі сліз. — Ви поводитесь, як дитина, яка не награлась у війну. Брати тих диверсантів самому! Та це просто позерство якесь. І не більше. Чистої води позерство.

Бонду розмова почала набридати.

— Годі, Мері-Енн, — сказав. — Передайте моє повідомлення. Вибачте, але це наказ.

— Добре, — в її голосі пролунала смиренність. — Не давіть на мене званням. Але будьте обачні. Принаймні захопіть із собою хлопців з відділку, щоби прибрати ваші рештки. Хай щастить!

— Дякую, Мері-Енн. До речі, як щодо повечеряти зі мною завтра? Скажімо, в «Арменонвілі»? Рожеве шампанське, циганські скрипки. Париж навесні...

— Гаразд, — серйозно відповіла вона. — Із задоволенням. Але тим паче будьте обережні. Благаю!

— Звісно, буду. Не переймайтеся. На добраніч.

— На добраніч.

Решту вечора Бонд провів, відточуючи деталі плану та інструктуючи співробітників Сен-Жерменського відділення.

Наступний день видався не менш чудовим. Бонд, зручно влаштувавшись у сідлі трахкотючого «БСА» та очікуючи відправлення, з трудом вірив у те, що за Каррефур-Руаяль на нього буде засідка. Капрал Королівських зв'язкових, який вручив порожню польову сумку і мав дати «добро» на те, щоб вирушати, сказав: — Сер, ви маєте такий вигляд, немов усе своє життя прослужили зв'язковим. На мій погляд, варто підстригтися, але зазначу, що форма на вас сидить чудово. Як вам подобається мотоцикл, сер?

— Мрія, а не машина. Я вже й забув, яке задоволення ганяти на такому.

— А я би не відмовився навіть від малюка «Остіна А-40», сер, — капрал поглянув на годинник. — Майже сьома. — Він підняв великий палець. — Уперед!

Бонд опустил окуляри на очі, махнув капралові, вдарив по стартеру і поїхав гравійною доріжкою до головних воріт.

З'їхавши з 184 на 307, він промчав через Байї і Нуазі-ле-Руа, а потім трохи поблукав у Сен-Номі. Там повернув праворуч на Д-98 — «дорогу смерті» — як назвав її кінолог. Зупинившись на узбіччі, ще раз перевірів довгодульний «кольт» 45-го калібру. Потім заховав зігрітий у руках пістолет за пояс, але гудзика не застібнув. На старт! Увага..!

Бонд різко зрізав кут і пришвидшився до п'ятдесяти. Попереду виднівся віадук з паризькою автострадою. Чорні вуста тунелю впустили і поглинули Джеймса. Гуркіт двигуна став оглушливим, на хвильку дихнуло холодом та пліснявою. За секунду він вилетів з тунелю на сонце й опинився на Каррефур-Руаяль. Попереду на дві милі розстелявся чорний гудрон шосе, що простягалося через казковий ліс; пахло листям та росою. Джеймс скинув швидкість до

сорока. Дзеркало заднього виду зліва трохи тіпалось. У ньому не відбивалося нічого, крім смуги шосе, яку з обох боків охоплювали дерева, немов гігантські зелені хвилі. Жодних слідів убивці. Може, злякався? Чи щось йому зашкодило?

Але ось у центрі дзеркала з'явилася маленька чорна цяточка — мошка, яка перетворилася на муху, згодом на бджолу, потім на жука. Жук перетворився на шолом на голові, низько притиснутій до керма між двома чорними рукавицями. Боже, як швидко він наближається! Бонд раз у раз споглядав то на дорогу, то у дзеркало, і назад на дорогу. А коли права рука вбивці потягнеться за пістолетом...

Бонд скинув газ — тридцять п'ять, тридцять, двадцять. Асфальт попереду був гладким, як стрічка металу. Ще один швидкий погляд у дзеркало. Правиця мотоцикліста позаду залишила кермо. Сонце відбивалось у скельцях окулярів, тому очі під шоломом здавалися велетенськими. Зараз! Бонд різко вдарив по гальмах, нахилив «БСА» під сорок п'ять градусів і вирубав двигун. Однак трохи забарився з пострілом. Пістолет убивці рикнув двічі, й куля влучила у пружини сидіння біля стегна Бонда. Але потім пролунав одиночний постріл «кольта», і переслідувач зі своїм «БСА», немов того спіймали на ласо з лісу, заковзав на боці, вискочив з дороги, влетів у кювет і завмер, ударившись головою об стовбур берези. На мить машина разом з водієм перетворилася на сплутаний клубок із плоті, металу та дерева, а опісля покорчений мотоцикл зі скреготом завалився на траву.

Бонд зліз із мотоцикла і наблизився до потворної мішанини з форми хаки та металу, що курився. Потреби знаходити пульс не було. Куди б куля не влучила, шолом зім'явся, мов потрощена шкаралупа. Бонд відвернувся, засовуючи пістолет за пояс. Пощастило. Не зашкодить випробувати удачу ще раз. Він підійшов до мотоцикла і поїхав дорогою назад.

Джеймс притулив мотоцикл до дерева з відміткою, заглибився в ліс і тихенько вийшов на край галявини, зупинившись у тіні бука. Облизавши губи, видав пташиний свист, як робив їхній ватажок. Зачекав. Може, він неправильно свистів? Але тут кущ задрижав, запрацював двигун. Бонд засунув великий палець правої руки за пояс біля пістолета. Сподівався, що не доведеться нікого вбивати. Цих двоє, здавалося, були неозброєні. Якщо пощастить, усе минеться тихо.

Вигнуті дверцята розчинилися. Зі своєї позиції Бонд не бачив, що робиться у глибині землянки, але назовні вийшов перший чоловік, начепив снігоступи, за ним вигулькнув другий. Снігоступи! Серце Бонда пропустило удар. Як він міг про них забути! Напевне, вони залишилися десь у чагарнику. Чортів ідіот! Вони помітять?

Обидва чоловіки повільно наближались, обережно ступаючи. Коли до них лишалось футів двадцять, перший ледь чутно промовив щось, можливо, російською. Бонд не відповів, вони зупинились і здивовано вступились у нього, чекаючи відповіді на пароль. Джеймс відчув, як наростає напруження. Вихопивши пістолета, він кинувся до них, прихилившись.

— Руки вгору! — Бонд махнув дулом «кольта». Перший чоловік вигукнув наказ і стрибнув уперед. Другий побіг до землянки. З боку дерев прогримів постріл з карабіна, чоловік спіткнувся і впав. Агенти зі Сен-Жерменського відділку залишили укриття і побігли до них. Бонд присів на одне коліно і вдарив дулом пістолета того, який на нього стрибнув. Удар досягнув цілі, але потім чоловік звалив його на землю. Джеймс побачив, як пальці супротивника поцілили йому в очі, ухилився і вдарив знизу в підборіддя. Чоловік ухопив Бонда за праве зап'ястя і почав викручувати з нього пістолет, повертаючи той у бік Бонда. Не бажаючи когось убити, Джеймс поставив пістолет на запобіжник і тепер намагався опустити його великим пальцем. Черевик ударив Бонда в скроню, він випустив пістолет і впав. Крізь червоний туман, що застелив очі, побачив скероване на нього дуло пістолета. Промайнула думка, що він зараз помре, помре через те, що проявив милосердя...

Несподівано дуло зникло, чоловік сповз згори. Бонд став спочатку на коліна, потім підвівся на ноги. Тіло нападника, що лежало долілиць у траві, здригнулось востаннє. На спині комбінезона розтікалися криваві плями. Бонд оглянувся. Четверо агентів з відділку стояли групою. Бонд відстебнув шлейку шолома і потер забите місце.

— Дякую, — мовив. — Хто стріляв?

Ніхто не відізвався. Чоловіки виглядали спантеличеними.

Бонд підійшов, здивований їхньою реакцією.

— Що таке?

Раптом Джеймс помітив рух у них за спинами. З'явилася ще одна нога — жіноча. Бонд уголос розсміявся. Чоловіки, ніяково посміхаючись, обернулися. Марі-Енн Рассел, одягнута в коричневу сорочку та чорні джинси, вийшла вперед з піднятими руками. У правиці вона тримала те, що нагадувало пістолет калібру 22. Дівчина опустила руки і заткнула пістолет за пояс. Підійшла до Бонда і стурбовано прошепотіла: — Сподіваюся, за це нікого не покарають? Я просто не могла відпустити їх самих. — Вона благально дивилася на Бонда. — Насправді добре, що я дісталася до вас першою. Ніхто не зважувався стріляти, бо всі боялися влучити у вас.

Бонд посміхнувся дівчині.

— Якби ви не прийшли, довелося б відмінити наше побачення. — Він повернувся до чоловіків і діловито сказав: — Гаразд, хлопці, хтось заберіть мотоцикл і повідомте суть справи полковникові Шрайберу. Скажіть, що ми чекаємо на його команду, щоб разом оглянути схованку. І хай надішле пару саперів. У шахті можуть стояти міні-пастки. Зрозуміло?

Бонд узяв дівчину під лікоть.

— Ходімо зі мною. Хочу показати тобі пташине гніздечко.

— Це наказ?

— Так.

¹ Мотоцикл, що випускала компанія Birmingham Small Arms Company (BSA) у 1937–1955 рр. Найпоширеніша модель мотоцикла часів Другої світової. Було виготовлено 120 000 екземплярів.

² Штаб Верховного головнокомандувача Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі (англ. Supreme Headquarters Allied Powers Europe, SHAPE) — центральний штаб збройних сил НАТО в Європі. Від 1951 до 1967 року штаб-квартира була розміщена у Парижі (поруч з Версалем).

³ Традиційна англійська коліскова, в якій відображені забобони, що, мовляв, побачити одну сороку — це на смуток, дві — на радість, три — на дівча, чотири — на хлопця, п'ять — на срібло, шість — на золото, сім — на таємницю, яку не можна розказувати, вісім — на бажання, дев'ять — на поцілунок, десять на птаха, якого не можна пропустити.

⁴ Історичний пивний ресторан у Парижі за адресою: Єлисейські Поля, 99. Відкрив його у 1899 р. Луї Фуке. Щорічно тут проводяться гала-обіди з приводу вручення премії «Сезар» (еквівалент французького «Оскару»).

⁵ Коньяк чи бренді з водою у пропорції 1 до 3. Популярний напій перед Другою світовою війною.

⁶ Готель при Північному вокзалі, Гар-дю-Нор.

- ⁷ Знаменитий ресторан біля Опери, оформлений за проектом Шарля Гарньє, відкритий 1862 року. Близькість до Опери зробила його популярним. Серед відвідувачів були П. Чайковський, Ж. Массне, Е. Золя, Гі де Мопассан, С. Дягилев та ін.
- ⁸ Богемний ресторан на бульварі Монпарнас, 105, що приймав Модільяні, Шагала, Пікассо, а також Леніна, Красіна і Троцького. Не кажучи вже про Гемінгвея, Фітцджеральда та Сіменона.
- ⁹ «Le Dôme Café» — один з найвидатніших ресторанів Парижа на бульварі Монпарнас, відкритий 1898 року. Серед завсідників — В. Ленін та Л. Троцький.
- ¹⁰ Harry's New York Bar заснував у 1911 р. видатний американський жокей Тод Слоан, який найняв бармена із Шотландії Гаррі МасЕлхоуна керувати закладом. Вважають, що саме тут був уперше зроблений коктейль «Кривава Мері». Відвідувачі — Е. Гемінгвей, Коко Шанель, Х. Богарт, С. Льюїс та ін.
- ¹¹ Спотворена адреса бару — 5 rue Daunou.
- ¹² Перший гранд-ресторан у Парижі, відкритий в аркадах Пале-Руаяль у 1784 році. Відзначений трьома зірками Мішлен, «цитадель класичної французької кухні». Меню оформлював Жан Кокто.
- ¹³ Гастрономічний ресторан з декором у стилі ар-нуво з довідника «Мішлен».
- ¹⁴ La Tour d'Argent («Срібна Вежа») заснований, за легендою, 1582 року. Винний погріб містить 450 000 пляшок загальною вартістю 25 млн євро. (Читай Е. Гемінгвея «Свято, яке завжди з тобою» та М. Пруста «У пошуках утраченого часу».)
- ¹⁵ Із 1981 р. належить П. Кардену. Можливо, найвідоміший ресторан Парижа. За рекомендаціями звертатися до М. Пруста, Ж. Кокто, маршала Герінга, М. Дітріх, Е. Піаф та ін.
- ¹⁶ Звісно, йдеться про Булонський ліс — ландшафтний парк на околиці Парижа — традиційне місце відпочинку парижан, яке у вечірній час перетворюється на один з найвідоміших кварталів «червоних ліхтарів».
- ¹⁷ Розкішний павільйон з рестораном посеред саду.
- ¹⁸ Курс франц. франка до долара в 1959 році становив 490 до 1.
- ¹⁹ Тут — замкнене коло (*франц.*)
- ²⁰ Командир крила — військове звання Королівських повітряних сил Великої Британії. За класифікацією держав-членів НАТО належить до рангу OF-4. Вінг-командер відповідає підполковнику в сухопутних силах і морській піхоті та командеру у ВМС.
- ²¹ О'Хара (1905–1970) — американський письменник, автор відомих романів «Побачення в Самаррі» та «Баттерфілд, 8».
- ²² (*фр.* Place de l'Étoile). З 1970 р. — площа Шарля де Голля.
- ²³ COMSTRIKFLTLANT — Commander, Striking Fleet Atlantic (Командер, ударний Атлантичний флот), SACLANT та SACEUR — (Supreme Allied Commander Europe) Верховний головнокомандувач ОЗС НАТО в Атлантиці — два командувачі стратегічних командувань НАТО, які очолюють Оперативне командування НАТО. Тобто, «Командер ударного Атлантичного флоту, який відповідає за зв'язок між двома Верховними головнокомандувачами».

ТІЛЬКИ ДЛЯ СЛУЖБОВОГО КОРИСТУВАННЯ

Найкрасивіший птах на Ямайці, а деякі вважають його найкрасивішим й у світі, це — вимпелохвостий колібрі або лікар-колібрі. Самець пташини сягає дев'яти дюймів у довжину, причому його хвіст — семидюймовий — складається з двох чорних пір'їн, що вигинаються та переплітаються між собою, а внутрішні сторони мають зубчасту конструкцію. Голова і чубчик у пташки чорні, крильця — темно-зелені, довгий дзьоб — яскраво-червоний, а блискучі й виразні очі — чорні. Тіло — смарагдово-зелене, настільки соковитого забарвлення, що коли сонце падає на груденята колібрі, перед вами виникає найзеленіша істота у світі. На Ямайці люблять давати птахам прізвиська. *Trochilus polytmus* вони назвали «птахом-лікарем» через те, що дві його чорних пір'їни нагадують фалди чорного сюртука старорежимного лікаря.

Місіс Хевлок особливо прикипіла серцем до двох родин цих птахів, оскільки вона спостерігала за ними — як сьорбають нектар, б'ються, в'ють гнізда, кохаються та виводять пташенят ще відтоді, як вийшла заміж та оселилась у маєтку Контент. На її очах, а зараз їй було за п'ятдесят, змінилося багато поколінь двох пташиних родин, засновників однієї з яких її свекруха назвала Пірамом та Фісбою²⁴, іншої — Дафнісом та Хлоєю²⁵. Усі наступні покоління отримували ті самі прізвиська, і зараз місіс сиділа на широкій прохолодній веранді за елегантним чайним сервізом і дивилась, як Пірам із пронизливим «ті-ті-ті» пікірував на Дафніса, котрий щойно насолодився нектаром на самовільно привласненому величезному кущі у формі японського конусоподібного бриля і затаївся серед гілок молочаю тірукаллі, що облюбував собі Пірам. Дві крихітні чорно-зелених комети кружляли над ретельно доглянутою луговиною площею з добрий акр, із яскравими укрощеннями гібіскусу та бугенвілії, допоки не зникли з виду в цитрусовій діброві. Скоро вони повернуться назад. Такі запеклі, на перший погляд, битви між двома родинами були лише грою. В цьому величезному, гарно доглянутому саду всім вистачить нектару.

Місіс Хевлок поставила горнятко і взяла сандвіч з «патум пеперіум»²⁶.

— Які вони все-таки нестерпні позери!

Полковник Хевлок поглянув на дружину поверх номера газети «Дейлі Глінер».

— Ти про кого?

— Про Пірама з Дафнісом.

— А, про них, — полковник вважав прізвиська птиць ідіотськими. — Здається мені, — продовжив Хевлок, — що Батиста²⁷ скоро дремене. Кастро тисне на всіх фронтах. Сьогодні вранці хлопець із «Барклайз»²⁸ розповів, що до них останнім часом надходить багато «гарячих» грошей. Сказав, що маєток «Бельєр» продали номінальним акціонерам. Уяви собі — сто п'ятдесят тисяч фунтів за тисячу акрів із закладеною худобою та особняком, який червоні мурахи згризуть до Різдва! Хтось остаточно з'їхав з глузду і придбав той потворний готель у Блю-Харбор. Подейкують, що навіть Джиммі Фаркерсон знайшов собі покупця — з болячками на усіх деревах і панамською хворобою на додачу, я гадаю.

— Урсула буде щаслива. Бідняжка терпіти не може Ямайку. Проте маю зазначити: мене бентежить той факт, що кубинці скуплять увесь острів. Цікаво, Тіме, звідки у них стільки грошей?

— Рекет, профспілкові фонди, державні гроші — тільки богові відомо. Куба аж кишить пройдисвітами і гангстерами, яким кортить вивести свої грошенята з острова і швиденько вкласти деінде. А Ямайка нічим не гірша, ніж будь-що інше, тим паче, коли отримала право вільного обміну на долари. Думаю, що покупець «Бельєр» просто висипав валізу грошей на підлогу офісу Ешенхайма. Кілька років зачекає, коли буча вщухне або коли Кастро захопить владу й наведе там порядок, тоді знову виставить маєток на продаж, дещо втратить, звісно, та поїде собі далі. Шкода, бо «Бельєр» була чудовим маєтком. За бажання усе можна поновити.

— За часів діда Білла землі ферми сягали десять тисяч акрів. Лісничому зазвичай треба було три дні, щоб об'їхати усе довкола.

— Біллу плювати. Б'юсь об заклад, він уже купив квитки до Лондона. Ще одним старим родом на острові стане менше. Скоро взагалі не

залишиться нікого, крім нас. Дякувати Богові, Джуді подобається це місце.

Міс Хевлок примирливо мовила «Так, любий» і закалатала дзвоником, щоби прибрали сніданок. Агата — кремезна синяво-чорна негритянка у старомодному білому тюрбані, який у наші часи побачиш хіба що в забитій глибинці — вийшла з рожево-білої вітальні у супроводі Фейпринс, молоденької симпатичної квартеронки з Порт-Марії, яку вона виховувала як другу покоївку.

— Пора нам зайнятися хазяйством, Агато. Гуава цього року поспіла рано.

— Так, мем, — флегматично відгукнулась Агата. — Але нам потрібно більше пляшок.

— Як це? Ще торік я придбала нам дві дюжини найкращих із тих, що знайшла в Енріке.

— Так, мем. Але п'ять чи шість з них розбилися.

— Господи, як це сталося?

— Не знаю, мем, — Агата зібрала посуд на срібну тацю і стояла, чекаючи на подальші вказівки міс Хевлок.

Міс Хевлок не дарма прожила більшість життя на Ямайці, щоби зрозуміти просту річ: розбитого посуду не повернути, а з'ясовувати, хто винний, собі дорожче. Тому вона бадьоро відповіла:

— Гарзд, Агато, я куплю нові пляшки, коли буду в Кінгстоні.

— Так, мем, — відгукнулась Агата і разом з молодшою покоївкою пішла до будинку.

Міс Хевлок повернулася до вишивання, її пальці рухалися механічно. Вона поглянула на високі куці у формі японського бриля та молочаю. Обидва самці повернулись і тепер, вишукано розпушивши хвости, стрибали з квітки на квітку. В променях сонця, що почало сідати, вони час од часу спалахували сліпучо-яскравими зеленими крапками. Пересмішник, вибравшись на найвищу гілку червоного жасмину, взявся до вечірнього репертуару. Жаба-дерев'янка проквакала, що настали короткі лілові присмерки.

Маєток «Контент» розкинувся на двадцяти акрах на схилах Кендлфлай-піку — одного зі східних відножин Блакитних гір у графстві Портленд. Цю садибу подарував предку Хевлока Олівер Кромвель на знак подяки за підписання смертного вироку королю

Карлу. На відміну від інших мешканців, які оселялися тут упродовж сторіч, Хевлоки залишалися власниками плантації впродовж трьохсот років, не зважаючи на землетруси, урагани, розквіт і занепад попиту на какао, цукор, цитрусові й копру. Тепер, при попиті на банани та худобу, плантація стала найбагатшою і найефективнішою на всьому острові. Будинок, який неодноразово латали та перебудовували після чергового землетрусу чи урагану, був сумішшю стилів — з колонами у двоповерховій центральній частині на старому кам'яному фундаменті та двома одноповерховими прибудовами зі сріблявого кедру під плоскими навислими дахами в типовому ямайському стилі. Хевлоки сиділи на широкій веранді центральної будівлі, що дивилася на трохи спадастий лужок садиби, за яким на двадцять миль тягнулися ген до океану джунглі з пишною рослинністю.

Полковник Хевлок відклав «Глінер».

— Здається, під'їхала машина.

— Якщо це знов ті жахливі Феддени з Порт-Антоніо, — рішуче мовила міс Хевлок, — тобі доведеться знайти привід, щоб їх виставити. Я більше не можу слухати їхній стогін про Англію. А останнього разу вони так набралися, що вечеря охолола. — Вона різко підвелася. — Піду скажу Агаті, що у мене мігрень.

Цієї миті з дверей вітальні вийшла Агата. Вона була явно схвильована. За нею йшли троє чоловіків.

— Жентльмени з Кінгстона, мем. До полковника.

Перший із візитерів прошмигнув повз економку. Він був у літньому капелюсі з дуже вузькими, різко загнутими догори крисами. Чоловік лівою рукою зняв капелюха і приклав до живота. Сонячні зайчики відбивались у його набриоліненому волоссі та сліпучій білозубій посмішці. Наблизившись до полковника Хевлока, він простягнув руку:

— Майор Гонсалез. Із Гавани. Радий з вами познайомитися, полковнику.

Він говорив з удаваним американським акцентом, як у ямайського таксиста. Полковник Хевлок підвівся, побіжно торкнувся простягнутої руки і через плече майора поглянув на двох чоловіків, які зайняли позицію пообіч дверей. Кожен тримав сумку з тропічним візерунком і написом «Пан-Америкен». Сумки на вигляд були важкими. Обидва чоловіки синхронно нахилилися, поставили сумки на підлогу біля

своїх жовтуватих черевиків і знову випрямилися. На їхніх головах були білі пласкі кашкети з прозорими зеленими козирками, що відкидали зелені тіні на вилиці. З-під зелених козирків за кожним жестом майора спостерігали жваві звірячі очі.

— Це мої помічники.

Полковник Хевлок витягнув з кишені люльку і почав її набивати. Його спостережливий погляд відзначив елегантний костюм, охайні черевики, манікюр на руках майора, а також блакитні джинси та квітчасті сорочки його супутників. Розмірковуючи, під яким приводом заманити непроханих гостей до кабінету, де у верхній шухляді стола в нього лежав пістолет, полковник запалив люльку, крізь дим спостерігаючи за виразом обличчя майора.

— Чим зобов'язаний вашому візиту? — спитав Хевлок.

Продовжуючи широко посміхатися, майор Гонсалес розвів руками. Його прозорі, майже золотисті очі випромінювали приязність та відкритість.

— Ми до вас у справах, полковнику. Я — довірена особа одного джентльмена з Гавани, — він зробив жест правицею. — Дуже впливовий джентльмен і чудова людина. — Майор Гонсалес спробував надати голосу щирості. — Він вам сподобається, полковнику. Той джентльмен попросив переказати вам свої найкращі побажання і запитати, скільки може коштувати ваш маєток.

Міс Хевлок, яка з ввічливою напівпосмішкою спостерігала за тим, що відбувається, підійшла, стала біля чоловіка і делікатно, так, щоб не образити гостя, мовила:

— Який жаль, майоре, що вам довелося труситися нашими запилюженими дорогами! Вашому другові доцільно було написати нам листа або навести довідки у Кінгстоні чи в Будинку уряду. Бачте, родина мого чоловіка мешкає на цих землях майже триста років. — Вона сконфужено посміхнулася. — Боюся, про продаж «Контенту» не може йтись. І ніколи не йшлося. Просто цікаво, хто би міг подати вашому впливовому другові таку ідею.

Майор Гонсалес увічливо вклонився і з посмішкою звернувся до полковника Хевлока, не звертаючи уваги на слова міс Хевлок.

— Моєму поручникові сказали, що у вас ледь не найкраща estancia²⁹ на Ямайці. Він дуже щедра людина. Будь ласка, назвіть будь-яку обґрунтовану цифру.

— Ви чули, що сказала міс Хевлок, — твердо мовив полковник. — Маєток ми не продаємо.

Майор Гонсалес розсміявся, і сміх його прозвучав доволі природно. Він похитав головою, немов розтлумачував тупуватій дитині просту істину.

— Можливо, я висловився незрозуміло, полковнику. Мій поручник бажає саме цей маєток, а не будь-який інший на Ямайці. Він має в розпорядженні вільні фонди, які готовий вигідно вкласти. Бажано на Ямайці. Сюди мій поручник планує перебратися.

— Я усе розумію, майоре, — незворушно відповів полковник. — Мені шкода, що ви стільки часу витратили, але поки я живий, «Контент» не продам. А зараз прошу нас пробачити, ми з дружиною звикли обідати рано, та й вам шлях неблизький. — Він махнув рукою ліворуч. — Думаю, зручніше дістатися вашої машини з цього боку. Дозвольте, я вас проведу.

Полковник Хевлок зробив крок, запрошуючи майора Гонсалеза йти за ним, але, побачивши, що той не рушив з місця, зупинився. В блакитних очах проступив крижаний блиск.

Широка посмішка Гонсалеза звузилась, ув очах виникла настороженість, але манери залишалися приязними.

— Хвилинку, полковнику, — мовив майор і, повернувши голову, віддав короткий наказ. Хевлоки помітили, як разом із процідженими крізь зуби словами з обличчя гостя сповзла маска доброзичливості. Місіс Хевлок уперше відчула розгубленість і притиснулася до чоловіка. Супровідники підняли сумки компанії «Пан-Америкен» і зробили крок уперед. Гонсалез одна за одною розстебнув «блискавки» на сумках — обидві до країв були наповнені пухлими пачками американських доларів. Майор зробив широкий жест рукою:

— Тут пів мільйона доларів стодоларовими купюрами. Усі справжні. Це сто вісімдесят тисяч фунтів стерлінгів — справжнє багатство. У світі знайдеться немало чудових місць, де можна оселитися, полковнику. Мій поручник готовий додати ще двадцять тисяч фунтів, щоб округлити суму. Ми владнаємо справу за тиждень. Усе, що мені

зараз потрібно, — це ваш підпис на клаптикові паперу, а юристи зроблять решту. Отже, полковнику, — майор переможно посміхнувся, — будемо вважати, що домовились і потиснемо один одному руки? Якщо так, сумки залишаться тут, а ми поїдемо, щоб не заважати вашій вечері.

Хевлоки дивилися на майора з однаковим виразом гніву та презирства. Легко уявити, як місіс Хевлок розповідатиме цю історію своїм подругам:

— Заявився до нас чолов'яга — такий вульгарний і засалений. Та ще з пластиковими сумками, набитими брудними грошима. Мій Тіммі повівся як справжній джентльмен. Наказав тому забиратися геть зі своїми сумками.

Губи Хевлока скривилися від огиди.

— Мені здалося, майоре, — мовив полковник, — що я висловився зрозуміло. Маєток ми не продаємо ні за які гроші. До того ж я не поділяю загальної жаги до американських доларів. А тепер прошу вас піти. — Він рішуче поклав на стіл люльку, немов збирався закачати рукави.

Цього разу посмішка майора втратила доброзичливість. Рот іще посміхався, але дедалі більше нагадував злобну гримасу, а в прозорих золотистих очах раптом зблиснув холодом метал.

— Полковнику, — прошипів Гонсалес, — це не ви, а я недостатньо чітко висловився. Мій поручник надав інструкції: у разі вашої відмови від його щедрої пропозиції вдатися до альтернативних заходів.

Серце місіс Хевлок закалатало від страху. Вона поклала руку на лікоть чоловіка й міцно стиснула. Той, своєю чергою, доторкнувся до її руки, намагаючись заспокоїти.

— Будь ласка, майоре, залиште нас, — процідив крізь зціплені зуби полковник. — Інакше я буду змушений звернутися до поліції.

Майор Гонсалес повільно обливав губи кінчиком рожевого язика. З обличчя повністю зник вираз приязні, він насупився і різко мовив:

— Отже, полковнику, поки ви живі, ферму не продаєте? Це ваше останнє слово? — Кубинець завів правицю за спину і тихенько клацнув пальцями один раз. Позаду обидва чоловіки сунули руки під веселого кольору сорочки, де за поясом були заткнуті пістолети.

Цупким звірячим поглядом вони дивилися за правицею майора, очікуючи наступного жесту.

Місіс Хевлок приклала руку до рота, полковник хотів стверджувально відповісти, але у нього раптом пересохло в роті, він зглитнув. Хевлок не міг повірити вухам. Цей паршивий кубинський мерзотник, напевне, блефує. Нарешті він спромігся і хрипло вимовив:

— Так, це моє останнє слово.

Майор Гонсалес стримано кивнув.

— У такому разі, полковнику, мій поручник продовжить перемовини з наступним власником маєтку — вашою дочкою.

Пальці клацнули знову. Майор Гонсалес відсунувся вбік, щоб не перекривати зону стрільби. Смагляві та спритні, як у мавп, руки вихопили з-під строкатих сорочок потворні револьвери зі стволами, як сосиски, і відкрили шквальний вогонь. Вони не зупинилися навіть, коли обидва тіла почали осідати на землю.

Майор Гонсалес присів, щоб перевірити, куди влучили кулі. Потім троє невисоких чоловіків швидко пройшли через рожево-білу вітальню, через хол, оздоблений різьбленими панелями червоного дерева, і вийшли через елегантні входні двері. Нікуди не поспішаючи, вони сіли в чорний седан «форд-консул»³⁰ з ямайськими номерами — майор Гонсалес за кермом, а його підручні позаду — і неспішно поїхали довгою авеню Королівських Пальм. На перехресті з дорогою на Порт-Антонію порізані телефонні дроти звисали на гілках дерев подібно до металевих ліан. Гонсалес упевнено крутив кермо, обережно рухаючись вузькою місцевою дорогою, допоки не вибрався на покриту щебенем ділянку біля узбережжя, де зміг додати швидкості.

За двадцять хвилин після вбивства машина дісталася нетрів на околиці невеличкого бананового порту. Тут вони залишили украдену автівку на порослому травою узбіччі й пішки подолали чверть милі кволо освітленою головною вулицею до бананового причалу. На них чекав швидкохідний катер, двигун якого працював на холостих обертах. Трійця зійшла на борт, і катер промчав спокійними водами бухти, яку одна американська поетеса нарекла найкрасивішою у світі³¹. Якірний ланцюг надраєної яхти «кріскрафт»³² під зоряно-смугастим прапором був наполовину вибраний. Дві вишукано вигнуті, немов антени, вудочки для глибоководного лову свідчили про те, що на її

борті були туристи — може, з Кінгстона, може, з Монтего-Бею. Троє чоловіків зійшли на борт, катер розвернувся. Два каное кружляли поруч і жебракували. Майор Гонсалес кинув кожному монету п'ятдесят центів, і напівоголені плавці відразу пірнули. Здвоєні дизельні двигуни прокинулися, заторохкотіли, «кріскрафт» трохи присів на корму і рушив у бік глибокого проходу, над яким височіла будівля готелю «Тічфілд». На світанку вони будуть у Гавані. Рибалки та робітники верфі провели яхту поглядами і поновили дискусію щодо того, хто з голлівудських зірок, які відпочивали на Ямайці, це міг бути.

Угорі в горах на широкій веранді вілли «Контент» у червоних калюжах відбивались останні промені призахідного сонця. Один із птахів-лікарів промчав над балюстрадою, зависнув у повітрі над тілом місіс Хевлок, розглядаючи розірване кулями серце. Не знайшовши для себе нічого цікавого, він кокетливо пурхнув до гілок найближчого куща гібіскусу, який облюбував для ночівлі.

Із дороги долинув гуркіт маленької спортивної машини, коли водій по-спортивному перемкнувся на знижену передачу на повороті. Якби місіс Хевлок була жива, вона б негайно мовила:

— Джуді, скільки разів я тобі казала не гнати на поворотах. З-під коліс на лужок летить гравій, і ти чудово розумієш, що він може пошкодити косарку Джошуа.

Минув місяць. У жовтні в Лондоні випав погожий тиждень пречудового бабиного літа, і гуркіт косарок з Рідженс-Парку долітав через широко розчинені вікна кабінету М. Такий «голос» бензинових косарок — сонливий металевий спів старих агрегатів Бонд вважав одним з найчарівніших звуків літа, однак він поступово відходив у минуле. Напевне, те саме відчувають сучасні діти, коли чують торохкотіння двотактного двигуна. Принаймні запах скошеної трави залишається тим самим.

Бонд мав час порефлексувати, оскільки М., здавалося, ніяк не міг наблизитися до суті справи. Він спитав Джеймса, чим той зайнятий на даний момент, на що той весело відповів, що нічим і що все чекає на те, коли перед ним розкриється ящик Пандори. Бонд був трохи заінтригований, оскільки М. звернувся до нього не за номером — нуль-нуль-сім, а по імені, що було незвичним на службі. Це могло означати, що завдання матиме присмак особистої справи і

вигляд радше прохання, ніж наказу. Джеймсові також здалося, що у крижаних, дивовижно прозорих сірих очах проглядається додаткова тривога. Та й три хвилини, щоб набити тютюном люльку, це вже перебір, чорт забирай!

М. повернувся у кріслі ближче до столу і клацнув по коробочці сірників так, що вона проїхала по обтягнутій червоною шкірою поверхні столу до місця, де сидів Бонд. Той прийняв пас і ввічливим ударом відправив коробку на середину столу. М. посміхнувся. Здавалося, він прийняв рішення.

— Джеймсе, вам ніколи не спадало на думку, — запитав м'яко, — що на флоті кожен моряк знає, як треба діяти, за винятком командуючого адмірала?

Бонд нахмурило лоба і відповів:

— Чесно кажучи, сер, ні, не спадало, але я розумію, що ви маєте на увазі. Решта лише виконує накази, а цьому адміралові доводиться приймати рішення. Гадаю, те саме стосується і верховного головнокомандувача, який є найсамотнішою людиною на своєму посту.

М. зробив люлькою широкий жест.

— Саме так. Комуś треба проявити твердість та прийняти остаточне рішення. Той, хто виказує слабину перед адміралтейством, заслуговує списання на берег. Люди релігійні перекладають рішення на Бога. — М. зайняв захисну позицію. — Колись я теж застосовував такий принцип на службі, але Він завжди відкидав мої спроби, радячи не вішати носа і діяти самостійно. Гарна порада, але дуже непроста. Проблема в тому, що мало хто може проявити твердість, особливо коли тобі за сорок. Як правило, життя тебе вже добряче побило — проблеми, трагедії, хвороби — усе це підточує людину, розм'якшує. — М. пильно поглянув на Бонда. — А який ваш коефіцієнт твердості, Джеймсе? Ви ще не наблизилися до небезпечного віку...

Бонду не подобалися питання про особисте, бо не розумів, як на них відповідати і де тут істина. Він так і не мав ані дружини, ані дітей — і тому не зазнав трагедії особистої втрати. Не довелося йому протистояти сліпоті чи смертельній хворобі, й він не мав жоднісінької уяви, як би поведився, зіткнувшись із такими жахами, які б потребували від нього більше витримки, ніж йому будь-коли

доводилося проявляти. Тому не дуже впевнено відповів: — Гадаю, я зможу витримати багато чого, якщо доведеться і якщо буду знати, що це треба, сер. Тобто, — він терпіти не міг користуватися такими фігурами мови, — якщо це, так би мовити, сприятиме вирішенню справи, яка є справедливою, сер. — Бонд повів далі, відчуючи себе ніяково за те, що перекидав м'яча назад до М. — Звісно, нелегко визначити однозначно, що справедливо, а що ні... Гадаю, коли Контора доручить мені неприємне завдання, воно буде виконано в інтересах справедливості.

— Саме це я і мав на увазі, чорт забирай, — очі М. збуджено заблищали. — В даному випадку можете сміливо покластися на мене, бо я перебираю всю відповідальність. — Він ткнув чубуком люльки себе в груди. — Саме мені доведеться вирішувати, справедливо це чи ні. — Блиск ув очах М. згас, щільно стиснуті губи вигнулись у кривій посмішці, й він похмуро сказав: — Гадаю, за це мені й платять. Комусь треба керувати цим клятим потягом. — М. устроїв люльку в рота і глибоко затягнувся, щоб заспокоїти нерви.

Бонду стало шкода М. Він ніколи не чув, щоб його шеф коли-небудь так різко висловлювався. Ніколи раніше М. не натякав підлеглим на те, який тягар відповідальності лежить на його плечах відтоді, як він відмовився від пропозиції стати П'ятим лордом адміралтейства³³ задля того, щоб очолити Секретну службу. М. був помітно стурбований, і Бонд губився у здогадках, чому саме. Вочевидь, про зовнішню загрозу не йшлося. Коли М. більш-менш правильно зважував шанси, він міг піти на будь-який ризик у будь-якій точці світу. Про політичну доцільність теж не йшлося. М. плювати хотів на вразливість будь-якого міністерства і ніколи не зупинявся перед тим, щоб отримати за їхньою спиною особистий дозвіл від прем'єр-міністра на той чи інший крок. Тож, напевне, йдеться про якісь етичні або особисті проблеми. — Чим можу вам допомогти, сер? — запитав Бонд.

М. задумливо поглянув на Бонда, потім розвернув крісло так, щоб дивитися у вікно на хмарини, які високо пливли у літньому небі.

— Пам'ятаєте справу Хевлоків? — спитав несподівано.

— Знаю про неї з газет, сер. Немолоде подружжя на Ямайці. Одного дня донька повернулася додому і знайшла їхні тіла, начинені свинцем. Подейкували, що це — справа рук гангстерів з Гавани. Економка

стверджувала, що троє чоловіків, які приїхали в машині, могли бути кубинцями. Потім з'ясувала поліція, що машину вкрали. Тієї ж ночі з місцевої бухти відійшла яхта. Ось і все, сер. Наскільки розумію, поліція так і не натрапила на слід вбивць. Службових рапортів у цій справі я не бачив.

— І не могли бачити, — буркнув М. — Вони адресовані особисто мені. Нас не просили розслідувати цей випадок. Так сталося, — М. відкашлявся: він відчував, що використовує ресурси Служби з особистою метою, — що я знайомий з Хевлоками. Навіть був дружком на їхньому весіллі. На Мальті у 1924 році.

— Зрозуміло, сер. Мені шкода.

Після нетривалої паузи М. продовжив:

— Чудові люди. У всякому разі я наказав відділу «К» зайнятися тією справою. Через людей Батисти вони нікуди не просунулись, але на іншому боці, у цього хлопця Кастро, ми маємо гарний контакт. Агенти Кастро, схоже, глибоко проникли в кубинські урядові установи. Кілька тижнів тому я отримав повну картину того, що сталося. Усе зійшлося на тому, що вбивство організував такий собі Хаммерштайн, або фон Хаммерштайн. У тих бананових республіках добре влаштувалася купа німців, переважно нацистів, яким удалося вислизнути від правосуддя наприкінці війни. Цей колишній гестапівець став головою контррозвідки Батисти і набув капітал на вимаганні, шантажі й «дахуванні». Він був забезпечений до кінця своїх днів, але Кастро почав наступати на усіх фронтах, і Хаммерштайн одним з перших узявся готувати собі запасний аеродром. Він відрядив свого офіцера на прізвище Гонсалес разом із нагробованим і парочкою головорізів для захисту Карибами в пошуках найкращого вкладення грошей. Його цікавила нерухомість і тому подібне, що вони скуповували через підставних осіб. Хаммерштайн купував найкраще, і ціна його не цікавила — він міг собі це дозволити. Коли гроші не спрацьовували, удавався до силових методів — де викрадав дітей, де спалював рослинність на кількох акрах — будь-що, що могло підштовхнути власника до правильного рішення. І ось, коли той тип Хаммерштайн довідався про маєток Хевлоків — один з найкращих на Ямайці, то відрядив туди Гонсалеза з дорученням придбати його. Припускаю, він також наказав прибрати господарів, якщо вони не погодяться, а

потім — натиснути на доньку. До речі, їй зараз має бути років двадцять п'ять. Ніколи її не зустрів. Ось так усе сталося. Вони вбили Хевлоків, а два тижні тому Батиста звільнив Хаммерштайна. Може, дізнався про його шахрайства — не знаю. У всякому разі Хаммерштайн забрався з Куби і заразом прихопив свою команду. Маю віддати належне, він зробив це дуже вчасно. Усе йде до того, що Кастро може захопити Гавану вже взимку, якщо не знизить темп.

— Відомо, де тепер Хаммерштайн? — тихо запитав Бонд.

— У Штатах. На півночі штату Вермонт, біля канадського кордону. Такі люди люблять триматися зазвичай ближче до кордону. Місце називається Еко-Лейк. Вони орендують ранчо в якогось мільйонера. На фото виглядає мальовничо — біля озера у горах. Хаммерштайн добряче попрацював, щоби знайти таке місце, де йому не заважатимуть візитери.

— Як ви про це дізналися, сер?

— Я відправив запит стосовно цієї справи Едгарові Гуверу, і виявилось, що він в курсі стосовно Хаммерштайна. Я не здивований, зважаючи на головний біль, пов'язаний із контрабандними поставками зброї з Маямі до Кастро. Гувер тримає Гавану в полі зору ще відтоді, як великі гангстерські гроші потекли на Кубу, коли там почали відкривати казино. Він повідомив, що Хаммерштайн та його команда в'їхали у Штати згідно зі шестимісячною туристичною візою. Гувер мені здорово допоміг і поцікавився, чи достатньо у мене матеріалу, щоб розпочати судове переслідування, та чи вимагатиму я екстрадиції тих чоловіків, аби віддати їх під суд на Ямайці. Я переговорив з нашим генеральним прокурором, і він сказав, що не бачить у справі жодних шансів на успіх, хіба що ми роздобудемо свідків з Гавани. Надії на це нема жодної. Усю інформацію, що маємо на сьогодні, ми отримали з кастровської розвідки. Офіційно кубинці пальцем не ворухнуть. Тоді Гувер запропонував анулювати їхні візи, щоби змусити знову податися навікача. Я подякував, але від пропозиції відмовився. Тож ми залишили все, як є.

М. замовк. Його люлька згасла, він знову розкурив її і продовжив:

— Я вирішив поспілкуватися з нашими друзями у Монтіс³⁴ і зв'язався скремблером із комісаром поліції. Він мені не відмовляв ніколи. За його наказом патрульний літак відхилився від курсу, залетів

на американську територію та здійснив повну аерофотозйомку території Еко-Лейк. Він також запевнив мене, що готовий надати будь-яку допомогу в разі необхідності. І ось тепер, — М. розвернувся в кріслі до столу, — мені треба вирішити, що робити далі.

Тепер Бонд зрозумів причину занепокоєння М., а також, чому той бажав перекласти приймання рішення на чийсь плечі — адже йшлося про його друзів. Оскільки у справі був особистий мотив, М. працював над нею самотужки. Тепер він наблизився до моменту, коли правосуддя має бути здійснено, а злочинців покарано. Але М. ніяк не міг визначитися — це правосуддя чи помста? Жоден суддя не візьметься за справу про вбивство людини, з якою був знайомий. Ось чому М. бажав — і в цьому Джеймс був повністю впевнений — щоби вирок виніс хтось інший, скажімо, Бонд. Він не був знайомий із Хевлоками, і йому байдуже, якими чудовими людьми вони були. Хаммерштайн використав нецивілізаційні методи стосовно безпорадного літнього подружжя, і тепер закон джунглів має бути застосований проти нього самого. Тільки так, і не інакше, можна відновити справедливість. Якщо помста, то помста суспільства.

— У мене нема жодних сумнівів, сер, — сказав Бонд. — Якщо якісь заморські ганґстери відчують, що подібне їм зійде з рук, вони сприймуть це за підтвердження погляду про м'якотілість англійців, як дехто вважає. Такий випадок потребує жорстокого покарання — око за око.

М. мовчки дивився на Бонда, залишивши його слова без коментаря.

— Цих людей неможливо стратити законно, — додав Бонд. — Їх слід ліквідувати.

М. відвів погляд, на мить став геть відчуженим, немов дивився в глиб себе. Потім повільно простягнув руку до лівої шухляди письмового столу, трохи висунув його і витягнув тонку папку без звичайного в таких випадках напису на ній та червоної зірки, що означала гриф «цілком таємно». М. поклав досьє перед собою, понишпорив у відчиненій шухляді й витягнув звідти гумовий штампель та коробочку з просоченою червоним чорнилом подушечкою. Відкривши коробочку, притиснув штампель до подушечки, а потім акуратно, паралельно до краю поставив штамп на сірій обкладинці.

Після цього М. поклав печатку та штемпельну подушечку назад у шухляду, зачинив її, розвернув досьє і посунув його до Бонда.

Червоними рубленими літерами ще не висохлий напис проголошував: «ТІЛЬКИ ДЛЯ СЛУЖБОВОГО КОРИСТУВАННЯ».

Бонд не промовив ані слова, кивнув, узяв папку і вийшов з кабінету.

Два дні по тому, в п'ятницю, Джеймс вилетів до Монреала рейсовим «кометом»³⁵. Літак йому не сподобався — він летів надто високо й надто швидко, і до того ж надто багато в ньому було пасажирів. Бонд сумував за часами, коли літав через Атлантику на «стратокрузері» — чудовому, незграбному авіалайнерові, що долав відстань за десять годин. Тоді можна було спокійно пообідати, відіспатися годин сім у комфортабельній койці, потинятися нижньою палубою, а потім сісти за сніданок, який у ВОАС називали чомусь «сільським», у той час, коли починало розвиднюватись і кабінку заливали перші у західній півкулі золоті промені сонця. Тепер усе сталося надто швидко — стюардам доводилося працювати з подвійним навантаженням, а потім лишилось якихось пару годин покуняти до того, як літак почав стомильне зниження з висоти сорока тисяч футів. Уже через вісім годин після вильоту з Лондона Бонд сидів за кермом орендованого у «Херц» «плімута», прямуючи широкою автострадою № 17 із Монреала до Оттави, час од часу нагадуючи собі про необхідність триматися правого боку дороги.

Штаб-квартира Канадської королівської кінної поліції розміщувалася в Оттаві, у міністерстві юстиції, поруч з комплексом будинків парламенту. Подібно до більшості канадських урядових установ, приміщення міністерства юстиції було масивною будівлею із сірого каменю і виглядало переконливо-поважним, а також спроможним витримати довгу та холодну зиму. Бонда проінструктували, що треба звернутися до приймальні комісара й назватися «містер Джеймс». Він так і зробив, і молодий капрал КККП із юнацьким обличчям, який усім своїм видом показував незадоволення від того, що змушений такого теплого сонячного дня сидіти в закритому приміщенні, піднявся з ним ліфтом на третій поверх і у великому охайному кабінеті з двома секретарками та масивними меблями передав його з рук в руки іншому сержантові, а той переговорив із кимось внутрішнім телефоном. Упродовж

десятихвилинної затримки Бонд викурив сигарету та продивився заохочувальну брошуру, котра змальовувала Монтіс як щось середнє між службою на розважальному ранчо, Діком Трейсі³⁶ та Роуз Марі³⁷. Коли його запросили до сусіднього кабінету, високий моложавий чоловік у темно-синьому костюмі, білій сорочці та чорній краватці повернувся спиною до вікна й підійшов привітатися.

— Містер Джеймс? — запитав із легкою усмішкою. — Я, так скажемо, полковник Джонс.

Чоловіки потиснули один одному руки.

— Влаштуйтеся. Комісар дуже шкодує, що не зміг привітати вас особисто. У нього сильна застуда, з тих, що називаються «дипломатичними», — полковник «Джонс» хитро посміхнувся. — Вирішив, що сьогодні краще залишитися вдома. Я — його помічник. Мені доводилося брати участь у кількох мисливських операціях, і комісар доручив організувати вашу коротку відпустку. — Полковник витримав паузу, потім додав: — Тільки мені. Розумієте?

Бонд також посміхнувся. Комісар готовий допомогти, але збирався зробити це в лайкових рукавичках. Ніщо не мало зв'язувати Джеймса з цією установою. Відзначивши про себе обачність і далекоглядність комісара, Бонд зауважив:

— Що ж, цілком зрозуміло. Мої лондонські друзі в жодному разі не бажають, аби комісар брав особисту участь у цій справі. До речі, я ніколи не зустрічався з ним і гадки не маю, де ваша штаб-квартира. Коли ми вже з'ясували позиції, не могли б тепер хвилин десять поспілкуватися нормальною англійською, за умови, що розмова залишиться строго між нами?

— Звісно, — розсміявся полковник Джонс. — Мені доручили виголосити цю вступну промову, а потім переходити до суті справи. Ви, певне, розумієте, командере, що нам із вами доведеться заплющити очі на чималий ряд правопорушень, починаючи з отримання облудним шляхом канадської мисливської ліцензії, співучасті в порушенні правил перетину кордону, не кажучи про, ймовірно, серйозніші речі. Якщо наша маленька операція набуде розголосу, від цього не буде користі нікому. Хіба я не правий?

— Мої друзі дотримуються такої самої думки. Коли вийду звідси, ми забудемо один про одного, а якщо я опинюсь у Сінг-Сінг, це моя проблема. Отже, розпочнемо?

Джонс висунув шухляду столу, витягнув об'ємне досьє, розгорнув його. Зверху лежав список. Полковник підніс олівець до першого пункту, оглянув Бонда, пробіг оком по його старому в біло-чорну цяточку твідовому костюмі, білій сорочці з чорною вузькою краваткою і прочитав: — Одяг. — Потім відчепив аркуш і посунув його через стіл до Бонда. — Ось список того, що, на мою думку, може вам знадобитись, а також адреса найбільшого у місті магазину вживаного одягу. Нам не треба нічого екстравагантного чи того, що привертає увагу, — сорочка кольору хакі, темно-коричневі джінси, гарні альпіністські чоботи або черевики. Подбайте, щоби були вам у міру. Там є адреса крамниці, де можна придбати горіховий фарбник. Купіть галон і прийміть ванну. Цієї пори року в горах багато відтінків коричневого, і буде дурницею з'являтися там у парашутному комбінезоні чи ще у чомусь, що нагадує камуфляж, чи не так? Якщо вас затримують, ви — англієць, який приїхав пополювати до Канади, але заблукав і помилково перейшов кордон. Рушниця. Поки ви на мене чекали, я спустився вниз і поклав рушницю вам у багажник. Це — новий «севидж 99Фс»³⁸ із оптичним прицілом «везербі 6х62», п'ятизарядна гвинтівка з двадцятьма високошвидкісними патронами 250-3000³⁹. То найлегша гвинтівка з важільним механізмом на ринку — важить лише шість з половиною фунтів. Вона належить моєму другові. Буде радий отримати її назад одного дня, але якщо пропаде, він не сумуватиме. Вона пристріляна, і на відстані п'ятсот ярдів поводить пристойно. Дозвіл на зброю, — полковник Джонс посунув його до Бонда, — виданий на ваше справжнє ім'я й відповідає даним паспорта. Як і мисливська ліцензія, але тільки на дрібну дичину, оскільки сезон полювання на оленів ще не настав. А ще — водійські права, щоб замінити ваші тимчасові, які на моє прохання видали вам у «Херц». Речовий мішок та компас — не нові — ви знайдете у багажнику автомобіля. До речі, — полковник Джонс заглянув у список, — у вас є особиста зброя?

— Так. «Вальтер ППК» у кобурі «Бернс Мартін».

— Добре. Скажіть мені номер пістолета. У мене є чистий бланк дозволу на носіння зброї. Якщо вас затримують і надішлють мені запит — не проблема. Пояснення готове. Бонд витягнув пістолет і продиктував цифри. Полковник заповнив форму і простягнув її Бонду.

— Переходимо до карти. За допомогою ось цієї, місцевої від «Ессо», ви легко дістанетеся місця, — полковник Джонс підвівся, обійшов стіл і розклав карту перед Бондом. — По шосе № 17 доїдете до Монреалю, там повернете на № 37, через міст у Сент-Анн, потім іще раз через ріку на шосе № 7. По № 7 до Пік-Рівер, з'їжджаєте на № 52 біля Стенбриджа, там праворуч на Фрелігсберґ, де залишите машину в гаражі. Тут усюди гарні дороги, і така подорож займе не більше п'яти годин. Зрозуміло? А ось тут важливо зробити все правильно. Краще дістатися Фрелігсберґа о третій ранку — в цей час черговий у гаражі буде наполовину очманілий від недосипу, і ви матимете нагоду спокійно витягнути з багажника своє знаряддя й залишити стоянку непоміченим — ніхто вас не запам'ятає, навіть якщо будете двоголовим китайцем. — Джонс повернувся до свого крісла і взяв з досьє ще два аркушки. Перший виявився картою, намальованою від руки, другий — фрагментом аерофотозйомки. Серйозно дивлячись на Бонда, полковник сказав: —

А це — насправді дуже небезпечні речі, тож мені хочеться сподіватися, що ви позбудетесь їх, тільки-но в них не буде більше потреби, або якщо відчуєте, що потрапите в халепу. Це, — він посунув перший аркуш, — груба мапа старого шляху контрабандистів часів «сухого закону». Тепер ним не користуються, інакше я би його не рекомендував. — Джонс криво посміхнувся. — Щоправда, на тому шляху вам можуть зустрітися доволі неприємні типи, котрі спочатку стріляють, а потім запитують, — шахраї, наркоділки, торговці живим товаром, — але в наші дні вони надають перевагу літакам. Цим шляхом користувалися контрабандисти, які шастали між Франкліном та Фрелігсберґом через Дербі-Лайн⁴⁰. Ви підете цією стежкою через пагорби, обминете Франклін і так дістанетеся підніжжя Зелених гір. Вони щільно поросли вермонтською смерекою, сосною і трохи кленом, тож там можна провести кілька місяців, не зустрівши ні душі. Ви перетнете цю місцевість та дві автостради, пильнуючи, щоб Єносберґ Фоллз залишився на захід од вас. Коли перейдете через крутий кряж,

опинитесь у долині, що вам потрібна. Хрестиком позначений Еко-Лейк, і, судячи з фото, я би запропонував підходити до нього зі східного боку. Питання?

— Яка загальна відстань? Миль десять?

— Десять з половиною. Має зайняти години три з Фрелігсбергу, якщо, звісно, не заблукаєте. Отже, вийдете на місце приблизно о шостій. Завершальну годину будете йти при світлі, що допоможе зорієнтуватися на останній ділянці.

Полковник Джонс узяв до рук фрагмент аерофото-зйомки — центральну частину цілої світлини, яку Бонд бачив у Лондоні. На ній було видно довгу низку присадкуватих будівель з обтесаного каміння під черепичними дахами. Можна розгледіти високі арочні вікна та критий внутрішній двір. Ґрунтівка підходила до центрального входу, осторонь стояли гаражі та якісь халупки, схожі на собачі будки. З боку саду вздовж будинку тягнулася вимощена камінням тераса з висадженими по краю квітами, а далі, до самого краю невеличкого озера, — два-три акри підстриженого газону. Озеро виглядало штучним і, найімовірніше, виникло після спорудження високої кам'яної дамби. Біля стіни дамби стояли ковані садові меблі, а десь посередині стіни були трамплін для стрибків та сходи, що вели з води. Поза озером починався ліс, і саме з цього боку полковник Джонс запропонував підходити. На світлинах не було людей, але на кам'яних плитах перед патіо стояли кілька на вигляд дорогих алюмінієвих меблів та скляний столик із напоями по центру. Бонд пам'ятав, що на великій світлині бачив у саду тенісний корт, а на іншому боці дороги за акуратною білою загорожею паслися коні та стояли стайні. Маєток Еко-Лейк у цілому виглядав шикарним лігвом, прихованим у сільській глибинці, подалі від цілей ядерних ракет, лігвом мільйонера, який прагне самотності, а поточні витрати покриває за рахунок кінських стаєнь і час од часу вигідної оренди ранчо. Найкраще місце для того, у кого за плечима десять бурхливих років карибського політичного життя, а тепер він має потребу перезарядити батареї. До того ж в озері зручно змити кров із рук.

Полковник Джонс закрив тепер уже порожню папку, порвав на шматочки надрукований на машинці список і викинув у відро для

сміття. Чоловіки підвелися. Джонс провів Бонда до дверей, простягнув руку і сказав:

— Ось, мабуть, і все. Я багато чого віддав би, щоб поїхати з вами. Цей інструктаж нагадав мені кілька снайперських вилазок наприкінці війни, коли я служив у Восьмому корпусі під командуванням Монті⁴¹. В Арденнах ми перебували на лівому фланзі. Місцевість там майже така, як там, куди вирушаєте ви, тільки дерева інші. Самі знаєте, як воно — служити в поліції. Багато паперової роботи, а головне — тримати ніс за вітром до виходу на пенсію. Отже, бажаю успіху. В будь-якому випадку я дізнаюся з газет, як усе пройшло.

Бонд подякував, потиснув руку. В останню мить спитав:

— До речі, спуск у «севидж» однократний чи подвійний? Боюсь, я не матиму шансу з'ясувати це, допоки не зроблю перший постріл.

— Спуск однократний і дуже чутливий. Тримайте палець від курка подалі, допоки не будете стовідсотково впевнені, що точно поцілите. Самі по можливості тримайтеся за межею трьохсот ярдів. Думаю, ті хлопці стріляють гарненько. Тримайте дистанцію, — полковник потягнувся до дверної ручки, а іншу поклав Бонду на плече. — У нашого комісара є девіз: «Ніколи не посилай чоловіка туди, куди можна послати кулю». Раджу скористатися при нагоді. Бувайте, командере.

Ніч та більшу частину наступного дня Бонд провів у мотелі «КО-ZEE Мотор корт» на окраїні Монреалю. Він заплатив за три ночі наперед, а весь день розбирав обладнання та ходив у альпіністських черевиках на м'якій гумовій рифленій підошві, які придбав ув Оттаві. Також купив глюкозу в таблетках, трохи копченої шинки та хліба і наготував сандвічів. Ще придбав велику алюмінієву флягу, яку на три чверті заповнив бурбоном, і на чверть — кавою. Коли зайшло сонце, він пообідав, трохи поспав, а потім розчинив горіховий фарбник у ванні й ретельно вимився в тому розчині, навіть помив у ньому голову. Тепер виглядав, як червоношкірий індіанець, тільки з сіро-блакитними очима. Незадовго до півночі безшумно розчинив бокові двері, що вели на стоянку, пірнув у «плімут» і на крузі повернув на південь на Фрелігсберг.

Охоронець у цілодобовому гаражі виявився зовсім не таким сонним, як припустив полковник Джонс.

— Зібралися на полювання, містере?

У північній Америці спілкування можна звести до лаконічних позіхань. «Ага», «м-м», «хай!» та їхні різноманітні варіації, разом із «а-то», «авжеж», «невже?», «та ти гониш!», придатні майже в будь-якій ситуації.

Бонд, закидаючи рушницю на плече, обмежився нейтральним «Ага».

— У нас тут в суботу один підстрелив добрячого бобра біля Хайгейт-Спрингс.

— Та невже? — байдуже відізався Бонд, заплатив за дві ночі вперед і вийшов на вулицю. Він ненадовго зупинився на околиці містечка, а потім пройшов удовж магістралі якихось сотню ярдів до вкритою курявою стежки, що тяглася в бік лісу праворуч. Нею він ішов з пів години, поки стежка не вперлась у напівзруйнований фермерський будинок. Пес на ланцюгу шалено завалував, але світло у вікнах не засвітилося; Бонд обійшов будинок і знову вийшов на стежину, що вилась уздовж струмка. Нею, судячи з мапи, слід було йти три милі. Він прискорив ходу, щоб віддалитися від собаки. Коли гавкання припинилося, настала тиша — глибока оксамитова тиша, яка буває у лісі тільки глибокої ночі. Ніч видалася теплою, крізь густі смереки просочувалося достатньо світла від повного жовтого місяця, тож іти стежкою було неважко. Пружні товсті підшви гірських черевиків ідеально підходили для ходьби, у Джеймса відкрилося друге дихання, адже він розумів, що долає дистанцію з випередженням графіка. До четвертої ранку дерева порідшали, і скоро він крокував по відкритому простору, а праворуч стало видно розкидані вогні Франкліна. Бонд перетнув асфальтовану дорогу, після якої стежка поширшала і заглибилась у ліс. Праворуч виблискувала поверхня озера.

О п'ятій Джеймс залишив позаду чорні стрічки американських автострад № 108 та № 120. На останній він пройшов повз дорожній знак з написом «Єносберг Фоллз — 1 миля». Тепер вийшов на останню ділянку маршруту — вузьку мисливську стежину, що круто задиралася вгору. Відійшовши подалі від автостради, він зупинився, скинув гвинтівку й рюкзак і сів викурити сигарету та спалити намальовану від руки мапу. Небо почало світлішати, ліс потроху прокидався — здалека почувся різкий, меланхолічний крик невідомої Бонду пташини і зашурхотіли маленькі лісові тварини. Він уявив будинок у долині на

іншому боці гори, яку ще мав подолати, позавішувані вікна, пом'яті сонні обличчя чотирьох чоловіків, росу на лужку, райдужні кола від ранкового сонця на сталевій поверхні озерця. А з іншого боку гірського хребта до них уже наближався їхній убивця. Бонд відмахнувся від цієї картини, загасив об землю недопалок і продовжив свій шлях.

Цікаво, це пагорб чи вже гора? З якої висоти пагорб перетворюється на гору? Чому тут ніхто досі не придумав застосування березової кори — здається, з неї можна виготовляти щось корисне або цінне. Найбільше надбання Америки — це бурундуки і рагу з устриць. Увечері темрява насправді не опускається, а піднімається. Якщо сісти на верхівці гори і дивитись, як сонце ховається за сусідньою вершиною, можна побачити, як темрява підіймається до вас із долини. Птахи коли-небудь перестануть боятися людей? Минуло, напевне, не одне сторіччя відтоді, як людина вбила тут пташку, щоб підсмажити на обід, а вони й досі налякані. Яким був той Ітан Аллен⁴², котрий очолював загін «Хлопців із Зелених гір»? Чому тепер в американських мотелях, щоб привабити клієнтів, рекламують меблі стилю Ітана Аллена⁴³. Цікаво, чому? Він що, виробляв меблі? Треба на армійські черевики ставити такі підосви, як на цих.

Із такими, а також багатьма іншими думками Бонд видряпувався на кручу, вперто намагаючись відігнати образи тих чотирьох, які зараз спали на білих подушках.

Кругла вершина показалася нижче рівня дерев, але за ними не було видно долини. Він трохи відпочив, а потім вибрав дуб і виліз на одну з його міцних та довгих гілок. Звідти відкривалася безкінечна перспектива Зелених гір, що тягнулися від краю до краю, куди не кинь оком. Далеко на заході підіймалася розкішна золота куля сонця, а під собою, за дві тисячі футів унизу, він бачив довгий, пологий схил з густим лісом та одиночним вкрапленням широкої галявини, а далі — крізь тонку заволоку вранішнього туману — озеро, лужки та будинок.

Бонд лежав, розпростертий на гілці дуба, і спостерігав, як стрічка білого ранкового сонячного світла розповзається долиною. Йому знадобилося чверть години, щоб дістатися озера, а потім в одну мить сонце осяяло весь лужок і заграло на мокрій черепиці дахів. Туман над

озерцем розсіявся, і перед очима — умитий та яскравий — проступив, як на порожніх підмостках, район цілі.

Бонд витягнув з кишені оптичний приціл і дюйм за дюймом оглянув картину, що відкрилася поглядом. Потім вивчив схил перед собою і прикинув кути. З краю широкої галявини — єдиного місця, де ніщо не заважало вести вогонь, якщо тільки він не вирішить влаштувати вогневу позицію біля останніх дерев на краю озера, до тераси та внутрішнього дворика було приблизно ярдів п'ятсот, а до краю озера і трампліна — ярдів із триста. Як ті люди проводять свій час? Який розпорядок дня? Вони взагалі ходять купатися? Погода ще тепла. Гарзд, у його розпорядженні цілий день. Якщо до вечора вони не наблизяться до озерця, доведеться поспитати щастя на відстані п'ятисот ярдів. Проте з чужою гвинтівкою розраховувати на успіх буде самовпевнено. Може, варто перебратися на інший бік галявини? Вона чимала, ярдів п'ятсот завширшки, і доведеться рухатися відкритою площиною. Це найкраще зробити, поки в будинку сплять. Коли вони взагалі встають?

Немов у відповідь на його запитання біла маркіза в одному з невеличких вікон на лівому крилі будинку поповзла догори. Бонд виразно почув гучне клацання пружини барабанного механізму. Еко-Лейк⁴⁴, ну звісно! Чи луна поширюється в обидва боки? Напевне, треба бути обережним і не наступати на сухе гілля. Чи це зайва пересторога? Звуки в долині відбиваються від поверхні води, однак ризикувати не варто.

Тонкий стовбур диму заструменів у небо з труби ліворуч. Джеймс подумав про яечню з беконом, яку дуже скоро почнуть готувати, й облизався. А ще — гаряча кава. Бонд посунувся назад по гілці й зістрибнув на землю. Зараз він сам перекусить, насолодиться останньою безпечною сигаретою перед тим, як зайняти вогневу позицію.

Шматок хліба не ліз у горло, а всередині наростало напруження. В уяві він уже чув стриманий гавкіт «севиджу» і бачив, як чорна куля ліниво, мов некваплива бджола, котра повертається до вулика, прямує в напрямку рожевої шкіри. Чути легкий «чмок» — шкіра зминається, рветься, потім знову затягується, залишаючи маленьку дірочку з пом'ятими краями. Куля проорює борозну — неквапливо,

розмірено — в бік пульсуючого серця, і тканини та кровonosні судини слухняно розступаються на її шляху. Що то за людина, з якою він збирається це вчинити? Що поганого вона зробила Бонду? Він замислено поглянув на свій «спусковий» палець, повільно зігнув його, подумки торкаючись металевого вигину курка. Майже машинально його ліва рука потягнулася до фляги. Джеймс підніс її до губ і закинув голову. Кава з віскі розпалила вогник у горлі. Джеймс закрутив кришку, насолоджуючись теплом, що розливалося тілом, підвівся, потягнувся, широко позіхнув, підняв гвинтівку і закинув її на плече. Ретельно оглянувши місце, щоб запам'ятати, коли на зворотному шляху підійматиметься вгору, Джеймс почав спускатися схилом.

Стежина закінчилася, він сповільнив ходу, акуратно вибираючи місце для ніг, щоб не наступити на сухе гілля. Ліс став змішаним. Проміж смерек та сріблявих берез траплялися дуб, бук та явір, а деінде в яскравому осінньому вбранні пломеніли клени. Під деревами росла памолодь і валялося багато сухого гілля — наслідки колишніх ураганів. Бонд дивився під ноги, майже безшумно ступаючи по листю та вкритому мохом камінню, але дуже скоро зрозумів, що про його присутність тут відомо, і лісові мешканці діляться цією інформацією. Велика олениха з двома схожими на Бембі оленятками першою помітила Бонда і, задерши хвоста, помчала геть, здійнявши гармидер. Дятел у діамантовому оперенні з багряною головою перелітав із дерева на дерево попереду і пронизливо верещав, тільки-но Бонд його наздоганяв.

І ще раз у раз траплялися бурундуки, які витягували шию, ставали на задні ноги та ворушили мордочками, вишкіряючи носи, щоби вловити незнайомий запах, а потім ховалися у норах зі звуками, які, здавалося, сповнювали весь ліс відчуттям страху. Бонд подумки намагався заспокоїти їх, розказував, що рушниця в його руці призначена не для них, але з кожною новою хвилиною тривоги він думав, що, дійшовши до краю галявини, побачить унизу чоловіка з біноклем, який уважно роздивляється ліс у пошуках причини переляку птахів, котрі кружляють над верхівками дерев.

Проте, коли він зупинився за останнім широким дубом і поглянув із-поза довгої галявини через останні ряди дерев на озеро з маєтком, то

не помітив жодних змін. Усі фіранки все ще опущені, а єдиним, що змінилося, був дим із труби.

Восьма ранку. Бонд оглянув смужку лісу за галявиною в пошуках підходящого для його намірів дерева. І зупинив погляд на високому кленові, що палахкотів жовтувато-коричневим з малиновим. На його фоні одяг стане майже непомітним, а стовбур достатньо товстий і трохи обіч стіни смерек. З висоти свого зросту він матиме відмінний вигляд на озеро та будинок. Бонд постояв, подумки розмічаючи свій шлях галявиною, порослою високою травою та золотушником. Доведеться повзти, причому повільно. Здійнявся легкий вітерець, який причесав галявину. Якби тільки він дув і далі, прикриваючи його просування!

Десь зовсім неподалік, ліворуч од крайки дерев, тріснула гілка. Лише раз, але переконливо, а потім знову стало тихо. Бонд опустився на коліно, нагостривши слух та сподіваючись зрозуміти, що трапилось. Він завмер на хвилин десять, перетворившись на непорушну коричневу тінь за широким стовбуром дуба.

Тварини і птахи гілочок не ламають. Тріск сухих гілок надсилає їм сигнал тривоги. Птахи ніколи не сідають на гілки, що можуть зламатися під вагою, і навіть така велика тварина, як олень із величезними рогами та чотирма копитами переміщується лісом тихо, якщо, звісно, не втікає від небезпеки. Може, «кубинці» таки виставили дозор? Бонд обережно зняв гвинтівку з плеча і поклав великий палець на запобіжник. Може, поки вони ще сплять, одинокий постріл високо у лісах сприймуть за постріл мисливця чи бракон'єра? Але раптом між ним та місцем, де тріснула гілка, два олені вигулькнули з-під прикриття дерев і неспішно пройшлися галявиною ліворуч. Правда, вони двічі зупинялись і оглядались, але щоразу опускали голови та скубали траву, поки не зникли за віддаленим краєм лісу нижче по схилу. Тварини не виказували страху чи квапливості. Бонд із полегшенням видихнув — обійшлося. Тепер пора перетнути галявину.

Повзти п'ятсот ярдів по високій, густій траві — завдання тривале та виснажливе. Найбільше навантаження припадає на коліна, руки й лікті, видимість — нульова, лише трава і стеблини квітів, курява й дрібні комахи забивають ніс та очі, залазять за комір. Бонд зосередив увагу на правильній роботі рук, так, щоб підтримувати повільний, але

рівний темп. Вітерець дув, не припиняючись, і просування Джеймса у траві точно не було помітно з боку будинку.

Згори здавалося, що у траві рухається велика тварина — бобер чи лісовий бабак. Хоча ні, не бобер — ті завжди ходять парами. Проте, може, й бобер, оскільки вище по галявині хтось занурився у високу траву позаду Бонда, і в глибокому трав'яному морі пролягла друга борозна. Складалося враження, ніби хтось намагається наздогнати Бонда, і що обидві борозни перетнуться на крайці дерев.

Бонд уперто повз, звиваючись, уперед, і зупинявся лише для того, щоби стерти піт та бруд з обличчя, а ще час од часу піднімав голову, аби впевнитися, що рухається в правильному напрямку до клена. Проте, побачивши, що до смуги дерев, звідки його не буде видно з будинку, вже недалеко — футів двадцять, то зупинився і трохи полежав, масажуючи коліна та розминаючи зап'ястя перед останнім ривком.

Він не почув нічого, що могло насторожити, — жодного шуму, тож коли загрозливий шепіт пролунав у густій траві за якийсь фут ліворуч, Джеймс повернув голову так різко, що хруснули шийні зв'язки.

— Тільки ворухніться — і я вас вб'ю! — хоча голос був дівочий, але підстав не сприймати загрозу всерйоз Бонд не мав.

Його серце калатало так, що, здавалось, ось-ось вистрибне з грудей, він не зводив очей з трикутного вістря металевої стріли, що виглядало з-поміж стеблин трави дюймів за вісімнадцять від його голови.

Лук пліском лежав на траві. Кісточки пальців засмаглої руки, що тримали його, побілили від напруги. Бонд побачив тьмянний блиск металу, а за металевим оперенням — частково сховані за стеблинами трави, що розгойдувалися на вітрі, — стиснуті губи й шалені сірі очі на засмаглому обличчі, мокрому від поту. Це все, що Бонд міг розгледіти із свого становища. Хто, чорт забирай, це така? Хтось із охорони? Бонд проковтнув слину, облизав пересохлі губи і почав повільно рухати правою, невидимою для супротивника, рукою в напрямку кобури на поясі.

— Хто ви така, чорт вас забирай? — спитав пошепки.

Стріла загрозливо похитнулася.

— Припиніть тягнутися до пістолета, бо я прострелю вам плече. Ви з їхньої охорони?

— Ні. А ви?

— Годі клеїти дурня. Що ви тут робите? — напруга в голосі послабшала, проте він звучав недовірливо та суворо. Бонд зауважив акцент — шотландський? Уельський?

Треба якось зняти напругу, бо в цьому синяво-металевому наконечникові приховувалося щось убивчо-загрозливе. Бонд легковажно мовив:

— Зніміть стрілу з лука, Робіна Гуд, і я вам усе розповім.

— Заприсягніться, що не потягнетесь за пістолетом.

— Присягаюсь, але, заради бога, давайте заберемося з цієї чортової галявини, — і, не чекаючи на відповідь, Джеймс поповз уперед, працюючи руками та ногами. Треба перебрати ініціативу і триматися. Ким би ця бісова дівка не була, її слід позбутися швидко й обережно, допоки не розпочалася стрілянина. Боже, немов у нього мало інших турбот!

Бонд доповз до стовбура дерева, обережно піднявся на ноги і роздивився крізь племінке листя. Майже всі фіранки були підняті, а у внутрішньому дворикові дві чорношкірі служниці неквапно сервірували стіл до сніданку. Джеймс виявився правим — звідси дерева круто опускалися до озера і поле зору було пречудовим. Бонд зняв із плеча гвинтівку, скинув рюкзак та сів на землю, опершись спиною об дерево. Дівчина вибралася з трави і стала під кленом, тримаючись на відстані. Стріла все ще залишалась в лукові, але тятива була ненатягнутою. Вони сторожко дивились одне на одного.

Дівчина в брудній сорочці та порваних штанях оливкового кольору мала вигляд прекрасної, але занедбаної дріади. Блідо-золотаве волосся вона перев'язала стеблинами золотарника, щоби пригасити яскравість при переправі через галявину. В красі обличчя проглядалося дещо від дикої тварини — великий чуйний рот, високі вилиці та сріблясто-сірі гордовиті очі. Її руки та щока були заплямовані кров'ю, і на тій же щоці здувся темною плямкою невеликий синець. Із-поза лівого плеча виглядав сагайдак, повний стріл з металевим оперенням. Окрім лука, на поясі мала мисливський ніж, а з іншого боку звисала невеличка замшева коричнева сумка, вочевидь із харчами. Вона не виглядала новачком і, напевне, відчувала себе в лісі, як удома. Було зрозуміло, що чхати хотіла на блага цивілізації.

Бонду дівчина сподобалася, він посміхнувся і підбадьорливо мовив:

— Отже, я розумію, що ви — Робіна Гуд. А мене звати Джеймс Бонд. — Потягнувся за фляжкою, відкрутив кришку і простягнув її. — Сідайте та скуштуйте вогняної води з кавою. Можу запропонувати в'яленого м'яса. Чи, може, ви харчуєтеся лише росою та ягодами?

Вона наблизилась і всілася за ярд від Бонда, як сидять індіанці — коліна уширшки, щиколотки під себе. Дівчина взяла флягу і зробила довгий ковток, закинувши голову. Потім мовчки простягнула її назад. Вона не посміхалася, неохоче подякувала, зняла з лука стрілу і поклала її в сагайдак.

— Ви, напевне, бракон'єр, — сказала, прискіпливо дивлячись на Бонда. — Бо сезон полювання на оленів відкривається лише через три тижні. Та й тут ви їх не знайдете — так низько вони спускаються лише вночі. Вдень треба забиратися вище. Якщо хочете, можу розказати, де вони. Величеське стадо. Нині вже трохи запізно, але ще можна пополювати. Звідси до них найліпше діставатися з підвітряного боку, до того ж ви умієте підкрадатися непомітно. Та й шуму майже не створюєте.

— Ось що ви тут робите — полюєте! Можу я поглянути на вашу ліцензію?

Дівчина мовчки, без заперечень, витягнула з нагрудної кишені, застебнутої на гудзик, білий аркушик паперу і простягнула Бонду.

Ліцензію було видано в Беннінгтоні, штат Вермонт, на ім'я Джуді Хевлок. Посеред списку дозволів були відмічені графи «гостьова» і «гостьова з використанням лука та стріл». Вартість ліцензії становила вісімнадцять доларів п'ятдесят центів, що були сплачені службі рибних ресурсів та дичини в Монпельє, штат Вермонт. Джуді Хевлок зазначила вік — двадцять п'ять років та місце народження — Ямайка.

«Боже правий, — подумав Бонд і повернув дівчині папірець. — Ось, значить, у чому річ!»

— Ви молодець, Джуді, — мовив із співчуттям та повагою. — До Ямайки шлях неблизький. Отже, ви сподіваєтеся прикінчити того мерзотника стрілою з лука? Знаєте, як кажуть китайці? «Перш ніж задумувати помсту, викопайте дві могили». Ви про це подбали чи сподіваєтесь утекти?

Дівчина витріщилась:

— Хто ви? Чому ви тут? Що вам відомо?

Бонд замислився. Єдиний спосіб вибратися з такого непевного становища — об'єднати зусилля. Він зітхнув і мовив:

— Своє ім'я я вам назвав. Мене відрядили сюди з Лондона, зі... Скотланд-Ярду. Мені відомо, що вам довелося витерпіти, і я приїхав сюди, щоби владнати справи так, аби ці люди більше вам не докучали. У Лондоні вважають, що мешканець цього будинку, можливо, спробує натиснути на вас щодо продажу майна, і є тільки один спосіб перешкодити йому.

— У мене був улюблений поні, — гірко проказала дівчина, — «паломіно»⁴⁵. Три тижні тому його отруїли. Потім застрелили мою вівчарку. Я вигодувала її з цуценяти. Потім отримала листа: «У смерті багато рук, і одна з них занесена над вашою головою». Мені запропонували певного дня розмістити в колонці приватних оголошень повідомлення «Зобов'язуюся слухатися. Джуді». Я звернулася до поліції, де мені запропонували надати поліцейську охорону. Йшлося про кубинців, і поліціанти тут безсилі. Тоді я поїхала на Кубу, зупинилася у найкращому готелі й почала грати «по-крупному» в казино. — Дівчина скупо посміхнулася. — Звісно, я вдягнулась інакше — витягнула найкращі сукні й фамільні коштовності. Я була у центрі уваги, але не поводитися чванливо. Розуміла, що тільки так зможу щось розвідати. Я ставила багато запитань — робила вигляд, що приїхала на Кубу в пошуках гострих вражень, що, мовляв, дуже мрію побачити злочинний світ, познайомитись із справжніми гангстерами і тому подібне. Врешті-решт мені пощастило дізнатися про цю людину, — вона махнула рукою в бік будинку. — Він залишив Кубу. Батиста довідався про його грішки чи ще щось. Він нажив собі багато ворогів. Мені багато чого про нього розповіли і таки познайомили з одним чоловіком — якийсь високий поліцейський чин, — котрий розповів мені деталі після того, як я... — вона запнула й відвела очі, — дещо для нього зробила. — Після паузи Джуді продовжила: — Я все кинула і поїхала у Штати. Десь прочитала про детективів з «Пінкертона», відразу ж навідалася до них і попросила знайти адресу цього чоловіка. — Вона повернула руки на

колінах долонями догори і з викликом поглянула на Бонда: — Ось і все.

— І як ви дісталися сюди?

— Літаком до Беннінгтона. Далі пішки. Чотири дні. Через Зелені гори. Трималася подалі від людей. Я звична до гір. Наш маєток на Ямайці також у горах, і долати їх важче за ці. Але там у нас багато людей ходить, здебільшого селяни. А тут, здається, ніхто пішки не ходить, усі на машинах.

— І що ви збираєтеся зробити?

— Застрелю фон Хаммерштайна і повернуся до Беннінгтона, — відповіла вона буденно, немов сповіщаючи, що збирається зірвати дику квітку.

Знизу, з долини, долинули голоси. Бонд підвівся і швидко поглянув крізь гілки дерева. У внутрішній дворик вийшли троє чоловіків та дві дівчини. Перемовляючись і сміючись, вони посунули стільці й розсілися за столом. Одне місце на чолі столу, між двома дівчатами, залишилося вільним. Бонд витягнув оптичний приціл і роздивився. Троє чоловіків були низькорослими та смаглявими. Той, хто постійно посміхався та чий одяг мав найохайніший і навіть елегантний вигляд, очевидно, Гонсалез, двоє інших скидалися на селян. Вони сиділи поруч у кінці продовгуватого столу і не брали участі в розмовах. Дівчата — смагляві брюнетки — виглядали як дешеві кубинські шлюхи. Одягнені в яскраві купальники та з купою золотих прикрас, обоє сміялись і торохкотіли, як гарненькі мартишки. Їхні голоси було добре чути, але розмовляли вони іспанською.

Бонд відчув, що дівчина стоїть поруч — за ярд від нього — і запропонував їй приціл. — Охайний невеличкий чолов'яга — майор Гонсалез. Двоє в кінці стола — його бойовики. Що за дівчата — не знаю. Фон Хаммерштайн іще не вийшов.

Джуді побіжно подивилася крізь приціл і мовчки повернула його. Бонд подумав: а чи зрозуміла вона, що дивилася щойно на вбивць своїх батьків?

Обидві дівчини повернулись у бік будинку і втупились у двері. Одна вигукнула щось, схоже на привітання. На сонце вийшов оцупкуватий, коротконогий чолов'яга, майже повністю голий. Він мовчки

попростував вимощеною терасою до лужка і почав фіззарядку, що тривала п'ять хвилин.

Бонд прискіпливо розглядав чоловіка. П'ять футів чотири дюйми зросту, плечі та стегна боксера, а живіт почав запливати жиром. Груді і плечі вкриті чорною порістю, особливо густою на руках та ногах. Немов за контрастом — повна відсутність будь-якої рослинності на обличчі й верху голови. Череп обтягнутий блискучою білясто-жовтою шкірою, а на потилиці красувалася глибока вм'ятина — слід від поранення, а може, шрам після трепанації. Структура обличчя — типова для прусського офіцера: квадратне, суворе та войовниче, але близько посажені очі під майже безволосими бровами були якимись свинячими, великий рот і потворні губи малинового кольору — товстими й вологими. На тілі не було майже нічого, крім чорної смужки тканини довкола стегон, трохи ширшої за спортивний ремінь, та масивного золотого годинника на золотому браслеті. Бонд передав приціл Джуді, відчуваючи полегшення. Фон Хаммерштайн виглядав таким потворним, яким і був змальованим у досьє М.

Бонд спостерігав за обличчям дівчини в той час, як вона дивилася на чоловіка, якого збиралась убити, — воно стало суворим, навіть жорстоким. Як із нею бути? Її присутність породжувала купу проблем. Вона навіть могла серйозно завадити його планам чи, не дай боже, наполягти на своїй участі з дурнуватим луком та стрілами. Бонд прийняв рішення — він не може дозволити собі невиправданий ризик. Точний короткий удар в основу шиї, а потім — кляп у рот та зв'язати, допоки все не закінчиться. Він тихенько потягнувся за пістолетом.

Ніби ненароком Джуді зробила кілька кроків убік. Так само ненароком присіла, поклала на землю приціл і підняла лук. Потягнулася через плече за стрілою і звичним рухом поклала її на тятиву. Потім підняла погляд на Бонда і спокійно мовила:

— Не робіть дурниць. І не підходьте надто близько. У мене так зване ширококутне поле зору. Я пододала такий довгий шлях не для того, щоб мене оглушив якийсь лондонський телепень-поліцейський. Я з лука зроду не промахувалась із п'ятдесяти ярдів і вражала птахів на льоту зі ста ярдів. Не хотілось би прострелити вам ногу, але доведеться, якщо спробуєте завадити.

Проклинаючи свою вранішню нерішучість, Бонд злісно рывкнув:

— Не клейте дурня і покладіть свою дурну штукенцію. Це — чоловіча справа. Як, чорт забирай, ви думаєте покласти чотирьох чоловіків з лука?

Ув очах дівчини з'явився упертий блиск. Вона переставила праву ногу назад, прибравши позицію для стрільби.

— Самі забирайтеся під три чорти, — процідила крізь щільно стиснуті губи, — і не пхайте носа куди не треба! Це моїх матір і батька вбито, а не ваших. Я тут уже добу стирчу, знаю їхній розклад і маю план, як розправитися з Хаммерштайном. На інших мені начхати. Без нього вони — нуль без палички. А тепер, — вона наполовину натягнула тятиву, прицілюючись Бондові у ногу, — або ви зробите, як я кажу, або пожалкуєте. І не думайте, що я жартую. Це — моя особиста справа, і ніхто мене не зупинить, — Джуді з викликом труснула головою. — То що?

Бонд оглянув дивовижно красиву дівчину з ніг до голови, похмуро оцінюючи ситуацію. В її жилах текла нерозведена британська кров, добряче приправлена гострим перцем дитинства, проведеного на тропічному острові. Вогненебезпечна суміш. До того ж дівчина накрутила себе до стану поки що контрольованої істерії. Джеймс не сумнівався, що вона не зупиниться ні перед чим, щоб вивести його з гри. Проти неї він беззахисний, бо її зброя була безшумною, а його — підніме на ноги всю околицю. Єдина надія — спробувати попрацювати разом, дозволити їй виконати частину роботи, а він здійснить решту.

— Послухайте, Джуді, — спокійно мовив Джеймс, — якщо ви так наполягаєте на своїй участі в цій справі, то нам краще працювати разом. Тоді зможемо розраховувати на успіх, принаймні залишимося живі. Операції такого роду — моя професія. Якщо бажаєте знати, я отримав наказ узятися за цю справу від близького друга вашої родини. Моя зброя призначена саме для такої операції, і радіус її дії щонайменше в п'ять разів перевищує дальність стрільби вашого лука. Я міг би спробувати вбити його просто зараз, поки вони снідають у патію, але шанс недостатньо великий. Вони одягли купальники — значить, підуть на озеро. Там я його і достану. А ви можете мене прикрити... — І трохи невпевнено додав: — Мені б це допомогло.

— Так не піде, — вона рішуче труснула головою. — Вибачте. Прикривати я нікого не збираюся. Стосовно озера ви праві. Учора вони пішли купатись об одинадцятій. Сьогодні тепло, тож, мабуть, учинять так само. Я дістану його з краю дерев, що біля озера. Учора знайшла ідеальне місце. Охоронці беруть зі собою зброю — щось типу короткоствольних автоматів. Вони не купаються, стоять на варті. Я точно знаю, коли саме прибрати Хаммерштайна так, що доки вони зрозуміють, що сталося, я буду вже далеко від озера. Ще раз кажу — я все спланувала. Годі балачок — не можу тинятися тут вічно. Мені давно треба було зайняти позицію. Вибачте, але якщо ви зараз же не погодитесь на мої умови, у мене не залишиться іншого вибору... — Дівчина припідняла лук на кілька дюймів.

«Чорт забирай цю кляту дівку!» — подумав Бонд, а вголос сердито буркнув: — Гаразд, домовились. Але гарантую, що коли виберемося звідси, я дам тобі такого прочухана — тиждень сидіти не зможеш. — Джеймс знизав плечима і покірно зітхнув: — Валяй. Я подбаю про решту. Якщо виживеш, зустрінемося тут. Якщо ні, я спущуся зібрати тлін.

Дівчина ослабила тятиву і байдуже мовила:

— Рада, що перемиг здоровий глузд. Цю стрілу жах як важко витягувати. Не переймайтеся через мене, подбайте, щоб вас не помітили, та не пускайте сонячних зайчиків оптикою. — І, обдарувавши Бонда наостанок короткою посмішкою, в якій відобразилися жалість та самовтіха жінки, за якою лишилося останнє слово, повернулась і почала спускатися між деревами.

Бонд провів поглядом гнучку фігурку в зеленому, допоки та не зникла за деревами, потім рвучко підняв приціл і повернувся до свого спостережного пункту. Хай їй грець! Треба викинути цю бісову дівку з голови і зосередитися на завданні. Чи міг він учинити інакше? Тепер доведеться чекати, коли вона спроможеться зробити перший постріл, а це погано. Та якщо він вистрелить першим, невідомо, як поводитиметься ця скажена. На мить Бонд віддався чарівним думкам стосовно того, що саме він зробить із нею, коли все скінчиться, але тим часом біля будинку розпочався якийсь рух, тож довелося відкласти солодкі мрії і взятися за приціл.

Покоївки закінчували прибирати посуд зі столу. Ані дівчат, ані охоронців не було видно. Фон Хаммерштайн відкинувся на подушки садової кушетки і читав газету, час од часу щось коментуючи для майора Гонсалеза, який осіддав залізного стільця біля шефа. Гонсалез димів сигарою і періодично делікатно прикривав рот рукою, щоби сплюнути шматочок тютюнового листа на землю. Бонд не міг розібрати, що саме говорив фон Хаммерштайн, але чув, що це англійська, Гонсалез теж відповідав англійською. Джеймс поглянув на годинник — десята тридцять. Сцена здавалася дещо статичною, і Бонд притулився спиною до дерева, в черговий раз ретельно перевіряючи гвинтівку, не забуваючи про те, для чого саме вона скоро йому знадобиться.

Джеймс зовсім не був у захваті від того, що йому належало зробити, і весь шлях з Англії раз у раз нагадував собі, якими покидьками насправді є ці люди. Вбивство Хевлоків здійснено з особливим цинізмом. Фон Хаммерштайн та його головорізи були вельми паскудними типами, за головами яких вишикувалась би величезна черга, як, наприклад, ця дівчина Джуді, якою керувало почуття особистої помсти. Але для Бонда ситуація виглядала інакшою, для нього це була тільки робота, така, як, наприклад, в офіцера служби боротьби зі шкідниками — нищити гризунів. Тут він грав роль убивці, якого М. надіслав здійснити правосуддя від імені суспільства. В якомусь сенсі, переконував себе Джеймс, ці люди були такими самими ворогами суспільства, як агенти СМЕРШу чи будь-якого іншого ворога Секретної служби. Вони оголосили і розв'язали війну проти британських підданих на британській землі й зараз планували ще одну атаку. Бонд шукав нові аргументи, якими можна підкріпити свою рішучість. Вони вбили поні та собаку Джуді, немов настирливих мух. Вони...

Черга з автомата з боку долини підкинула Бонда на ноги. Коли пролунала друга черга, він уже завдав на плече гвинтівку і вибирав ціль. Услід за металевим торохкотінням пролунали гоготіння та оплески. Зимородок — жменька пошматованого синього та сірого пір'я — впав на траву і затріпотів. Фон Хаммерштайн, із автоматом у руці, з дула якого ще вився димок, зробив кілька кроків, наступив п'яткою на пташине тільце й різко покрутив ногою. Потім підняв її і

вигук п'ятку об траву поруч із грудкою пір'я. Решта гоп-компанії скупчилася довкола, всі радісно сміялися та улесливо аплодували. Малинові губи фон Хаммерштайна розпливлися у гримасі задоволення. Він щось сказав, але Бонд розібрав лише слова «влучний стрілець». Він передав автомат одному з охоронців, вигук руки об товстий зад і віддав різку команду дівкам, які стрімголов кинулися в будинок. Сам повернувся і неквапливо пішов по траві до озера. Чоловіки вирушили слідом. Дівки вискочили з будинку, тримаючи в руках порожні пляшки з-під шампанського. Збуджено перемовляючись та сміючись, вони кинулися навздогін за чоловіками.

Бонд готувався — пристебнув телескопічний приціл до цівки «севиджа» і зайняв позицію за стовбуром дерева. Гуля на стовбурі відмінно підійшла як підпора для лівої руки; він установив риску прицілу на позначці «300» і навів гвинтівку на групу людей біля озера. Потім, трохи послабивши хватку, з якою тримав гвинтівку, притулився до дерева і продовжив спостерігати.

Охоронці, тим часом, намислили позмагатись у стрільбі. Вони оснастили автомати свіжими магазинами і за наказом Гонсалеза зайняли місця на пласкому бортикові кам'яної греблі за двадцять футів один від одного по обидва боки від трампліна, спиною до озера, автомати наготові.

Фон Хаммерштайн став на краю газону, тримаючи в кожній руці пляшку шампанського, дівки стояли позаду, затиснувши вуха долонями. Вони збуджено чиргикали іспанською та сміялися. Охоронці не брали участі в загальних веселощах, і Бонд через телескопічний приціл бачив, як зосереджені їхні обличчя.

Фон Хаммерштайн викрикнув команду, всі замовкли. Він завів руки назад і почав рахувати:

— Un . . . Dos . . . Tres.

На рахунок «три» Хаммерштайн підкинув пляшки високо у небо в бік озера.

Немов дві маріонетки, чоловіки повернулися, тримаючи зброю біля пояса. Вони почали стріляти, ледь завершивши поворот. Звуки пострілів розірвали мирну сцену і луною прокотилися по воді. Птахи з криками здійнялись із дерев, ув озеро попадали гілки, зрізані вогнем. Ліва пляшка розлетілась у порох, права, в яку влучила одна куля, за

секунду розбилася навпіл. Уламки скла спричинили фонтанчики бризок на середині озера. Переміг охоронець зліва. Хмаринки від пороху об'єдналися над головами чоловіків і попливли геть. Луна поторохкотіла й завмерла. Охоронці зійшли по греблі на траву, той, який ішов позаду, виглядав похмуро, зате перший не приховував посмішки.

Фон Хаммерштайн поманив дівок. Ті неохоче наблизилися, насилу тягнувши ноги та надувши губки. Фон Хаммерштайн щось спитав у переможця, той показав на діваху ліворуч. Та понуро подивилася на нього. Гонсалез із Хаммерштайном розсміялися. Хаммерштайн витягнув руку і ляснув її по сідницях, немов корову на базарі. Він щось сказав іспанською, з чого Бонд розібрав лише «una noche»⁴⁶. Дівчина підняла голову і слухняно кивнула. Група розділилася — призова дівка з розбігу стрибнула в озеро, напевне, для того, щоби скоріше здихатися залицянь охоронця, який її виграв кращою стрільбою; інша стрибнула слідом. Вони попливли через озеро, запекло сперечаючись. Знявши піджак, майор Гонсалез кинув його на траву та всівся зверху. З кобури під пахвою стирчала рукоятка автоматичного пістолета середнього калібру. Бонд побачив, як фон Хаммерштайн зняв годинника і попрямував греблею до трампліна. Охоронці відійшли від озера і спостерігали за фон Хаммерштайном та дівицями, які допливли до середини і прямували до дальнього берега. Охоронці тримали зброю в руках, і час од часу то один, то другий обводив поглядом сад та позирав у бік будинку. Бонд подумав, що це і є причиною того, чому фон Хаммерштайну вдається так довго залишатися живим. Він дбав про свою безпеку і вдень, і вночі.

Фон Хаммерштайн підійшов до трампліна, пройшовся по дошці до кінця і зупинився, дивлячись у воду. Бонд напружився і зняв курок із запобіжника. Його очі перетворилися на дві амбразури, що вивергали вогонь. Стріляти можна було будь-якої миті. Його палець свербів на курку. Якого біса бариться Джуді?

Фон Хаммерштайн приготувався, трохи зігнув коліна, відвів руки назад. Через приціл Бонд бачив, як колихається волосся на його плечах та лопатках під вітерцем, що погнав брижі поверхнею озера. Ось його руки пішли вперед, і в наступну секунду ноги відділилися від дошки, а тіло постало вертикально. Саме цієї миті сріблява блискавка вдарила

його у спину, відтак тіло Хаммерштайна майже без бризок увійшло у воду.

Гонсалез підхопився на ноги, невпевнено дивлячись на кола на воді. Він відкрив рота, все сумніваючись — привиділося йому чи ні. У охоронців таких сумнівів не було. Вони підняли автомати, переводячи погляд з Гонсалеца на дерева позаду греблі та очікуючи наказу.

Кола на воді поступово згасли, по воді пішли брижі. Стрибок виявився глибоким.

У Бонда пересохло в роті. Він обливав губи, роздивляючись озеро через приціл. Із глибини піднімалося рожеве мерехтіння, і нарешті на поверхню, легко погойдуючись на хвилях, обличчям донизу сплигло тіло Хаммерштайна. З-під лівої лопатки стирчав сталевий прут приблизно фут завдовжки, сонце відбивалося від алюмінієвого оперення на його кінці.

Гонсалез викрикнув наказ, і дула обох автоматів з ревом вивергли вогонь. Бонд чув, як унизу під ним кулі вгризаються у дерева. «Севидж» м'яко здригнувся біля плеча, й охоронець праворуч повалився вперед обличчям донизу. Інший кинувся в бік озера, поливаючи куці короткими чергами. Бонд вистрелив, промазав, вистрелив знову. Ноги охоронця підкосились, але за інерцією його протягнуло вперед, і він бовтнувся у воду. Палець продовжував тиснути на гашетку, безладно стріляючи в голубе небо, допоки вода не залила спусковий механізм.

Секунди, витрачені на додатковий постріл, надали майорові Гонсалецу шанс. Він сховався за тілом першого охоронця і відкрив вогонь з автомата у відповідь. Незрозуміло — він бачив Бонда чи просто гатив по спалахах від «севиджа», але стріляв влучно. Кулі попали у клен, і дерев'яними скалками Бонду посікло обличчя. Джеймс вистрелив ще двічі — тіло мертвого охоронця здригнулося. Надто низько! Бонд перезарядив і знову прицілився. Зрізана пострілом гілка впала на гвинтівку — він змахнув її, але Гонсалез устиг підвестись і зараз біг туди, де стояли садові меблі. Він завалив на бік металевий стіл і сховався за ним якраз тієї миті, коли куля Бонда вибила біля його каблуків фонтанчики ґрунту. З-за надійного прикриття Гонсалез почав стріляти прицільніше, і черга за чергою, яку він випускав то з лівого боку столу, то з правого, впивались у стовбур

клена, тимчасом як кулі Бонда брязкали об білу поверхню столу й зі свистом відлітали геть.

Непросто повертати оптичний приціл з одного боку в інший і ловити ціль, та й Гонсалес спритно міняв позиції. Знову і знову його кулі глухо вдарялись у стовбур поруч та трохи вище Бонда. Зігнувшись, він швидко побіг вправо. Вирішив, що стрілятиме навстоячки з відкритого луку, щоб застати Гонсалеза зненацька. Але на бігу помітив, що той метнувся з-за столу, мабуть, теж вирішив покласти край тупиковому становищу. Гонсалез біг у напрямку греблі, розраховуючи сховатися в лісі й уже звідти дістати Бонда. Зупинившись, Джеймс приклав рушницю до плеча. Цього моменту Гонсалез його побачив, упав на коліно і випустив чергу. Бонд холоднокровно стояв, кулі свистіли довкола. Спіймавши груди Гонсалеза в перехрестя прицілу, Джеймс натиснув на гачок. Гонсалез похитнувся, спробував підвестися, змахнув руками, усе ще тримаючи автомат, випустив обойму в небо і незграбно впав обличчям у воду.

Бонд дивився через приціл, чи не вирине голова. Цього не сталося. Він повільно опустив гвинтівку і витер обличчя тильним боком долоні.

Луна, багатократно повторена, прокотилася долиною. Праворуч, під деревами за озером, Джеймс побачив постаті двох дівок, які щосили бігли до будинку. Дуже скоро вони, якщо це ще не зробили покоївки, зателефонують, і тут буде повно поліцейських. Пора змиватися звідси.

Бонд повернувся до галявини з самотнім кленом. Джуді була на місці. Вона стояла, охопивши голову руками та притулившись до дерева. Кров текла по її правій руці й капала на землю. На рукаві темно-зеленої сорочки розпливалася чорна пляма. Лук та стріли лежали біля її ніг. Плечі Джуді здригалися.

Бонд підійшов ззаду, заспокійливо обняв її за плечі й сказав:

— Не беріть близько до серця, Джуді. Усе скінчилося. Руку сильно поранено?

— Дрібниці, — глухо відгукнулася вона. — Трохи зачепило. Який жах! Я і не уявляла, що буде так страшно.

Бонд потиснув її руку, намагаючись заспокоїти.

— Нам треба було це зробити, інакше вони б дістали вас. Це — професійні вбивці, з числа найкращих. Я казав, що то чоловіча

справа. А зараз давайте подивимося на вашу руку. Нам треба пробиратися через кордон. Поліція прибуде дуже скоро.

Джуді повернулася. Її прекрасне обличчя було замурзане сльозами та потом. Погляд пом'якшав, у сірих очах з'явилася покірність.

— Я дуже вдячна за вашу доброту, — мовила вона. — Особливо після того, що наговорила. Я тоді була сама не своя, заведена.

Джуді простягнула руку. Бонд витягнув мисливський ніж, що висів у неї на поясі, й відрізав рукав сорочки біля плеча. Куля пробила м'язи навиліт, залишивши після себе посинілий закривавлений отвір. Бонд вийняв з кишені носовичок кольору хакі, розрізав його на три частини, зв'язав їх, промив рану сумішшю кави з віскі, взяв з рюкзака товстий шматок хліба з бутерброда і прибинтував до рани. Рукав сорочки Джуді він розрізав, щоби зробити пов'язку для руки, а кінці зав'язав на шії. Їхні губи опинилися за кілька дюймів одні від одних. Бонд відчув її гострий тваринний запах і, не втримавшись, ніжно поцілував у губи. Потім ще раз — міцніше. Нарешті зав'язав вузол і заглянув у сірі очі, які зараз були дуже близько. Дівчина дивилася здивовано й радісно. Джеймс ще раз поцілував куточки рота, і її губи повільно розпливлися у соромливій посмішці. Бонд трохи відсторонився й усміхнувся у відповідь, потім м'яко взяв її праву руку і просунув у пов'язку.

— Куди ви мене повезете? — запитала вона слухняно.

— Відвезу тебе до Лондона, — відповів Бонд. — До одного літнього чоловіка, який бажає з тобою познайомитись. Але спершу треба потрапити до Канади — у мене в Оттаві є друг, який зможе виправити тобі паспорт. Потім купимо трохи одягу та все інше. Формальності займуть кілька днів. Зупинимося в «КО-ZEE мотелі».

Джуді подивилася на нього — перед Бондом стояла зовсім інша людина.

— Чудово, — промовила вона тихо, — ніколи не зупинялася в мотелях...

Бонд нахилився, підняв рушницю, закинув на плече рюкзак, в іншу руку взяв лук із сагайдаком, повернувся та пішов галявиною.

Вона рушила слідом, на ходу витягнула з волосся рештки золотушника і розв'язала стрічку, що його стягувала, дозволяючи золотим косам розсипатися по плечах.

-
- ²⁴ Легендарна вавилонська пара коханців, античні Ромео та Джульєтта.
- ²⁵ Ще одна пара давньогрецьких закоханих, герої одного з п'яти канонічних грецьких романів, написаних Лонгом.
- ²⁶ Назва в латинському стилі популярної англійської закуски — пасти з анчоусів, масла, трав та спецій, яку запропонував у 1828р. Джон Озборн.
- ²⁷ Рубен Фульхенсіо Батіста-і-Сальдівар (ісп. Rubén Fulgencio Batista y Zaldívar) (1901-1973) — кубинський державний, військовий та політичний діяч. 10-й та 12-й президент Куби. Після захоплення влади у 1952–1959 роках — фактично диктатор. Унаслідок розгорнутої проти його режиму громадянської війни 1 січня 1959 р. залишив цю посаду та подався у вигнання до Домініканської Республіки.
- ²⁸ Barclays — один з найбільших банків Великої Британії, належить також до найстаріших у світі, заснований 1690 року.
- ²⁹ Землеволодіння (ісп.). Гасієнда, ранчо.
- ³⁰ Легковий автомобіль середньої цінової категорії британської філії компанії Ford; як самостійну модель його випускали з 1951 до 1962 року.
- ³¹ Ідеться про Єллу Вілер Вілкокс (1855–1919), яка описала Порт-Антоніо як «найелегантніший порт у світі».
- ³² Chris-Craft Boats — американський виробник малих суден. Компанію продали в 1960 році.
- ³³ Лорди — члени комітету адміралтейства здійснюють управління королівським флотом Великої Британії. П'ятий морський лорд — начальник повітряних сил флоту. В 1964 році контроль над військово-морським флотом перейшов до ради оборони Сполученого Королівства.
- ³⁴ The Mounties — Канадська королівська кінна поліція.
- ³⁵ De Havilland DH.106 Comet — перший у світі комерційний реактивний авіалайнер, вмщував до 78 пасажирів.
- ³⁶ Персонаж газетних коміксів 1930-х років, знаменитий детектив, постійний борець у війні добра проти зла.
- ³⁷ Роуз Марі (1923–2017) — американська акторка та співачка, яку тричі номінували на премію «Еммі». Найбільшої популярності досягла в серіалі «Gunsmoke», в основі сюжету якого — наведення порядку на «Дикому Заході».
- ³⁸ Модель гвинтівки розробив Артур Севидж у 1892–1899 рр. Модель була настільки популярною, що її виготовляли з 1899 до 1998 року.
- ³⁹ 250-3000 Savage — патрон для гвинтівки, який створив у 1915 р. Чарльз Ньютон. Оснащений кулею вагою 5.6 г, яка досягала швидкості 3000 фут/сек.
- ⁴⁰ Частина міста розташована на території США, частина — в Канаді.
- ⁴¹ Сер Бернард Лоу Монтгомері, перший віконт Монтгомері Аламейнський (1887–1976) — британський воєначальник, фельдмаршал (1944), віконт (1946), учасник Першої та Другої світових війн. У ході відкриття Другого фронту в Нормандії командував наземними силами союзників, згодом призначений командувачем групи армій. 4 травня 1945 року прийняв німецьку капітуляцію на півночі Третього рейху.
- ⁴² Ітан Аллен (1738–1789) — американський солдат, герой війни за Незалежність, фермер, політик, бізнесмен. Один із засновників штату Вермонт. Для відлякування поселенців з

Нью-Йорк заснував парамілітарну організацію «Хлопці із Зелених гір», на чолі якої захопив форт Тікондерога під час війни за Незалежність.

⁴³ Американська меблева мережа, заснована у 1932 році.

⁴⁴ Озеро з луною (*англ.*).

⁴⁵ Масть коней, яку помилково розглядають як ознаку породи. Тварина має золотисто-жовтий окрас і майже білу гриву та хвіст.

⁴⁶ Одна ніч (*ісп.*).

КВАНТ РОЗРАДИ

Джеймс Бонд сказав:

— Якщо я коли-небудь одружуся, то тільки зі стюардесою.

Святковий прийом виявився кволеньким, і зараз, коли два інших гості в супроводі ад'ютантів поїхали, щоби встигнути на літак, губернатор з Бондом залишились удвох. Вони сиділи поруч на оббитій ситцем софі в Міністерстві громадських робіт⁴⁷ у величезній, заставленій меблями вітальні, намагаючись підтримувати світську розмову. Джеймс гостро відчував безглуздість ситуації. Він ніколи не почував себе комфортно на м'яких подушках. Волів би сидіти у твердому кріслі, тримаючи ноги на підлозі, а не відчувати себе повним ідіотом, сидячи поруч із підстаркуватим парубком на канапці з рожевого ситцю, втупившись у низький столик із кавою та спиртним, що стояв між їхніми витягнутими ногами. Було в цьому дещо надмірно панібратське, інтимне, навіть жіноче, хоча атмосфера цьому зовсім не сприяла.

Нассау Бонд не любив. Тут надто багато багатіїв. Гості, які приїжджали взимку, а також місцеві, котрі мали тут будинки, не розмовляли ні про що, крім грошей, своїх болячок та проблем з обслугою. Вони не вміли навіть толком плескати язиками. Та й про що тут розбалакувати. «Зимні» гості були надто старими, щоб заводити інтрижки, а також, як більшість багатіїв, були надто обережними, аби ділитися плітками про сусідів. Харві Міллери — пара, яка щойно пішла, була вельми типовою. Він — приємний, але трохи нудний канадський мільйонер, якому пощастило влізти у бізнес природного газу на початковому етапі та вистачило розуму не позбутися акцій, вона — миленька торохтійка-дружина.

Вона була буцімто англійкою. Жінка сіла поруч з Бондом і жваво розпитувала, які спектаклі він відвідував у місті останнім часом та чи не вважає, що салон-гриль у готелі «Савой» — «найприємніше місце для вечері, оскільки там можна зустріти стільки цікавих людей — актрис і тому подібне». Бонд доклав максимум зусиль, щоб не вдарити обличчям у багнюку, але оскільки він не навідувався до театру

принаймні два роки, та й останнього разу побував там у Відні, коли до театру попрямував чоловік, за яким він стежив, йому довелося покладатись на свої туманні спогади стосовно лондонського нічного життя, які дещо не в'язалися зі спогадами місіс Харві Міллер.

Джеймс розумів, що губернатор запросив його на вечерю тільки з обов'язку, а може, щоби допомогти йому з Харві Міллерами. Бонд перебував у колонії вже тиждень, а наступного дня мав летіти до Маямі. Тут опинився через рутинне розслідування. Зброю повстанцям Кастро постачали з усіх сусідніх територій, але основний потік плинув із Маямі та через Мексиканську протоку. Однак коли американська берегова охорона перехопила дві значних поставки, причіпки Кастро почали дивитися на Ямаїку і Багами як на перевалочні бази; Бонда відрядили з Лондона, щоб покласти цьому край. Завдання йому не подобалося. Що не кажи, а його симпатії були на боці повстанців, проте уряд мав з Кубою широку експортну програму зі закупівлі кубинського цукру в обсягах, що значно перевищували потреби країни, з єдиною умовою — Велика Британія не надаватиме допомогу — матеріальну чи моральну — кубинським повстанцям. Джеймс довідався про дві прогулянкових яхти, обладнані для такої роботи і, напередодні їхнього відплиття, замість арештів, які могли погіршити ситуацію, темної ночі підібрався до них на поліцейському катері з вимкненими вогнями. З його палуби він закинув у відчинений ілюмінатор кожного судна по термітній бомбі й відчалив на швидкості, щоб поспостерігати за пожежею на відстані. Було шкода страхових компаній, які постраждали, так би мовити, на рівному місці, зате обійшлося без жертв. А ще він швидко й акуратно виконав наказ М.

Наскільки Бонду було відомо, ніхто в колонії, за винятком шефа поліції та кількох офіцерів, і гадки не мав, хто спричинив ці дві видовищних та (для більше поінформованих) своєчасних пожежі суден, що стояли на рейді. Бонд доповів лише М. у Лондон, оскільки не мав жодного наміру ставити в незручне становище губернатора, якого, на думку Бонда, легко було збентежити. Та й насправді, було б украй нерозумним надати йому інформацію про злочин, який запросто може стати предметом розгляду законодавчої ради. Але губернатор не дурень, йому відома причина візиту агента Секретної служби до

колонії, і того вечора він вклав у рукостискання та збентежену посмішку свою неприязнь миролюбної людини до насильства.

Усе це не могло не позначитися на ході прийому, і з боку ад'ютанта — людини працьовитої — знадобилось усе красномовство, щоб надати вечірці хоча б подобу жвавості.

Зараз було лише о пів на десяту, і Бонда з губернатором чекала година світської балаканини, перш ніж вони зможуть, дотримавшись етикету та зберігаючи власну гідність, розійтися по спальнях, з полегшенням розуміючи, що ніколи більше не зустрінуться. І не тому, що Джеймс мав щось проти губернатора. Останній належав до того поширеного типу людей, з яким Бонд стикався у світі скрізь, — розсудливий, ерудований, відданий, тверезий та справедливий, — тобто найкращий тип колоніального держслужбовця. Ось так розсудливо, віддано і тверезо він займав менш значимі посади впродовж останніх тридцяти років, поки довкола розпадалась імперія, і саме зараз, чіпляючись за перила та уникаючи пасток, він піднявся службовими сходами до самого верху. За кілька років він стане Лицарем Великого Хреста⁴⁸, а потім — до Годамінга⁴⁹, Челтенема⁵⁰ чи Танбридж-Велса⁵¹ з пристойною пенсією та купою спогадів про такі богом забуті місця, як Договірний Оман⁵², Підвітряні острови⁵³ та Британська Гвіана⁵⁴, про які жоден член місцевого гольф-клубу не чув і чути не хотів. Але все-таки, міркував Бонд того вечора, скільки маленьких драм, таких як, наприклад, випадок із повстанцями Кастро, перебачив на своєму житті губернатор, чи до яких був навіть причетний! Скільки знав він про шахові партії малої політики, про скандальний бік життя заморських колоній та людських секретів, що зберігалися в картотеках резиденцій генерал-губернаторів у всіх куточках земної кулі. Але як вибити іскру в його негнучкій і надто розсудливій голові? Як йому, Джеймсові Бонду, якого губернатор вважав, безперечно, за небезпечну людину та можливе джерело небезпеки для своєї кар'єри, вивудити хоча б унцію інформації, цікавий факт чи бодай випадок, щоб урятувати вечір, який інакше перетвориться на гаяння часу?

Легковажна та не зовсім правдива ремарка Бонда стосовно шлюбу зі стюардесою була висловлена у кінці дещо безладної розмови про мандрівки повітряним транспортом, яка неминуче й очікувано

зав'язалася після від'їзду Харві Міллерів на літак до Монреаля. Губернатор зауважив, що ВОАС отримав левову частку в американському потоці перевезень до Нассау, і, незважаючи на те, що їхні літаки летять з Айдлвайлда на пів години довше, обслуговування у ВОАС просто першокласне. На що Джеймс відповів, подумки шпетячи себе за таку банальність, що краще летіти повільніше, але з комфортом, аніж швидко, але недоглянутим. І додав ту ремарку про одруження зі стюардесою.

— Справді? — ввічливо мовив губернатор стриманим голосом. Бонд сподівався, що той нарешті розслабився і став людянішим. — Але чому?

— О, точно не скажу. Але як приємно, коли симпатична дівчина дбає про вас, приносить напої і гарячу їжу та питає, чи не потрібно чогось іще. Завжди усміхається і готова прислужити. Ну, якщо не знайду собі стюардесу, доведеться одружитися з японкою. Японок, здається, правильно виховують. — Насправді Бонд узагалі не збирався одружуватися. А якщо б і одружився, то точно не на якійсь прісній рабині. Він сподівався розважити або обурити губернатора і, тим самим, надати розмові людського забарвлення.

— Я нічого не знаю про японок, але, гадаю, вам спадало на думку те, що стюардеси навчені тільки догоджати і можуть виявитися зовсім іншими поза роботою, так би мовити, — голос губернатора звучав розсудливо й помірковано.

— Ну, оскільки я насправді не зацікавлений одружуватися, то ніколи й не досліджував цей предмет.

Настала пауза. Сигара губернатора згасла. Кілька хвилин він витратив на те, щоб її розкурити, а коли заговорив, Бонду здалося, що в голосі проскакують іскри життя, зацікавленості. Губернатор сказав:

— Колись давно я знав одного чоловіка, в якого були такі самі думки, як у вас. Він закохався у стюардесу й одружився з нею. Доволі цікава ситуація, — губернатор скося зиркнув на Бонда і видав примирливий смішок. — Ви здебільшого бачите зворотний бік життя, і ця історія може здатися вам нудною. Бажаєте почути?

— Із превеликим задоволенням, — Бонд надав голосу якомога більше ентузіазму. Він сумнівався, що уява губернатора про зворотний бік життя збігається з його власною. Принаймні це дасть змогу уникнути

безглуздої світської розмови. А також встати з цього нудно-солодкого дивана. — Можна мені ще бренді? — запитав, підводячись. Джеймс хлюпнув у бокал бренді й замість того, щоб повернутися до софи, посунув крісло та всівся навскіс від губернатора, з іншого боку столика з напоями.

Губернатор вивчально подивився на кінчик сигари, зробив швидку затяжку і повернув сигару вертикально, щоб не падав попіл. І поки він розказував історію, то невідривно дивився на попіл так, немов розповідав це тоненькому струмочкові блакитнявого диму, що піднімався і швидко розчинявся в гарячому, вологому повітрі.

Він обережно почав:

— Із тим чоловіком, назву його Мастерс, Філіп Мастерс, я почав державну службу майже в один і той самий час. Точніше, я — на рік раніше. Він відвідував Фетіс⁵⁵, потім отримав стипендію в Оксфорді — назва коледжу не має значення — а опісля подав заяву в Колоніальну службу⁵⁶. Особливих талантів Мастерс не мав, але був працьовитим та здібним — саме такий тип людей справляє гарне враження на членів комісії з прийняття на роботу. Його прийняли на службу і надали пост у Нігерії. Там він проявив себе на «відмінно». Місцеві йому подобалися, він ладнав з ними. Дотримуючись ліберальних поглядів, хоча й не братався з місцевими — що, — губернатор криво посміхнувся, — в той час могло завдати йому неприємностей з боку начальства — він проявляв толерантність та людяність до нігерійців. А це для них було дивинкою.

Губернатор зробив паузу і затягнувся сигарою. Попіл готовий був упасти, тому курець обережно схилився над тацею з напоями і струсив його в кавове горнятко. Потім, відкинувшись на спинку дивана, вперше по-справжньому поглянув на Бонда.

— Маю зазначити, що прихильність, яку цей молодик виказував до місцевих мешканців, зайняла місце пристрасті, котру, зазвичай, молоді чоловіки вашого віку в інших умовах відчують до осіб протилежної статі. На жаль, Філіп Мастерс був юнаком сором'язливим та незграбним і ніколи не мав успіху в цій царині. Якщо він не готувався до чергових іспитів, то ганяв шайбу за команду коледжу чи веслував третім номером у вісімці. Канікули зазвичай проводив у своєї тітки в Уельсі, де лазив горами з членами місцевого альпійського клубу. До

слова, його батьки розлучилися, коли він ще навчався в державній школі, і, хоча був єдиною дитиною в родині, перестали про нього дбати, тільки-но той опинився в Оксфорді, де жив на стипендію та невеличку допомогу на утримання. Таким чином, у нього залишалося небагато часу на дівчат, і ніхто не хотів брати на себе сміливість познайомити його з кимось. Емоційний бік його життя успадкував нездорові тенденції — спадщину від наших вікторіанських дідів. Знаючи його ситуацію, можу припустити, що дружні стосунки Мастерса з темношкірими в Нігерії були свого роду компенсацією за нестачу людського тепла, якої прагнула його первісно гаряча та повнокровна натура, що змудилася за почуттями, котрі віднайшла у простих і добрих людях.

Бонд уставив ремарку, перервавши імпозантну промову:

— Єдина проблема з красивими негритянками полягає в тому, що вони не мають жодної уяви про протизаплідні засоби. Сподіваюся, ваш приятель уникнув цих неприємностей.

Губернатор підняв руку. В його голосі почулися нотки огиди до такого приземленого розуміння стосунків.

— О ні, ви мене неправильно зрозуміли. Я не секс мав на увазі. Тому молодика ніколи б не спало на думку вступити у стосунки з темношкірою дівчиною. Насправді він був абсолютно необізнаний сексуально. Це не таке вже рідкісне явище навіть серед сучасної англійської молоді, а в ті дні взагалі було нормою, що є причиною — і я думаю, ви зі мною погодитесь — величезної кількості невдалих шлюбів та особистих трагедій. — Бонд кивнув на знак згоди. — Ні, я так докладно розповідаю вам про цього юнака тільки для того, аби проілюструвати, що може статись із розчарованою, невинною, соціально незграбною людиною з гарячим, але нерозбудженим серцем та тілом, і послугувати причиною того, що змусило його шукати дружбу та любов серед негрів, а не серед одноплемінників. Коротше кажучи, це була емоційно незагартована та фізично неприваблива людина, хоча в усіх інших аспектах — здоровий, здібний та цілком адекватний громадянин.

Бонд ковтнув бренді й витягнув ноги. Історія почала йому подобатися. Губернатор розповідав у дещо старомодному стилі, який робив її схожою на правду.

Тим часом губернатор продовжив:

— Служба юного Мастерса в Нігерії збіглася з обранням першого лейбористського уряду. Якщо пригадуєте, одним з перших його нововведень стала реформа іноземних служб. У Нігерію тоді призначили нового губернатора з прогресивними поглядами на проблеми місцевого населення, і він був приємно здивований тим, що серед персоналу вже є людина, яка, хоч і в скромному масштабі, впроваджує на практиці дещо схоже на реалізацію його власних поглядів. Підтримавши Філіпа Мастерса, він поклав на нього обов'язки, вищі за його статус, а в призначений час, коли Мастерса мали перевести деінде, дав йому таку блискучу характеристику, що Мастерс перестрибнув через ранг і був переведений на Бермуди на посаду помічника секретаря.

Губернатор подивився крізь дим на Бонда і сказав, немов просячи вибачення:

— Сподіваюся, моя оповідь не надто вас втомила.

Я наближаюся до кульмінації.

— Що ви, мені страшенно цікаво. У моїй голові склався портрет цієї людини. Ви, мабуть, непогано його знали...

Губернатор завагався.

— Я познайомився з ним ближче на Бермудах. Річ у тім, що там я був його безпосереднім начальником, а він підпорядковувався особисто мені. Проте ми ще не дісталися Бермуд. Тоді повітряне сполучення з Африкою тільки налагоджувалось, і, вже не знаю, з якої причини, Філіп Мастерс вирішив полетіти до Лондона літаком, а не добиратися пароплавом з Фрітауна, щоби трохи довше побути вдома. Він сів на потяг до Найробі й устиг на щотижневий рейс «Імперіал Ервейз», попередника ВОАС. Мастерс ніколи раніше не літав, тож йому було все цікаво. Він трохи нервувався, коли літак піднімався, але стюардеса, вельми симпатична, як він не забарився помітити, дала йому цукерку та показала, як застібнути ремінь безпеки. Коли літак вирівнявся, Мастерс зрозумів, що літати зовсім не так страшно, як він гадав. Стюардеса пройшла майже порожнім салоном й усміхнулася: «Тепер можете розстебнути пасок». І коли Мастерс почав вовтузитися з ременем, вона нахилилась і допомогла. Він сприйняв її жест за інтимний. Річ у тім, що Мастерс ніколи в житті ще не опинявся так

близько від жінки свого віку. Він залився рум'янцем і, відчувши неабияке збентеження, подякував. Дівчина кокетливо усміхнулася, присіла на ручку вільного крісла через прохід і почала розпитувати, звідки він і куди прямує. Той розказав. Своєю чергою він розпитав її про літак, про його швидкість, де вони приземлятимуться і таке подібне. Виявилось, що з нею дуже легко розмовляти, а ще приємніше — милуватися стюардесою, настільки вона була запаморочливо красива. Його приголомшила її легкість у спілкуванні, а також невдавана зацікавленість у тому, що він розказував про Африку. Вочевидь, їй здалося, що Мастерс веде куди більш яскравіше та гламурніше життя, ніж він сам уважав. Вона змусила його відчути себе важливим. Коли стюардеса пішла, щоби допомогти двом іншим готувати сніданок, Мастерс сидів та думав про неї, і ці думки змушували його серце битися частіше. Він спробував читати, але не міг зосередитися. Лишалось тільки спостерігати за нею, сподіваючись перехопити її погляд, а коли це сталося, вирішив, що вона обдарувала його потаємною усмішкою. Здавалось, вона казала: ми єдині молоді люди на цьому літакові й розуміємо одне одного. У нас однакові інтереси.

Філіп Мастерс дивився в ілюмінатор і бачив дівчину посеред білих хмарин. Він подумки ретельно її вивчав, захоплюючись досконалістю. Дівчина була тендітної статури з рум'янцем на щоках, мала біляве волосся, акуратно зібране в пучок. (Він зрозумів, що йому особливо подобається, коли волосся зібране у вузол, бо це, на його думку, мало означати, що вона не легковажна). Її губи кольору вишні постійно усміхались, а блакитні очі випромінювали запальну веселість. Добре знаючи Уельс, він припустив, що в жилах дівчини тече уельська кров. Її ім'я — Рода Ллевеллін, яке він побачив надрукованим у кінці списку екіпажу, що висів над журнальною полицею біля туалету, куди сходив помити руки перед сніданком — лише підтвердило цю здогадку. Мастерс почав серйозно роздумувати про неї. Вона буде поруч майже два дні, але чи зможе він ще побачити її? У неї, мабуть, сотні зітхачів. А якщо вона заміжня? Вона постійно літає? Скільки вихідних має між польотами? Чи не підійме його на сміх, коли він наважиться запросити її на обід або в театр? Чи взагалі, й це найгірше, наскаржиться командирові корабля, що один із пасажирів поводить себе зухвало?

Мастерс уявив, що його знімають з літака в Адене, надсилають скаргу в Міністерство у справах колоній, і все — кар'єра зруйнована.

Із ланчем отримав упевненість. Коли вона ставила маленьку тацю йому на коліна, її волосся торкнулося його щоки. Мастерсу здалося, що на нього подіяли оголеним електричним дротом. Вона показала, як впоратись із цими хитромудрими целофановими пакетами, як знімати кришку зі соусу до салату. Стюардеса наголосила, що десерт зазвичай особливо смачний, а сьогодні це був пиріг з листового тіста. Коротше кажучи, вона метушилася довкола, і Мастерс не міг пригадати, чи стикався він коли-небудь із таким раніше, хіба що матуся доглядала його у дитячому віці.

Наприкінці подорожі, коли спітнілий Мастерс зібрав у кулак усю мужність і сподобився запросити її на вечерю, то ледь не розчарувався: вона радо погодилася. Місяць по тому звільнилася з «Імперіал Ервейз», і вони одружилися. Ще через місяць відпустка Мастерса закінчилась, і обоє вирушили пароплавом на Бермуди.

Бонд мовив:

— Боюся, сталося найгірше. Вона вийшла за нього заміж, оскільки його життя здавалося захопливим та світським. Її втішала думка про те, що вона стане царицею балу на чайних прийомах у резиденції губернатора. Гадаю, Мастерсу довелося врешті-решт її придушити?

— Ну що ви, — м'яко заперечив губернатор. — Але, маю зазначити, ви не помилилися стосовно мотивів її заміжжя. Саме цим вона й керувалась, а ще втомила від одноманітності та небезпеки своєї роботи. Може, тому вона й доклала зусиль, щоб домогтися успіху, і коли молоде подружжя прибуло сюди й оселилося в бунгало на околиці Гамільтона, Рода справила на нас приємне враження життєрадісністю, гарненьким личеньком і бажанням бути з усіма люб'язною. Звісно, Мастерс дуже змінився. Його життя перетворилося на казку. Оглядаючись назад, мені навіть шкода пригадувати, як він чепурився, намагаючись мати відповідний їй вигляд. Він багато уваги приділяв одягу, почав змашувати волосся жахливим брильянтином і навіть відростив вусики, як у військового, думаю тому, що вона вважала, ніби це надає йому поважності. Після робочого дня Мастерс поспішав додому, і завжди тільки й казав: Рода те, Рода се, і коли, як ви

думаєте, леді Берфорд — дружина губернатора — запросить Роду на ланч?

Сам він багато працював, молоде подружжя усім подобалось, і все тривало гладесенько-рівнесенько десь із пів року. Потім, і це суто моє припущення, випадково кинуте слівце почало роз'їдати, немов кислота, щасливе життя маленького бунгало. Самі можете уявити: «Чому дружина секретаря з колоніальних питань не бажає ходити зі мною по крамницях? Коли наступного разу ми влаштуємо коктейль? Ти знаєш, ми не можемо дозволити собі завести дитину. Коли вже тебе підвищать? Тут страшенно нудно, і мені нічим зайнятись увесь день. Приготуй обід сьогодні сам, у мене страшенно болить голова. Тобі добре, ти гарно проводиш час...» і тому подібне. Звісно, всі ніжності швидко припинилися. Тепер саме Мастерс — і йому це подобалося — приносив стюардесі сніданок у ліжку перед тим, як вирушити на службу. Саме Мастерс займався прибиранням у домі, а коли повертався, бачив попіл сигарет та обгортки від цукерок, розкидані повсюди. Саме Мастерсу довелося кинути палити та відмовитися від дорогих напоїв, аби купувати їй нову сукню, щоби дружина мала не гірший вигляд від інших. Дещо з цього було помітним, принаймні мені, адже я знав Мастерса ще зі секретаріату.

Постійна заклопотаність, несподівані загадкові надемоційні розмови телефоном у робочий час, десять хвилин, вкрадені наприкінці дня для того, щоби встигнути з Родою у кіно, і, головне, час од часу напівжартівливі питання стосовно подружнього життя взагалі: «А чим ваші дружини займаються весь день? А ваші дружини теж страждають від спеки? Гадаю, що жінки (він ледь не додав «Господи, прости») набагато легше за чоловіків втрачають рівновагу». І тому подібне. Проблема, чи принаймні більша її частина, полягала в тому, що від кохання Мастерс трохи очманів. Рода стала для нього його сонцем та місяцем, і якщо вона сумувала чи непокоїлася, він покладав вину на себе. Постійно метушився в пошуках того, що зможе зайняти її чи подарувати радість, і нарешті зупинився, радше вони зупинилися на цьому разом, а саме на гольфі.

Гольф дуже поширений на Бермудах. Є кілька відмінних полів, у тому числі славетний «Мід-Оушен клуб», де грає увесь вищий світ, яке потім збирається попліткувати та пропустити по коктейлю. Саме цього вона

і прагнула — приємного заняття та приємної компанії. Тільки богові відомо, яким чином Мастерсу вдалося заощадити кошти, щоб оплатити членський внесок, придбати ключки та все інше, але в підсумку його витівка мала грандіозний успіх. Тепер Рода увесь день проводила в «Мід-Оушені». Вона багато тренувалась, отримала гандикап і завдяки невеличким змаганням та щомісячним нагородам почала знайомитись із впливовими людьми, а через пів року не тільки доволі пристойно грала у гольф, а й стала загальною улюбленицею серед чоловічої половини членів клубу. Нічого дивного. Пригадую, як я зустрівач її там час од часу — чарівну засмаглу фігурку в коротеньких шортах, у білій кепці із зеленим козирком, її акуратний свінг ключкою, який лише підкреслює її принади... Можу присягнути, — губернатор підморгнув, — вона була найпривабливішою дівчиною на полі для гольфу. Звісно, наступний крок не змусив довго чекати. Організували змішані змагання. Вона опинилась у парі з найстаршим сином Теттерсолів, а вони в Гамільтоні — найкрупніші торговці й, так би мовити, один із стовпів бермудського вищого світу. Молодий шибеник, красень, чудовий плавець та прекрасний гольфіст, ганяє на спортивному кабріолеті, водить моторний човен та все інше. Самі знаєте таких — вони мають усіх дівчат, яких забажають, і, допоки ті з ними не пересплять, ганяють на своїх машинах чи катерах та водять по нічних клубах. Їхня пара виграла змагання після запеклої боротьби у фіналі, й Філіп Мастерс привітав її разом з натовпом уболівальників, який зібрався за грином на вісімнадцятій лунці. Це був останній раз за багато-багато днів, а може, й за все життя, коли він так радів.

Майже відразу після турніру Рода почала «виходити у світ» з молодим Теттерсолом, а почавши, покотилася за вітром.

— Запевняю вас, містере Бонд, — губернатор стиснув кулак і м'яко опустив його на краєчок стола з напоями, — бачити це було моторошно. Вона навіть не зробила жодної спроби якось пом'якшити удар чи приховати той роман. Буквально взяла молодого Теттерсола і почала лупцювати ним Мастерса по голові. Поверталась уночі додому в будь-який час, а також наполягла, щоб Мастерс переїхав до вільної кімнати під відмовкою, що, мовляв, спати разом надто спекотно. Тепер, коли вона інколи прибирала в будинку чи готувала їжу, це була лише

показуха, видимість дотримання пристойності. Десь за місяць про цю історію дізналася громадськість, й бідолашний Мастерс став носієм найбільшої пари рогів у колонії. Нарешті у справу втрутилася леді Берфорд; вона викликала Роду Мастерс на розмову і сказала, що та руйнує кар'єру свого чоловіка і таке подібне. Але біда в тому, що та ж леді Берфорд вважала Мастерса вельми нудним типом і, маючи за власними плечима кілька подібних екстравагантних витівок, а вона й досі була видною жінкою, з вогником в очах, імовірно, повелася з Родою надто поблажливо.

Мастерс, як він повідав мені згодом, пройшов через усі кола пекла — умовляння, запеклі сварки, вибухи люті (він признався, що одного разу ледь не придушив її) і нарешті замкнувся, занурившись у гнітюче горе, — губернатор перевів подих. — Не знаю, містере Бонд, чи бачили ви коли-небудь, як людині розбивають серце, розбивають повільно та методично. Саме це й сталося з Філіпом Мастерсом, і я був свідком того жахливого процесу. Коли він приїхав на Бермуди, це була найщасливіша людина, яка вже за рік перетворилася на руїну. Він був повністю зламаний. Звісно, я робив усе, що в моїх силах, ми всі утішали його як могли, але після того, що сталося на вісімнадцятому грині «Мід-Оушен», лишалося тільки збирати його рештки. Мастерс поведився як побитий собака. Він забився в дальній кут і ричав, коли хтось пробував наблизитись. Я навіть узяв на себе сміливість написати йому кілька листів. Опісля він розказав, що порвав їх, не читаючи.

Одного дня кілька чоловіків влаштували холостяцьку вечірку в моєму бунгалі. Ми спробували напоїти Мастерса, і нам це вдалось. А потім почули страшний гуркіт з ванної кімнати — він намагався розрізати собі вени моєю бритвою і впав, змитаючи усе. Після цього ми втратили самовладання, і мене відрядили на розмову з губернатором обговорити ситуацію, що склалася. Губернатор, звісно, був у курсі, але сподівався залишитись осторонь. Питання полягало в тому, чи зможе Мастерс узагалі залишитися на службі. Працював він тепер геть погано, дружина його публічно знеславила, та й сам він був зламаним. Наш губернатор був чудовою людиною, і коли йому офіційно повідомили про це, він вирішив зробити останню спробу, щоб запобігти майже неминучій доповідній до Вайтхола, яка остаточно

зруйнує те, що залишилося від Мастерса. Тут втрутилося саме провидіння і простягнуло руку допомоги.

Наступного дня після розмови з губернатором ми отримали з колоніального офісу депешу з повідомленням, що у Вашингтоні має відбутися нарада про розмежування прибережних зон для рибальського промислу, на яку запрошені представники від Бермудів і Багамів. Губернатор викликав Мастерса, поговорив із ним «по щирості» й наказав їхати до Вашингтона. Він також дав йому шість місяців, щоб так чи інакше владнати сімейні справи. Мастерс вирушив у відрядження через тиждень і наступні п'ять місяців обговорював у Вашингтоні рибні питання. Ми всі зітхнули з полегшенням та ігнорували Роду Мастерс як тільки могли.

Губернатор замовк, і у великій, яскраво освітленій вітальні запанувала тиша. Він витягнув хустину й витер обличчя. Спогади розхвилювали його, очі яскраво блищали на обличчі, що розчервонілося. Він підвівся і налив віскі зі содовою собі та Джеймсу.

Бонд сказав:

— Яка ганьба! Я припускав, що рано чи пізно щось подібне має статись, але те, що це сталося так швидко, для Мастерса просто ганьба. Ця дівка — бездушна маленька потвора. А вона хоча б виказувала, що шкодує про скоєне?

Губернатор запалив нову сигару, поглянув на її жевріючий кінчик, подув на нього і мовив:

— Що ви! Вона була надто зайнята тим, щоб отримати задоволення. Думаю, розуміла, що таке не триватиме довго, але це було саме те, про що Рода мріяла, про що мріють усі дівчата, які читають глянцеві журнали, а вона належала якраз до такого кола. У неї було все — найкраща здобич на острові, секс на пляжі під пальмами, веселі розваги в місті та у «Мід-Оушені», швидка їзда на машинах та моторному човні — тобто усі складові дешевих романів. А також надійний тил у вигляді чоловіка-раба, який до того ж перебував далеко, та дім, де можна прийняти ванну, перевдягнутися і трохи поспати. Вона не сумнівалася, що може будь-якої хвилини повернути Філіпа Мастерса. Він був повністю зламаний, і проблем з ним не виникне. А потім можна обійти всіх по черзі, попросити вибачення у кожного, пустити в хід шарм —

і всі її вибачать. Усе знову стане добре. А якщо не стане, що ж, на Філіпі Мастерсі світ клином не зійшовся, чоловіків багато, та й набагато привабливіших. Ось хоча б чоловіки з гольф-клубу — вона може вибрати будь-кого, варто клацнути пальцями. Ні, життя чудове, і якщо хтось поведився трохи погано, то хіба інші без гріха? Подивіться, що витворяють зірки кіно в тому ж Голлівуді.

Незабаром настали важкі часи. Теттерсол трохи втомився від неї і, завдяки дружині губернатора, його батьки здійняли галас і натиснули на сина, що дало Теттерсолу привід без особливих сцен припинити стосунки. До того ж улітку острів наводнили безліч симпатичних американок. Прийшов час нового «м'яса». Отже, він порвав з Родою Мастерс. Просто повідомив, що вони мають розстатися. Цього, мовляв, вимагають батьки, інакше погрожують позбавити його утримання. Це сталося за два тижні до повернення Філіпа Мастерса з Вашингтона, і, маю зазначити, вона сприйняла розрив мужньо. Рода була сильною жінкою і розуміла, що раніше чи пізніше це має статися. Вона не хникала. Та й плакатися було нікому. Рода просто пішла до леді Берфорд і сказала, що дуже шкодує й намагатиметься надалі бути вірною дружиною Філіпу Мастерсу. Вона почала з будинку — прибрала та причепурила до гала-примирення. На таку необхідність примирення її спонукала раптова переміна у ставленні з боку своїх колишніх ліпших друзів із гольф-клубу. Вона там раптом перестала бути у фаворі.

Ви знаєте, як це трапляється, навіть у такому гостинному місці, як гольф-клуб у тропіках. Рода налаштувала проти себе не тільки офіс губернатора, а й усю громаду торговців Гамільтона. Перетворилася на «дешевинку», якою скористалися й викинули. Вона спробувала знову стати тією самою веселою маленькою кокеткою, але це чомусь не спрацьовувало. Кілька разів її різко поставили на місце, і вона перестала навідуватися до клубу. Тепер важливо було повернутися до надійної бази і помаленько відновлювати добрі стосунки. Вона сиділа вдома і не висувала носа, знову й знову репетируючи сцену, яку мала розіграти, — сльози, догляд, як за примхливим пасажиром, довгі, щирі виправдання та умовляння, двоспальне ліжко.

І тут Філіп Мастерс нарешті повернувся додому.

Губернатор замовчав і задумливо подивився на Бонда.

— Ви не одружені — сказав, — але, гадаю, знаєте, що притаманне будь-яким стосункам між чоловіком та жінкою. Вони можуть тривати нескінченно довго, допоки обоє дотримуються принципів базової людяності. Але коли доброта звірюється, коли одному стає відверто байдуже, живий ще другий чи помер, тоді справи кепські. Особливо погано, коли образа торкається внутрішнього его людини, інстинкту самозбереження — такі образи не вибачають. Я спостерігав це на прикладі багатьох родин. Бачив, як загоюються рани від зухвалих зрад, був свідком, як вибачають страшні злочини, навіть убивства, не кажучи вже про банкрутства та інші форми соціальних злочинів. Невиліковні хвороби, сліпота та інші лиха — будь-що можна пережити. Тільки не смерть елементарної людяності в одному з партнерів. Я багато міркував на цю тему, і придумав високомовний термін такому основоположному чинникові у людських стосунках між людьми. Я назвав його законом «кванта розради».

Бонд сказав:

— Чудовий термін, я приємно вражений. Звісно, розумію, про що ви кажете, і повністю поділяю ваші погляди. «Квант розради» — це міра комфорту. Думаю, ви зі мною погодитися, що любов та дружба в кінцевому підсумку ґрунтуються саме на цьому. Людина — істота доволі беспорядна. Коли хтось не тільки змушує відчувати свою невпевненість, а й прагне вас знищити, це означає кінець стосункам. У такому випадку квант розради наближається до нуля. І треба просто йти геть, щоб вижити. А Мастерс це зрозумів?

Губернатор не відповів на запитання. Він сказав:

— Напевне, Роду Мастерс попередили, коли чоловік повернеться додому. Він змінився зовнішньо — не тільки тому, що поголив вусики, а волосся знову стирчало в усі боки, як на момент їхньої першої зустрічі. Але щось змінилось у погляді, в овалі підборіддя та рота. Рода Мастерс одягнула найскромнішу сукню, залишила мінімум косметики та влаштувалась у кріслі, де її обличчя наполовину перебувало у тіні, а світло з вікна падало на книгу, що лежала на колінах. Вона вирішила, що коли Філіп увійде у двері, вона відірве погляд від книги і слухняно та покірливо чекатиме, коли він заговорить. Тоді підведеться, тихо наблизиться і постане з опущеною головою перед чоловіком. Вона розкається, полл'ються сльози, він нарешті обійме її, а вона обіцятиме

й обіцятиме... Рода кілька разів репетирувала таку сцену, допоки не відточила її до довершеності.

Вона вчасно відірвалася від книги. Мастерс обережно опустив валізу на підлогу, неспішно підійшов до каміна й зупинився, якимось дивно на неї поглядаючи. Очі його були холодними та відстороненими. Він витягнув із внутрішньої кишені аркушик паперу і голосом агента з нерухомості неемоційно мовив:

— Це — план будинку. Я розділив його на дві частини. Твої кімнати — кухня та спальня. Мої — вітальня і гостьова спальня. Можеш користуватися ванною, коли мене нема вдома, — нахилившись, він кинув папірець їй на книгу. — Ти не будеш заходити в мої кімнати, за винятком випадків, коли у нас гості.

Рода Мастерс відкрила рот, щоб щось сказати, але він підняв руку:

— Це останній раз, коли я розмовляю з тобою віч-на-віч. Якщо ти зі мною заговориш, відповідати не буду. Захочеш щось повідомити — залиши у ванній кімнаті записку. Сподіваюсь, їжа буде приготовлена та подана своєчасно. Їдальнею можеш користуватися, коли я закінчу обідати. Я даватиму тобі двадцять фунтів на місяць на домашні витрати, і цю суму мої адвокати надсилатимуть тобі першого числа кожного місяця. Тепер вони готують документи на розлучення. Я розлучаюся з тобою, і ти не станеш мені заважати, бо не маєш права. Приватний детектив зібрав достатній набір доказів проти тебе. Судову справу розглядатимуть через рік, коли мій термін перебування на Бермудах закінчиться. А до того на публіці ми будемо поводитись як звичайне подружжя.

Мастерс засунув руки в кишені та ввічливо поглянув на неї. На той момент у Роди котилися сльози. Вона мала вигляд страшенно наляканої — немов її вдарили. Мастерс байдуже уточнив:

— Є запитання? Якщо ні, забирай свої речі звідси і йди на кухню, — він поглянув на годинник. — Я бажаю, щоб обід був поданий о восьмій. Зараз сьома тридцять.

Губернатор зробив паузу і ковтнув віскі.

— Я склав ці деталі докупи, ґрунтуючись на тих розрізнених фактах, які надав мені Мастерс, а також на подробицях, котрі Рода Мастерс повідала леді Берфорд. Вочевидь, Рода спробувала усі способи, щоб розворушити його — вона сперечалася, благала, влаштовувала

істерики — він залишався незворушним. Вона просто не могла до нього достукатися. Складалося враження, ніби він поїхав, а замість себе надіслав для розмови когось іншого. Врешті-решт вона здалася. Грошей у неї не було, і Рода навряд чи могла дозволити собі оплатити проїзд до Англії. А задля того, щоб мати притулок та їжу, вона мала робити все, як він каже. Так вони й жили. Цілий рік, увічливі на людях та німі й відлюдні наодинці. Звісно, ми всі були вражені такою переміною. Вони нікому не сказали про свій договір. Їй було соромно, а в нього просто не було підстав це розказувати. Він здався нам іще більше замкненим, аніж раніше, але з обов'язками справлявся пречудово, і ми усі зітхнули з полегшенням та погодилися, що сталося диво і їхній шлюб врятований. Вони обоє лише виграли від цього і знову стали популярним подружжям, їм усе простили й забули.

Минув рік, добіг кінця термін служби Мастерса. Він оголосив, що Рода поки залишиться, щоби владнати формальності з будинком, і вони, як водиться, влаштували серію прощальних вечірок. Ми трохи здивувалися, коли вона не прийшла провести його пароплав, але Мастерс пояснив, що Рода погано почувається. Цьому вірили, допоки за кілька тижнів чутки про їхнє розлучення не просочилися до нас з Англії. Тоді Рода Мастерс прийшла в резиденцію губернатора і довго бесідувала з леді Берфорд. Так поступово відкрилася повна картина їхнього життя, у тому числі й останній, по-справжньому жахливий, наступний фрагмент.

Губернатор проковтнув рештки віскі. Лід торохкотів у порожньому бокалі, коли він ставив його на столик.

— Думаю, напередодні від'їзду Мастерс знайшов у ванній кімнаті записку від дружини. В ній ішлося, що їй просто конче необхідно переговорити з ним до від'їзду. Мастерс і раніше отримував подібні записки, але завжди їх рвав, залишаючи шматочки на полиці. Цього разу він нашкрябав відповідь і призначив побачення у вітальні о шостій вечора. У призначений час Рода Мастерс смиренно увійшла з кухні до кімнати. Жінка давно облишила спроби влаштувати сцени чи благати про милосердя. Тепер вона тихенько стояла в кутку, кажучи, що у неї залишилося тільки десять фунтів з тих грошей, що він дав їй на місяць на хазяйство, і це все, що у неї є. Після його від'їзду в неї не зостанеться ані пенні.

— У тебе є коштовності, які я тобі дарував, та хутрова пелерина.
— Пощастить, якщо я вторгую за все ще хоча б фунтів п'ятдесят.
— Знайдеш собі якусь роботу.
— Щоби знайти її, потрібний час. І мені треба десь жити. Мене виселять із будинку через два тижні. Ти не можеш мені щось дати? Я голодуватиму.

Мастерс окинув її байдужим поглядом.

— Ти гарненька. Ти ніколи не голодуватимеш.

— Філіпе, допоможи. Ти мусиш. Якщо піду до резиденції губернатора жебракувати, твоєї кар'єрі це не допоможе.

В їхній домівці не було нічого свого, за винятком особистих речей. Вони найняли помешкання вмебльованим. Тиждень тому приходив господар, і вони узгодили список речей. Залишалася тільки автівка — «морріс», яку Мастерс купив з рук, та радіола, яку він придбав під час останньої спроби розважити дружину до того, як вона захопилася гольфом.

Філіп Мастерс подивився на неї востаннє. Більше він її не побачить.

— Гарзд, — сказав, — можеш залишити собі машину і радіолу. Тепер усе. Мені треба пакувати речі. Бувай! — і він пішов до себе в кімнату.

Губернатор поглянув через стіл на Бонда.

— Принаймні маленький жест доброї волі наостанок, так? — і невесело посміхнувся. — Коли він поїхав, і Рода Мастерс залишилася сама, вона взяла машину, обручку та інші дрібнички, пелерину з лисиці й вирушила до Гамільтона, об'їхавши кілька ломбардів. Урешті-решт вторгувала сорок фунтів за коштовності та сім фунтів за хутро. Тоді поїхала до автодилера, назва салону якого була на номері, й попросила про зустріч з керівником. Але коли спитала, скільки він дасть їй за «морріс», чоловік подумав, що вона глузує.

— Мадам, містер Мастерс купив машину в кредит і в останній час робив внески дуже нерегулярно. Він мав сказати вам, що тиждень тому отримав від нас офіційне попередження, оскільки ми дізналися, що він від'їжджає. Мастерс відповів, що ви під'їдете владнати справи. Так, подивимося, — він витягнув папку і переглянув папери, — він заборгував нам рівно двісті фунтів.

Тут Рода Мастерс розплакалась, і в підсумку менеджер погодився взяти машину як компесацию боргу, хоча вона й не коштувала стільки

на той момент. Менеджер наполіг, щоб жінка залишила йому машину негайно і, причому, з повним баком. Роді Мастерс довелося погодитися, та й вона була взагалі рада, що на неї не подадуть до суду. Рода вийшла зі салону й пішла розпеченою вулицею, розуміючи, що таке саме чекатиме на неї в радіомагазині. Вона не помилилась: історія повторилася, тільки тут їй довелося доплатити десять фунтів за те, щоб умовити продавця забрати радіолу. Назад її підкинули до місця, звідки вона дісталася бунгало пішки, і, повернувшись додому, кинулася в ліжко та проплакала до ночі. Була вже зламанною, а тепер ще Філіп Мастерс, по суті, дав їй стусана, коли вона вже стояла на колінах.

Після нетривалої паузи губернатор продовжив:

— Насправді все це дуже й дуже несподівано. Така людина, як Мастерс, — добра, чуйна, мухи не скривдить — раптом удається до найжорстокіших вчинків, свідком яких я будь-коли ставав. Ось так працює мій закон, — губернатор невесело хмикнув: — Що б Рода не витворювала, але якби дала йому той «квант розради», він би ніколи з нею так не вчинив. Але своєю поведінкою вона тільки пробудила в ньому звірячу ненависть, ту, яка криється у глибині кожного з нас і яку може пробудити лише загроза самому нашому існуванню. Мастерс бажав змусити дружину страждати, але не так, як страждав він, бо це неможливо, а настільки, наскільки вистачило фантазії. Його віроломний жест з автівкою та радіолою був нічим іншим, як диявольськи бездоганно продуманим ходом, щоб у відтермінований спосіб показати їй, навіть коли його нема поруч, наскільки сильно він її ненавидить і наскільки сильно бажає їй насолити.

— Для них обох ці стосунки стали деструктивними, — зауважив Бонд. — Просто неймовірно, як сильно люди готові ранили одне одного. Я вже відчуваю, що шкодую ту жінку. Як урешті-решт склалась її подальша доля?

А разом і його, якщо вже на те пішло?

Губернатор підвівся й поглянув на годинник.

— Боже правий, майже північ. І я досі затримую весь персонал, — він посміхнувся, — та й вас разом. — Він підійшов до каміна, зателенькав у дзвоник — увійшов негр-дворецький. Губернатор попросив вибачення за те, що затримав того так допізна, і наказав усе зачинити та вимкнути світло. Бонд також підвівся. Губернатор повернувся до

нього і сказав: — Ходімо, я розкажу вам кінцівку. Проведу через сад до воріт, інакше постовий вас не випустить.

Вони неспішно пройшли крізь анфіладу кімнат, спустилися широкими сходами у сад. Ніч була чудовою, місяць плив по небу високо крізь тонкі хмарини.

Губернатор сказав:

— Мастерс продовжив працювати в Колоніальній службі, але його кар'єрне просування зупинилося. Після історії на Бермудах у ньому, здавалося, щось зламалось. Якась частка його душі просто вмерла. Він став калікою. Здебільшого це, звісно, її провина, але, гадаю, те, як він з нею вчинив, проникло всередину і не давало йому спокою. Так, Мастерс продовжував добре виконувати обов'язки, але повністю втратив людське тепло і поступово зовсім зав'яв. Ясна річ, він так ніколи й не одружився, а коли йому доручили проєкт з вирощування земляних горіхів і той потерпів фіаско, пішов у відставку та виїхав до Нігерії — назад до тих єдиних у світі людей, які виказали до нього тепло та доброту, туди, звідки все почалося. Трагічний кінець, особливо, якщо пригадати, яким він був у молодості.

— Що сталося з його дружиною?

— О, вона пережила важкі часи. Ми взяли її під свою опіку, і Рода виконувала різні роботи, але для нас це була більше благодійність. Вона спробувала повернутись у стюардеси, але те, яким чином розірвала контракт з «Імперіал Ервейз», зіграло проти неї. У ті часи авіакомпаній було небагато, і нестачі в охочих подати документи на кілька вакансій стюардес не бракувало. Трохи пізніше того ж року Берфордів перевели до Ямайки, і це вибило з-під ніг Роди опору. Як я казав, леді Берфорд завжди ставилася до неї поблажливо, а Рода Мастерс і справді сильно потребувала цього. Вона, як і раніше, виглядала чудово, і в різний час кілька чоловіків утримували її. Але не можна довго ходити по колу, тим паче у такому невеличкому містечку, як Бермуди. Вона дуже наблизилася до того, щоб її вважали повією, і дивом уникнула проблем з поліцією, але тут раптом знову втрутилося провидіння, яке вирішило, що вона настраждалась достатньо. Надійшов лист від леді Берфорд, разом із грошима на проїзд до Ямайки, в якому та повідомляла, що домовилася для неї про місце портє в готелі «Блю Хілз» — одному з найкращих готелів Кінгстона.

Рода виїхала, і я гадаю, — а мене тоді саме перевели до Родезії, — що Бермуди зітхнули з полегшенням, коли нарешті здихались її.

Губернатор та Бонд наблизилися до широких центральних воріт резиденції. Поза ними сяяло під місяцем плетиво з білих із чорним та рожевим вузьких вуличок зі симпатичними будиночками з пряничними фронтонами й балконами, типовими для Нассау. Вартовий шумно зірвався з місця і завмер у стійці «струнко». Губернатор підняв руку:

— Гарзд, вільно.

І вартовий знову, як заводна іграшка, на мить ожив, а потім настала тиша.

Губернатор сказав:

— Ось і кінець історії, за винятком завершального виверту долі. Одного дня в готелі «Блю Хілз» об'явився канадський мільйонер, який зупинився там на зиму.

А в кінці свого перебування він забрав Роду Мастерс зі собою до Канади й одружився з нею. Відтоді вона як сир у маслі катається.

— Боже правий, оце так подарунок долі! Але чи заслужений?..

— Гадаю, що ні. Хоча хтозна, життя — річ несподівана. Ймовірно, доля вирішила, що вона спокутувала свою вину перед Мастерсом. Може, найсправжнішими лиходіями для Мастерса були його батько і мати, бо саме вони перетворили сина на людину, яка притягує нещастя. Він приречений на емоційний крах, обумовлений їхнім до нього ставленням, а доля вибрала Роду лише як своє знаряддя. І тепер доля відплатила за її послуги... Важко судити про таке... В будь-якому разі Рода зробила свого канадійця щасливою людиною. Принаймні сьогодні вони обоє виглядали щасливими.

Бонд розсміявся. Раптом суворий драматизм власного життя здався йому вельми нещирим. Справи з повстанцями Кастро та спаленими яхтами годилися хіба що для шпальт бульварних газет. Джеймс увесь вечір просидів біля скучної жінки, і лише його випадкова ремарка перегорнула кілька сторінок книги пристрастей тієї *Comédie humaine*⁵⁷, в якій людські переживання оголені та справжні, а фатум настільки бездоганно грає свою роль, що не вигідає жодна секретна служба будь-якої держави.

Бонд повернувся до губернатора і простягнув руку.

— Дякую за чудову розповідь. І ще я маю попросити вибачення. Місіс Харві Міллер здалася мені страшенно скучною, а тепер завдяки вам я її ніколи не забуду. Мені слід ретельніше приглядатися до людей. Вдячний вам за науку.

Вони потиснули один одному руки.

— Радий, що ця історія вам сподобалася, — з посмішкою мовив губернатор. — Адже ви ведете таке насичене життя. Правду кажучи, я ледь собі голову не зламав, розмірковуючи, про що з вами поговорити після обіду. Життя в колоніях доволі одноманітне.

Чоловіки побажали один одному «на добраніч». Бонд попрямував тихою вуличкою в напрямку гавані та свого готелю «Брітіш Колоніал». Він думав про зустріч із представниками берегової охорони та ФБР, призначену на ранок у Маямі. І перспектива, яка раніше його цікавила й навіть хвилювала, тепер здавалася скучною та нікчемною.

⁴⁷ Office of Works — установа, заснована у 1378 році для нагляду за будівництвом королівських замків та резиденцій. Нині це Міністерство громадських робіт.

⁴⁸ GCB — Найпочесніший орден Лазні (англ. The Most Honourable Order of the Bath) — британський лицарський орден, який заснував Георг I у 1725 році. Назва походить від давнього обряду, коли претендентів піддавали нічному неспанню з постом, молитвою і купанням напередодні отримання лицарства (церемонію припинили проводити у 1815 році).

⁴⁹ Місто на південному сході Англії у графстві Суррей.

⁵⁰ Велике місто-курорт у графстві Глостершир, Англія.

⁵¹ Місто в західному Кенті за 30 миль від Лондона.

⁵² Об'єднання шейхств південного узбережжя Перської затоки під протекторатом Великої Британії, що діяло в XIX–XX століттях. Від 1971 р. — ОАЕ.

⁵³ Британські Підвітряні острови (Антигуа, Барбуда і Монтсерраті, Сент-Крістофер, Невіс, Ангілья та Віргінські острови) — колонії Британії з 1833 року. В 1958 році острови доєдналися до Федерації Вест-Індії.

⁵⁴ Колишня британська колонія на північному узбережжі Південної Америки, з 1966 року відома як незалежна Гаяна.

⁵⁵ Приватна денна школа для хлопчиків у Единбурзі, Шотландія. Названа на честь сера Вільяма Фетіса (1750-1836) — лорда-провоста Единбурга, який пожертвував велику суму на освіту дітей з бідних родин та сиріт.

⁵⁶ Колоніальна служба Її Величності — британська урядова установа, що займається адмініструванням більшості заморських територій Британії, за винятком Індії, керування якою було доручено Індійській громадській службі.

⁵⁷ Людська комедія (франц.).

RISICO

— У цьому пізнесі багато ризико.

Слова просочувалися крізь густі каштанові вуса важко. Пронизливий погляд чорних очей ковзнув по обличчю Бонда і зупинився на його руках, які методично знищували картонний пакунок з паперовими сірниками із написом «Albergo Colomba d'Oro»⁵⁸.

Джеймс фізично відчував, як його вивчають. Такий самий огляд, зроблений потайки, не припинявся відтоді, як він зустрів цього чоловіка дві години тому в барі «Екцельсіор». Бонд мав підійти до чоловіка з густими вусами, який п'є «олександрю»⁵⁹. Такий секретний пароль звеселив Джеймса. Густий жіночий напій — це набагато розумніше, ніж складена газета, квітка в петлиці чи жовті рукавички — старі, затаскані сигнали розпізнавання, прийняті в агентському середовищі. Величезною перевагою сигналу було те, що він міг спрацювати сам, навіть без власника. І Крістатос вдався до невеличкої перевірки. Коли Бонд увійшов до бару, в залі було близько двадцяти відвідувачів. Жодного вусатого. Проте на столикові в куточку, на далекому боці витягнутої напівтемної кімнати, в оточенні тарілки з оливками та другої — з горіхами кеш'ю, стояв на високій ніжці бокал із вершками й горілкою. Бонд попрямував до столика, відсунув крісло й усівся.

Підійшов офіціант.

— Доброго вечора, сер. Синьйор Крістатос розмовляє телефоном.

Бонд кивнув.

— Мені — «негроні»⁶⁰. З «гордонз», будь ласка.

Офіціант повернувся до стійки:

— Уно «негроні. З «гордонз».

— Прошу пробачення, — величезна волохата лапа підняла граціозний стілець, немов то була коробка із сірниками, і підставила його під масивні сідниці. — Мав перемовитися з Альфредо.

Обійшлися без рукостискання. За легендою вони — давні знайомі. Може, займаються одним бізнесом. Наприклад, імпортом-експортом.

Молодший нагадував американця. Хоча ні, в такому одязі — однозначно англійця.

Бонд швидко зорієнтувався.

— Як його синочок?

Чорні очі синьйора Крістатоса звузились. Як йому і казали, цей чоловік — професіонал своєї справи. Він розвів руками.

— Без змін. А чого ви очікували?

— Поліомієліт — страшна річ.

Принесли «негрони». Чоловіки відкинулися на стільцях, кожен задоволений тим, що зустрів партнера рівного калібру, що було рідкісним випадком у «партії». Скільки разів, коли справу доручали тандему, один з партнерів у результаті губив віру. Таке при контакті траплялося настільки часто-густо, що Бонд майже наяву відчував слабкий запах паленого — першу ознаку того, що захисний кокон його легенди починає жевріти, а в певний час тліюча личина запалає синім пломенем. Тоді гра дійде кінця і доведеться вирішувати — змиватися чи чекати, поки хтось тебе пристрелить. Але на цій зустрічі такого відчуття не виникло.

Проте згодом того ж дня в маленькому ресторанчиківі за Piazza di Spagna⁶¹ під назвою «Colomba d'Oro» Бонду було дивно відчувати, що його все ще перевіряють. Крістатос, як і раніше, придивлявся та зважував «за» і «проти», гадаючи, чи заслуговує він на довіру. І ремарка стосовно ризикованого бізнесу була поки що єдиним натяком на те, що між ними двома можлива якась взаємодія. Але всі ці перестороги означали тільки те, що інтуїція М. не підвела — Крістатос і справді володів цінною інформацією.

Бонд кинув останні шматочки паперових сірників у попільничку і делікатно зауважив:

— Мене колись навчили, що будь-яка справа, котра дає більше десяти відсотків прибутку, чи та, яку робиш після дев'ятої вечора — ризикована. А ця справа, яка має принести нам тисячу відсотків прибутку, відбудеться тільки вночі. Отже, за обома пунктами цей бізнес ризикований, — Джеймс понизив голос. — Гроші є. Долари, швейцарські франки, венесуельські болівари — будь-що на ваш вибір.

— Це втішає. Я вже не знаю, куди дівати ліри, — синьйор Крістатос підняв фоліант меню. — Давайте чимось посмакуємо. Не можна

обговорювати важливий пізнес на порожній шлунок.

Тижнем раніше М. викликав Бонда. М. був у поганому настрої.

— Над чим працюєте, нуль-нуль-сьомий?

— Ні над чим. Тільки паперова робота, сер.

— Що значить «паперова робота»? — М. ткнув чубуком люльки у тацю з вхідною документацією. — А в кого її нема?

— Я мав на увазі оперативну роботу, сер.

— А, зрозуміло, — М. узяв зі столу стос темно-червоних папок, перев'язаних тасьмою, і різко посунув їх через стіл у бік Бонда. — Ось вам ще паперова робота. Тут здебільшого клієнти Скотланд-Ярду — персонажі, пов'язані з наркотиками. Макулатура з Хоум-офісу⁶², міністерства здоров'я та кілька чудових товстих звітів із Женеви, з Міжнародної організації контролю за наркотиками. Забирайте і насолоджуйтеся читанням.

У вас цілий день попереду, а завтра вилітаєте до Рима за великою рибою. Зрозуміло?

Бонд сказав, що зрозуміло. Роздратування М. було цілком аргументованим — ніщо не дратувало його більше, ніж необхідність відривати персонал від прямих обов'язків, а саме: агентурної роботи, а в разі необхідності — організації диверсій та підривної діяльності. Усе інше він уважав марнуванням часу персоналу та ресурсів Секретної служби, які, бог — свідок, були порівняно мізерними.

— Запитання є? — М. виставив уперед щелепу, як форштєвень есмінця. Вона немов наказувала Джеймсу взяти папери й забиратися з його кабінету під три чорти, даючи начальникові змогу зайнятися важливішими справами.

Бонд знав, що лють шефа удавана — принаймні так здебільшого було. М. мав таргани в голові. Про них у Конторі знали всі, й М. про це було відомо. Але це не означало, що М. мав стримуватися. Щоб виказати неприязнь до зловживання послугами Секретної служби, він випускав на волю найдобріших, викоханих тарганів, а для пошуків істини, аби відрізнити її від інтелектуального мудрування, годилися таргани-робітники. Були у нього свої слабкості, такі, як наприклад, упередження проти чоловіків з бородами, яким шлях до Контори був заказаний, та білінгвів, до яких відчував незрозумілу ідіосинкразію. Він одразу звільняв тих, хто намагався на нього натиснути,

використовуючи родинні зв'язки з членами уряду, не довіряв жінкам чи чоловікам, які надто стежили за своєю зовнішністю, а також недолюблював тих, хто звертався до нього «сер» поза службою. За всього того він мав надмірну прихильність до шотландців. Зрештою, М. ставився до своїх забобонів іронічно, як, на думку Бонда, і Черчилль із Монтгомері⁶³. М. ніколи не сердився, якщо підлеглі не сприймали всерйоз його блеф. І, певна річ, він ніколи б не відправив Бонда на завдання без ретельного інструктажу.

Джеймсу це було добре відомо. Він сказав:

— Лише два запитання, сер. Чому ми влізаємо у цю справу, і які виходи, якщо вони взагалі є, має наш відділок «І» на цих людей?

М. похмуро, спідлоба поглянув на Бонда. Повернувся на кріслі вбік так, щоби бачити крізь широкі вікна високі рвані жовтневі хмари, потім потягнувся за люлькою, різко її продув, і коли з отвору вилетіла хмаринка куряви, акуратно поклав люльку на стіл. Коли заговорив, голос став терплячим, урівноваженим:

— Наскільки ви, нуль-нуль-сьомий, розумієте, я не маю жодного бажання втягати у справи з наркотиками Контору. Цього року я вже відволікав вас на кілька тижнів од справ, щоб відрядити до Мексики з'ясувати справу щодо вирощування опійного маку. І там ви ледь уникнули смерті. Я тоді зробив послугу відділові спецрозслідувань. Коли мене знову попросили відрядити вас, щоби вгамувати цю італійську банду, я відмовився. Тоді Ронні Велланс за моєю спиною звернувся до Хоум-офісу та міністерства здоров'я. Міністри натиснули на мене, але я відповів, що ви потрібні мені тут, а вільних працівників не маю. Тоді обидва міністри звернулися до прем'єр-міністра. — М. зробив паузу. — І ось ви тут. Маю зазначити, що прем'єр-міністр був вельми наполегливим. Він наголосив: героїн надходить у таких масштабах, що стає інструментом психологічної війни і виснажує здоров'я нації. П-М заявив, що не здивується, коли виявиться: за всім цим криється не просто банда італійців, яка намагається отримати надприбутки, а це — цілеспрямована підривна діяльність, і гроші тут ні до чого. — М. кисло посміхнувся. — Гадаю, на таку думку П-М наштовхнув Ронні Велланс. Підозрюю, що його відділ боротьби з наркотиками витратив купу часу, відстежуючи трафік і намагаючись його зупинити. За американським прикладом вони зосередили увагу

на підлітках. На його думку, танцзали і салони гральних автоматів аж кишать од «штовхачів». Загону «привидів» Велланса удалося впровадити свою людину та відстежити ланцюжок одного посередника. Встановлено, що товар надходить з Італії, а перевозять його в автомобілях туристів. Велланс надіслав запит до італійської поліції та Інтерполу, але це його нікуди не привело. Так, вони заарештували кількох, але, вважаючи, що наблизилися до джерела, насправді уперлися в глуху стіну. Внутрішнє коло людей або страшенно налякане, або їм добре платять.

— Можливо, їх «дахують» на самому верху, сер, — зауважив Бонд. — Пам'ятаєте справу Монтезі — там теж усе мало поганий вигляд.

— Хтозна, хтозна, — нетерпляче знизав плечима М. — Про це вам теж доведеться подбати, але, наскільки пригадую, справа Монтезі закінчилася грандіозною чисткою. Хоч як там не є, але коли П-М віддав мені наказ, я вирішив проконсультуватися з Вашингтоном і отримав у ЦРУ дуже важливу інформацію. Ви знаєте, що з часів війни бюро боротьби з наркотиками утримує в Італії свій підрозділ. Вони не мають стосунку до ЦРУ і підпорядковані американському міністерству фінансів, де є так звана Секретна служба, яка бореться з контрабандою наркотиків та фальшуванням грошей. Абсурдне поєднання, на мій погляд. Часто замислююся, що думає з цього приводу ФБР. Проте, — М. повернувся на кріслі від вікна і, зціпивши руки на потилиці, відкинувся на спинку, — річ у тім, що резидентура ЦРУ в Римі дуже тісно співпрацює з цим підрозділом боротьби з наркотиками. Мусять співпрацювати, щоб не заважати один одному. Так ось, ЦРУ — до речі, Алан Даллес власною персоною — повідомив мені ім'я свого найкращого агента з цього підрозділу. Найімовірніше, він подвійний і трохи займається контрабандою для прикриття. Звуть цього типа Крістатос. Даллес заявив, що в жодному разі не може дозволити задіяти своїх людей в операції, а також упевнений, що Мінфіну теж не сподобається, якщо їхні люди почнуть тісно співпрацювати з нами. Але Даллес пообіцяв: якщо я забажаю, він переповість Крістатосу, що один з наших...е-е-е... найкращих агентів увійде з ним у контакт з метою спільного бізнесу. Певна річ, я йому

подякував їй учора дізнався, що ваша зустріч призначена на післязавтра.

М. махнув рукою у бік папок, що лежали перед Бондом:

— Тут усі деталі.

У кабінеті ненадовго запала тиша. Джеймсу ця справа здавалася вельми неприємною, ймовірно, небезпечною та однозначно брудною. З цією останньою думкою він підвівся і взяв стос папок.

— Гарзд, сер. Останнє питання — гроші. Скільки ми готові заплатити, щоби припинити наркотрафік?

М. гойднувся на кріслі вперед, поклав руки долонями на стіл і роздратовано відповів:

— Сто тисяч фунтів. У будь-якій валюті. Цю цифру мені назвав прем'єр-міністр. Але я не хочу, щоби ви постраждали. Принаймні не вихоплювали каштани з вогню для інших. Отже, додамо ще одну сотню тисяч, у разі необхідності. Наркомафія — найбільша та найзгуртованіша злочинна організація. — М. потягнувся до лотка зі вступною документацією і витягнув папку з депешами. Не піднімаючи голови, буркнув: — Бережіть себе.

Синьйор Крістатос розгорнув меню.

— Не люблю ходити околяса, містере Бонд, — мовив. — То скільки?

— П'ятдесят тисяч у разі стовідсоткового успіху.

— Добре, — байдуже відізався Крістатос. — Непоганий капітал. Я замовлю диню зі шинкою прошутто та шоколадне морозиво. На ніч я багато не їм. У цьому ресторані є власне «к'янти», рекомендую.

Підійшов офіціант, і вони з Крістатосом обмінялися кулетметними чергами італійською. Бонд замовив тальятеллі верді⁶⁴ з генуезьким соусом, які, за словами Крістатоса, були неймовірно смачною стравою з базиліку, часнику та смерекових шишечок.

Коли офіціант пішов, Крістатос відкинувся на спинку стільця і взявся мовчки жувати зубочистку. З кожною хвилиною його обличчя хмарнішало й темнішало, немов небо перед грозою. Чорні, пронизливі очі блищали, погляд блукав рестораном, уникаючи дивитися на Бонда. «Він вагається, чи варто когось зраджувати», — подумав Джеймс, а вголос сказав: — За певних обставин сума може збільшитися.

Здавалося, Крістатос прийняв рішення.

— Он як, — пробурмотів він, відсунув стілець і підвівся. — Вибачте, мені треба до *toiletta*. — І, різко повернувшись, швидко попрямував у кінець зали.

Бонд раптом відчув, що зголоднів та хоче пити. Він налив собі великий фужер «к'янти» й осушив його до половини. Потім відломив шматок булочки і почав їсти, намащуючи її товстим шаром темно-жовтого масла. Цікаво, чому булочки з маслом такі смачні лише у Франції та Італії? У голові Джеймса не було версій, залишалось тільки чекати. Він був упевнений у Крістатосі — кремезний, надійний чоловіча, йому довіряли американці. Найімовірніше, він комусь телефонував, і цей телефонний дзвінок мав стати вирішальним. Бонд мав чудовий настрій, і крізь дзеркальне вікно спостерігав за перехожими. Ось проїхав на велосипеді розповсюджувач партійної газети. Прикріплений до корзини на передньому крилі прапорець майорів на вітрі. Червоним по білому було написано: *PROGRESSO? — SI! — AVVENTURI —NO!*⁶⁵ Бонд усміхнувся. Так тримати! Хай так буде до кінця завдання.

На протилежному боці квадратної, без витребеньок, зали ресторану, за столиком у куточку біля каси, пухкенька блондинка з драматично розмальованими помадою губами звернулася до веселого та життєрадісного на вигляд джентльмена, немов прив'язаного товстою спагетиною до тарілки:

— Яка у нього жорстока посмішка! Але загалом красунчик. Шпигуни зазвичай не бувають симпатичними. Впевнений, що не помилився, *mein Täubchen*⁶⁶?

Зуби веселуна перерізали спагетину. Він витер губи серветкою, вже вимазаною томатним соусом, гучно відригнув і мовив:

— Сантос ніколи не помилявся щодо такого. У нього нюх на шпигунів. Саме тому я і доручив йому пасти цього вилупка Крістатоса. А кому ще, крім шпигуна, спаде на думку марнувати вечір з цією свинею? Зараз перевіримо запевно. — Веселун витягнув із кишені дешеву бляшану тріскачку, з тих, що роздають наліво й направо на карнавалах, разом із паперовими ковпаками та свистками, і потарахкотів. Метрдотель у дальньому кінці зали зупинився, наче вкопаний, і, розвернувшись, поспішив до їхнього столика.

— *Si, padrone*⁶⁷.

Веселун жестом наказав наблизитися. Метрдотель нахилився, щоб вислухати вказівки. Він коротко кивнув, підійшов до дверей поруч із кухнею, на яких висіла табличка «Ufficio⁶⁸», і зайшов усередину, зачинивши за собою двері.

Крок за кроком, дрібними, відпрацьованими рухами почали діяти. Чоловік біля каси продовжував плямкати спагеті, критично спостерігаючи за кожним етапом операції, немов то була шахова партія.

Метрдотель вийшов із-за дверей, прочимчикував через залу ресторану і голосно наказав своєму помічникові:

— Ще один столик на чотирьох. Хутко.

Той упіймав погляд метра і кивнув. Він пройшов за шефом до столика, де сидів Бонд, клацнув пальцями, підкликаючи офіціантів, узяв стілець від одного столика, інший — від сусіднього і, з поклоном та вибаченнями, ще один від столика Бонда. Четвертий стілець приніс із підсобного приміщення метрдотель. Стільці поставили квадратом, стіл опустили всередину, спритно накрили і сервірували. Метрдотель насупився.

— Навіщо на чотирьох? Я сказав — на трьох, — із цими словами він підхопив стілець, який сам приніс з підсобки, і приставив до столика Бонда. Потім жестом відпустив помічників, і ті повернулися до виконання своїх обов'язків.

Уся метушня зайняла не більше хвилини. У ресторан увійшла шумна трійця італійців. Метрдотель сам привітав кожного і з поклоном провів до столика. Гамбіт завершився.

Бонд майже не звернув уваги на те, що сталося. Крістатос повернувся, страви принесли, й обоє вони взялися до трапези.

За обідом вони обговорювали різні дрібнички — вибори в Італії, останню модель «альфа-ромео», переваги італійського взуття над англійським. Крістатос виявився чудовим співрозмовником, здавалося, він знав підтекст усього на світі й подавав інформацію настільки невимушено, що це виглядало дуже правдиво. У розмові використовував власний варіант англійської і час од часу вставляв у розповідь іншомовні фрази. В результаті виходила кумедна суміш. Слухати його було цікаво. Крістатос як поінформована та розумна

людина був вельми корисним, і Бонд дійшов висновку, що американці з ним не прогадали.

Принесли каву. Крістатос запалив тонку чорну сигару і продовжував розмову крізь зуби, при цьому сигара стрибала між його тонкими прямими губами. Поклавши руки на стіл перед собою і дивлячись на скатертину, він тихо мовив:

— Щодо пізнесу. Я у справі. Досі працював лише з американцями, але не розповідав їм того, що збираюся розказати вам. Вони цим не цікавилися. Це угруповання в Америці не працює. Існує суворий розподіл ринку. Вони працюють лише в Англії. *Capito*⁶⁹?

— Розумію. У кожного своя територія. Звичайна річ у такому бізнесі.

— Саме так. А тепер, перш ніж я надам інформацію, пропоную обговорити умови, як справжні комерсанти. Годиться?

— Звісно.

Синьйор Крістатос іще пильніше заглибився у скатертину.

— Я бажаю отримати десять тисяч американських доларів, дрібними купюрами, завтра до ланчу. А коли ви зруйнуєте це кодло, я отримаю ще двадцять, — синьйор Крістатос на мить відірвався од скатертини, щоб поглянути Бонду в очі. — Я не жадібний і не вимагаю у вас усіх грошей, чи не так?

— Ціна задовільна.

— *Вуено*⁷⁰. Друга умова. Ви за жодних обставин ніколи не визнаєте, звідки отримали інформацію. Навіть, якщо вас катуватимуть.

— Справедливо.

— Третя умова. Організацію очолює дуже погана людина, — синьйор Крістатос витримав паузу і знову підняв голову. В його чорних очах засвітилися червоні вогники. Зчеплені сухі губи розтиснулися, щоб випустити слова: — Він має бути *destrutto* — вбитий.

Бонд відкинувся на спинку стільця, здивовано розглядаючи співрозмовника, який нахилився грудьми вперед, очікуючи відповіді. Ось де собака заритий! Насправді це своєрідна особиста вендета. Крістатосу потрібний найманий убивця, якому він не тільки не заплатить ані пенні, а навпаки, той оплатить привілей позбутися ворога. Непогано! Цей посередник працював по-крупному і навіть намагався використати Секретну службу для зведення особистих рахунків. Бонд тихо запитав:

— Чому?

— Не запитуйте — і не почувте брехні, — байдуже відгукнувся Крістатос.

Джеймс допив каву. Отже, звичайна історія у світі організованої злочинності — на виду лише верхівка айсберга. Хоча, яка різниця! Йому доручили виконати специфічну роботу, і якщо від цього ще хтось отримає вигоду — ніхто, навіть сам М., не дорікатиме. Завдання — зруйнувати організацію, і смерть її очільника не виходить за межі наказу.

— Не можу цього обіцяти, — відповів Бонд. — Подивимось. Але можу сказати одне — якщо він стане на моєму шляху, я його знищу.

Синьйор Крістатос витягнув зубочистку з коробочки, зняв папір і взявся чистити нігті. Він підняв голову тільки тоді, коли впорався з одним.

— Я не часто граю навмання, але цього разу доведеться, оскільки ви мені платите, а не я вам. Значить, домовилися? Тоді я розкажу все, а далі діятимете сам — solo. Завтра увечері я відлітаю в Карачі. У мене там важливий бізнес. Усе, що можу, це вас проінструктувати. А далі ви гратимете свою партію, і... — він кинув брудну зубочистку на стіл, — *che sera, sera*²¹.

— Домовилися.

Синьйор Крістатос посунув стілець ближче до Бонда і швидко заговорив, знизивши голос. Під час оповіді він називав дати та імена, жодного разу не затнувся з фактами і не витрачав часу на другорядні деталі. Історію виклав докладно, але стисло. Тепер в Італії, розповів, є дві тисячі американських гангстерів італійського походження, які були засуджені та вислані зі США. Солодким їхнє життя не назвати. Вони занесені в найчорніші поліцейські списки, і через їхню погану репутацію місцеві також неохоче їх наймають. Сотня відчайдухів об'єднала капітали й надіслала невеличкі загони до Бейрута, Стамбула, Танжера і Макао, тобто до найбільших у світі центрів торгівлі наркотиками. Більша частина з них працює кур'єрами, а боси придбали через підставних осіб невеличкий, проте респектабельний фармакологічний бізнес у Мілані. Саме туди групи, розіслані по світу, ввозять опіум-сирець та його похідні. Контрабанду переправляють невеличкими літаками через Середземне море, для цього задіяна група

стюардів італійської чартерної авіакомпанії, але регулярним джерелом постачання слугує «Східний експрес», окремі купе якого обладнані подвійним обшиттям, куди товар завантажують підкуплені прибиральники вагонів у Стамбулі. Міланська компанія «Фармація Коломба С. А.» не тільки працює як перевалочний пункт, а й є зручним місцем для лабораторії з переробки опіуму-сирцю на героїн. Звідти кур'єри непоказними автівками доставляють його посередникам в Англії.

— Наші митники набили руку на виявленні перевезень такого роду, — зауважив Бонд. — В автівці не так багато місць, де можна щось приховати. Де ці хлопці перевозять товар?

— Зазвичай у запасному колесі. Туди можна запхати наркотиків на двадцять тисяч фунтів.

— Невже вони ніколи не попадалися — на шляху до Мілана чи з нього?

— Звісно, що попадалися. Багато разів. Але вони пройшли сувору підготовку, і легко їх не розколоти. Не було жодного випадку, щоби хтось із них заговорив. Ті, кого хапають, отримують десять тисяч доларів за кожен рік у в'язниці. Якщо є родина, про неї теж подбають. Але коли все минає гладко, вони заробляють купу грошей. Це — свого роду кооператив. Кожен має частку від загального доходу, і тільки ватажок отримує додаткові гроші.

— Зрозуміло. І хто у них головний?

Синьйор Крістатос підніс руку до рота і витягнув чирут. Не опускаючи руки, прошепотів:

— Його усі звать «Голубок» — Енріко Коломбо. Він хазяїн цього ресторану. Саме тому я й запросив вас сюди. Це — товстун, який сидить із блондинкою за столиком біля cassa. Жінка з Відня, звать Лізл Баум. Розкішна повія.

— Он як, — задумливо протягнув Бонд, якому не було потреби оглядатися. Він помітив цю дівчину, тільки-но влаштувавшись за столиком. Напевне, всі чоловіки в ресторані звернули на неї увагу. Вона мала завзятий, зухвалий, а zarazом привітний вигляд, який вважають притаманним справжнім віденцям і який, насправді, нечасто серед них зустрінеш. Її життєрадісність і шарм немов підсвічували куточок ресторану, де вона сиділа. Неймовірно

коротенька попільно-білява стрижка, кирпатий носик, широкий смішливий ротик та чорна стрічка на шиї притягували погляди чоловіків. Джеймс Бонд не раз упродовж вечора перехоплював її погляд. Супутник справляв враження успішного, веселого та життєрадісного чоловіка, якого вона радо вибрала за тимчасового коханця. Його гаманець гарантував їй приємні розваги, а коли дійде до неминучого розлучення, вони розстануться без жалю.

У цілому Бонд схвально поставився до її вибору. Йому завжди подобалися веселі, щедрі люди, які відверто насолоджуються життям. І хоча дівчина судилася не йому, Джеймс утішався тим, що вона в хороших руках. Але тепер? Бонд поглянув через залу в їхній бік— парочка над чимось жваво сміялася. Чоловік поплескав її по щоці, підвівся і зник за дверима з табличкою «Uffісіо», щільно зачинивши за собою двері. Ось, значить, як виглядає голова найбільшої контрабандної мережі, що доставляє наркотики до Англії! Злочинець, чию голову М. оцінив у сто тисяч фунтів. Людина, смерті якої вимагав Крістатос. Гарзд, пора зробити перший крок. Бонд зухвало витріщився на дівчину, а коли та підняла голову і спіймала його погляд, усміхнувся. Погляд австрійки ковзнув мимо, але на губах заграла напівпосмішка; дівчина витягнула з портсигара сигарету, запалила й випустила дим у стелю, демонструючи шию та профіль, які — і Бонд був у цьому впевнений — мали привернути його увагу.

Наближався час, коли в кінотеатрах закінчувалися вечірні сеанси. Метрдотель наглядав за прибиранням столиків, що звільнилися, та сервірував нові. Здійнялася звичайна метушня — застеляли скатертини, розкладали серветки, дзвеніли склом та столовими приборами. Краєчком ока Бонд помітив, як від його столика відтягнули вільний стілець і переставили до сусіднього, сервірованого на шість осіб. Він почав з'ясовувати деталі у Крістатоса — особисті звички Енріко Коломбо, де той мешкає, адресу фармацевтичної компанії в Мілані, інші бізнесові інтереси — і тому не звернув уваги на буденне переміщення стільця від їхнього столика до іншого, потім до третього і, нарешті, до приміщення з табличкою «Uffісіо» на дверях. Він не бачив причин стежити за переставлянням ресторанных меблів.

Коли стілець занесли до кабінету, Енріко Коломбо жестом відіслав метра, замкнув за ним двері, підійшов до стільця, зняв зі сидіння

товсту подушку і поклав її на стіл. Розстебнувши «блискавку» з одного боку подушки, він витягнув магнітофон «Грюндіг», вимкнув його, перемотав плівку на початок і ввімкнув на відтворення, відрегулювавши швидкість та звук. Потім сів за стіл, запалив сигарету і прослухав запис, час од часу підправляючи звук і ще раз прослуховуючи окремі місця. Наприкінці запису, після репліки Бонда металевим голосом «Он як», коли запала довга пауза на фоні брязкання посуду, Енріко Коломбо вимкнув пристрій і щонайменше хвилину просидів, дивлячись на магнітофон. Його обличчя відображало зосереджену роботу думки. Відвівши погляд від магнітофона, Коломбо тихо, але виразно мовив у простір: «Сучий син». Повільно підвівся, пройшов до дверей, відімкнув їх, повернувся до «Грюндіга» і вдруге кинув злісно: «Сучий син». Потім вийшов до ресторанної зали й повернувся до столика.

Там Енріко Коломбо почав жваво і наполегливо щось втовкмачувати дівчині. Та кивнула, поглянула на Бонда, який саме піднявся з Крістатосом із-за столу, і низьким голосом люто кинула в обличчя Коломбо:

— Ти просто огидний. Мене попереджали, і тепер бачу, що вони не помилялися. Гадаєш, годі нагодувати мене в своєму смердючому ресторанчику — й отримаєш право принижувати брудними пропозиціями? — дівчина говорила дедалі голосніше. Вона схопила сумочку і рвучко підвелася, ставши на проході, яким Джеймс якраз прямував до виходу.

Обличчя Енріко почорніло від злоби, він підхопився на ноги:

— Ах, ти дешева австрійська хвойда...

— Не смій ображати мою країну, ти, італійська жабо! — дівчина схопила напівпорожній фужер з вином і спритно вихлюпнула його в обличчя чоловікові.

Коли розлючений Енріко рушив уперед, вона позадкувала і налетіла на Бонда. Він та Крістатос чемно стояли, очікуючи на можливість пройти. Коломбо зупинився, витираючи серветкою вино з обличчя, й оскаженіло прошипів дівчині:

— Щоб ноги твоєї не було в моєму ресторані! — Та, зробивши вигляд, що плює їй під ноги, розвернувся і широкою ходою метнувся до свого кабінету.

До них поспішав метрдотель. Гості, відірвавшись від обіду, зацікавлено роздивлялися дівчину. Бонд узяв її під лікоть.

— Дозвольте викликати вам таксі.

Вона різко вирвала руку, розлючено кинула: — Всі чоловіки — тварюки, — але відразу опанувала себе і силувано додала: — Ви дуже люб'язні.

Гордовито задерши голову, дівчина рушила до виходу з Бондом та Крістатосом у кільватері.

Рестораном пробіг приглушений гомін, дзенькіт ножів та виделок поновився. Сцена розважила відпочивальників. Метрдотель із поважним видом відчинив та притримав двері.

— Вибачте, месє, — звернувся він до Бонда, — ми дуже вдячні вам за допомогу.

Метрдотель махнув рукою водієві таксі, що проїжджало мимо, те пригальмувало, він розчинив дверцята.

Дівчина шмигнула всередину авто. Бонд заліз слідом, відтак мовив Крістатосу через віконце: — Я зателефоную вранці, гаразд? — І, не чекаючи на відповідь, відкинувся на спинку сидіння. Дівчина посунулася подальі й забила у дальній кут. — Куди вам їхати? — спитав Джеймс.

— Готель «Амбасадорі».

Кілька хвилин вони їхали мовчки, потім Бонд запитав:

— Може, заїдемо кудись випити?

— Ні, дякую, — відповіла дівчина і через хвильку не без вагань додала: — Ви дуже люб'язні, але я стомилася.

— Може, якимось іншим разом?

— Може, але завтра я їду до Венеції.

— Я також туди збираюся. Посидимо разом завтра увечері?

Дівчина усміхнулася.

— І чому це англійців вважають боязкими? Адже ви англієць, чи не так? Як вас звати? Чим займаєтеся?

— Так, я англієць. Мене звати Бонд, Джеймс Бонд. Я письменник, пишу авантюрні романи. Зараз працюю над романом про контрабандистів наркотиками. Дія відбувається у Римі та Венеції. Проблема в тому, що я знаю предмет недостатньо добре. Саме тому

вирішив зібрати трохи матеріалу на місцях. Можете чимось допомогти?

— Ось чому ви обідали з цим Крістатосом... Я з ним знайома, у нього погана репутація. Ні, з матеріалом я вам не допоможу. Знаю тільки те, що відомо усім.

— Це саме те, чого я шукаю! — з ентузіазмом вигукнув Бонд. — Під словом «матеріал» я мав на увазі зовсім не вигадки. А першокласні плітки — майже правда. Це — як знайти діамант серед сміття.

— Просто-таки діамант? — розсміялася дівчина.

— Ну, стільки я, як автор, не заробляю, — відгукнувся Джеймс, — але недавно я продав переважне право на екранізацію, і якщо книга вийде достатньо достовірною, маю надію, що кіношники придбають і сценарій. — Бонд посунувся до дівчини і накрив її долоню, що лежала на коліні, своєю. Вона руку не забрала.

— Так, саме діамант. Скажімо, діамантова брошка від Ван Кліф підійде?

Дівчина забрала руку. Таксі під'їхало до «Амбасадорі». Вона взяла сумочку зі сидіння і повернулася до Джеймса. Швейцар відчинив дверцята — вуличне світло перетворило яскраві очі дівчини на дві зірки. Вона уважно вдивлялась ув обличчя Бонда, потім серйозно промовила:

— Усі чоловіки тварюки, але деякі менш підлі. Гарзд, я з вами зустрінусь. Але тільки пообідати. Те, що я вам розкажу, не призначено для сторонніх вух. Після обіду я купаюся в Лідо²², але не на тому пляжі, де всі туристи, а на Альбероні, де ваш англійський поет Байрон любив їздити верхи. Це на самому кінчикові півострова, і там зупиняється вапоретто²³. Знайдете мене післязавтра о третій після полудня. Ловлю останнє сонце перед зимою. Шукайте серед дюн блідо-жовту парасольку. — Вона усміхнулася. — Постукайте і спитайте фрейлейн Лізл Баум.

Вона вибралася з таксі. Бонд виліз слідом. Лізл простягнула руку.

— Дякую, що допомогли мені. На добраніч!

— Отже, післязавтра о третій, — повторив Бонд. —

Я там буду. До побачення.

Дівчина повернулася і піднялася сходами до готелю. Джеймс задумливо подивився їй услід, сів у таксі й попросив відвезти його до

«Націонале»⁷⁴. Відкинувшись на сидіння, він дивився, як неонові вогні за вікном зливаються в суцільну стрічку. Усі події нинішнього дня, у тому числі це таксі, мчали в його пам'яті надто швидко і комфорту не додавали. Лише таксі перебувало у його владі. Він нахилився вперед і наказав водієві їхати не так швидко.

Найкращій потяг з Рима до Венеції — «Лагуна експрес» — відправляється щоденно опівдні. Бонд, який витратив більшу частину ранку на довгі та стомливі перемовини скремблером із лондонською штаб-квартирою з відділку «І», вскочив у потяг в останній момент. Елегантні, новенькі вагони «Лагуни» усередині виявилися навіть комфортабельнішими, ніж можна було очікувати. Сидіння виготовлені явно для малорослих італійців, а прислуга вагона-ресторану страждала від тієї страшної хвороби, яка вражає їхню братію у всіх найкращих потягах усього світу — щирої ненависті до будь-якого подорожнього, особливо до іноземця.

Бонду дісталось місце в останній кабінці біля проходу, та ще й на гримливій осі, й навіть якби за вікном демонстрували усі сім див світу, йому було би байдуже. Він зосередився на книзі, рядки в якій стрибали перед очима, й на бокалі з «к'янті», половина якого тепер опинилася на скатертині. Він то так, то сяк перекладав свої довгі зомлілі ноги і на чім світ стоїть кляв *Ferrovie Italiane dello Stato*⁷⁵.

Але нарешті вони дісталися Местре і по прямій, як палець, стрілі рейок, що розсікла води лагуни, немов на акватинті⁷⁶ вісімнадцятого сторіччя, в'їхали на вокзал Венеції. Далі — незмінне потрясіння від неправдоподібної краси, яке заповнює щоразу, незалежно від кількості візитів, повільне заколисування Гранд-каналом, коли пливеш пароплавчиком назустріч криваво-червоному заходу, і найбільша насолода — принаймні сьогодні — найкращий номер-люкс на другому поверсі «Палаццо Грітті»⁷⁷.

Того ж вечора Джеймс Бонд розкидав тисячолірові банкноти, як осінні листя у Валломброзі⁷⁸, спочатку в «Барі Гаррі», потім у «Флоріані»⁷⁹ і, нарешті, наверху свого улюбленого «Квадрі»⁸⁰, аби справити враження на усіх зацікавлених, якщо такі були, що він той, ким відрекомендувався дівчині, а саме — успішним письменником, котрий любить погуляти на широку ногу. Потім, перебуваючи все ще у стані ейфорії, яку підхоплює кожен приїжджий першої ночі у

Венеції — незалежно від важливості мети візиту, — Джеймс Бонд повернувся до готелю і проспав вісім годин без жодних сновидінь. Травень та жовтень — найкращий час відвідати Венецію. Сонце вже не пече, а ночами прохолодно. Розкішні декорації не так ріжуть око, а в повітрі розпливається приємна свіжість, яка остуджує нескінченну бруківку, кам'яні й мармурові тераси та стіни, що стають нестерпними в літню спеку. Та й людей значно менше. І хоча Венеція, здається, єдине місце у світі, спроможне проковтнути сто тисяч туристів так само легко, як одну тисячу, розсмоктавши їх по бокових вуличках, переповнених піцеріях та вапорето, набагато приємніше ділити місто з мінімальною кількістю організованих екскурсантів і «ледерхозен»⁸¹.

Увесь ранок наступного дня Бонд бродив провулками, сподіваючись виявити «хвіст». Він зайшов у кілька церков — не для того, щоб помилуватися інтер'єрами, а щоб перевірити, хто увійде за ним через центральні двері, поки він виходить через бокові. «Хвоста» не було. Бонд завітав до «Флоріани», де випив «американо» та послухав розмову парочки французьких снобів, які критикували незбалансованість фасадів площі Святого Марка. Підкоряючись якомусь пориву, він придбав поштову картку і надіслав її секретарці, котра подорожувала Італією у складі групи Георгіанського товариства⁸², і про цю поїздку вона ніколи не втомлювалася нагадувати Бонду. Він написав: «Венеція пречудова. Встиг оглянути залізничний вокзал та фондову біржу — отримав естетичне задоволення. Сьогодні збираюся проінспектувати муніципальну каналізацію, а потім у кінотеатрі «Скала» подивлюся на стареньку Бріджит Бардо⁸³. Пам'ятаєш чудову пісеньку «О соле міо⁸⁴»? Вона тут не менш романтична, ніж деінде. Дж. Б.»

Задоволений сплеском натхнення, Бонд поснідав раніше, ніж зазвичай, і повернувся до готелю. Він замкнув двері, зняв піджак і ретельно перевірів «вальтер-ППК». Поставивши пістолет на запобіжник, кілька разів потренувався швидко вихоплювати його, потім засунув «вальтер» у кобуру. Пора йти. Він дійшов до приплаву й о дванадцятій сорок сів на вапорето до Альбероні, що спритно рушив дзеркальною гладдю лагуни. Джеймс зайняв місце на носі й замислився, що на нього чекає попереду.

Від причалу в Альбероні, з венеційського боку півострова Лідо до пляжу Альбероні, що на Адріатичному його боці, прямувати з пів милі через запилужений перешийок. Це на диво пустельний світ на самому краєчку славетного півострова. Якоюсь милею далі від перешийка люксова забудова місця повністю виснажилася, про що свідчать розкидані напіврозвалені вілли і збанкрутілі девелоперські проекти. Тут є лише маленьке рибальське поселення Альбероні, студентський табір, облишений спостережний пост італійського флоту і масивні гарматні укріплення часів війни, порослі бур'яном. На цій нічийній землі, посередині тонкого язика суші розміщено гольф-клуб, коричнюваті пагористі фервеї якого хвацько звиваються довкола руїн старовинних укріплень. Рідко хто навідається до Венеції пограти у гольф, і цей проєкт підтримують на плаву лише завдяки снобістській пристрасі кількох великих готелів у Лідо. Гольф-клуб огорожений високим дротовим тином, на якому через певні проміжки, немов охороняючи суперсекретний чи суперцінний об'єкт, розвішані таблички із загрозливими написами «Vietatos» та «Prohibitos»⁸⁵. Цей огорожений анклав, що розмістився серед порослих чагарником піщаних дюн, досі не повністю розчищений од мін, і деінде трапляється колючий дріт з табличками «Minas. Pericole di Morte»⁸⁶ з грубо намальованим трафаретним черепом із схрещеними костями. Місце це доволі сумне та меланхолійне і різюче контрастує із святковим карнавальним світом Венеції, що панує на іншому боці лагуни за годину їзди звідси.

Наприкінці півмильної прогулянки через перешийок у напрямку пляжу Бонд трохи спітнів, і тому на хвильку зупинився під останньою акацією біля дороги, щоби трохи охолонути і разом зорієнтуватися. Прямо попереду здіймалася похилена дерев'яна арка, на центральному прогоні якої красувався напис побляклими синіми літерами — «Vagni Alberoni»⁸⁷. За нею виднілися ряди обшарпаних дерев'яних кабінок, а далі — сотня ярдів піску та блакитне скло моря. На пляжі не було видно ні душі, й саме місце здавалося покинутим, але коли Джеймс пройшов під аркою, то почув металеві звуки радіоприймача, що награвав неаполітанську мелодію. Пісня долинала з боку занедбаного павільйону, що пропонував кока-колу та різноманітні місцеві прохолодні напої. Біля стіни були звалені шезлонги, стояли два

водяних велосипеди і валявся напівздутий дитячий круг із морським коником. Заклад виглядав настільки занедбаним, що Бонд засумнівався, як ця установа зводить кінці з кінцями навіть у розпалі відпочивального сезону. Він зійшов з вузької дощатої доріжки і ступив на м'який, розпечений пісок, обминув кабінки й попрямував до води. Ліворуч, розчиняючись в осінньому мареві, тягнулася широка смужка порожнього пляжу, яка вигиналася півмісяцем перед самим Лідо. Праворуч пляж тягнувся на пів милі й упирався в стіну хвилелома в кінці півострова. Хвилелом виступав у спокійну гладь Адріатики незграбним бетонним пальцем, а на його верху де-не-де стирчали хиткі вежі підйомників пасток для восьминогів. За пляжем починалися піщані дюни та дротяна огорожа гольф-клубу. Біля самого краєчку дюн, ярдів за п'ятсот виднілась яскрава жовта плямочка.

Бонд почвалав вздовж краєчка моря.

— Хм!

Дві руки здійнялися з верхньою частиною бікіні й натягнули ліфчик. Джеймс обійшов парасольку і став так, щоб опинитися в полі зору. Тінь від парасольки падала на обличчя дівчини, а решта — засмагле намащене кремом тіло в чорному бікіні на чорно-білому смугастому рушникові було віддано сонцю.

Вона дивилася на нього крізь прикриті вії.

— Ви прийшли на п'ять хвилин раніше і забули постукати.

Бонд присів на пісок у тіні її парасольки, витягнув хустину і витер обличчя.

— Вам пощастило заволодіти єдиною пальмою в цій пустелі. Я хоч-не-хоч мав сховатися під нею. Дивнуйте місце вибрали ви для побачення...

Дівчина розсміялась.

— Як Грета Гарбо, я обожаю самотність.

— А ми тут на самоті?

Лізі ширше розплющила очі.

— Хіба ні? Чи ви думаєте, що я прихопила зі собою дуенью?

— Враховуючи той факт, що усі чоловіки тварюки...

— Так, але це не заважає вам залишатися джентльменом, — хихикнула дівчина. — Така собі тварюка-мілорд. Окрім того, я вважаю, що тут надто спекотно для подібного заняття. І

надто багато піску. До того ж це ділова зустріч, чи не так? Я розказую вам історії про контрабанду наркотиків, а ви даруєте мені діамантову брошку. Від Ван Кліфа, якщо не помиляюся. Чи, може, ви передумали?

— Ні. Наш договір чинний. Із чого почнемо?

— Запитуйте. Що ви бажаєте знати? — вона сіла, обхопивши коліна руками. Бешкетні вогники зникли з її очей, погляд став уважним, навіть трохи стурбованим.

Бонд помітив переміну і з байдужим виглядом запитав:

— Кажуть, що ваш приятель Коломбо — велика шишка у цій грі. Розкажіть про нього. Він може стати яскравим персонажем у моїй книзі — під вигаданим ім'ям, зрозуміло. Мене цікавлять деталі стосовно того, як саме він працює. Таке письменник не може вигадати самостійно.

Лізіл прикрила очі й тихо відповіла:

— Енріко розлютиться, якщо дізнається, що я видала його таємниці. Навіть не знаю, що він зі мною зробить...

— Він ніколи не дізнається.

Лізіл окинула співрозмовника серйозним поглядом.

— Lieber⁸⁸ містере Бонд, на світі дуже мало того, про що йому невідомо. До того ж у нього сильно розвинена інтуїція. Я не здивуюся, — Бонд перехопив швидкий погляд Лізіл на його годинник, — якщо йому спало на думку простежити за мною до цієї місцини. Він нікому не довіряє. — Дівчина торкнулася руки Джеймса і тепер він бачив, що вона не на жарт стурбована. — Думаю, вам краще піти звідси, — сказала Лізіл наполегливо. — Ми зробили величезну помилку.

Бонд звірився з годинником — о пів на четверту. Він висунув голову з-під парасольки так, щоби бачити берег до самого моря. На відстані, з боку кабінок для роздягання, — силуети нечітко вимальовувались у розпеченому мареві — сунули три чоловічих постаті у темному одязі. В їхній цілеспрямованій ході була помітною військова виправка.

Бонд зірвався на ноги. Поглянувши вниз на схилену голову дівчини, він сухо сказав:

— Я вас зрозумів. Передайте Коломбо, що віднині я писатиму його особистий життєпис. А я дуже наполегливий письменник.

Бувайте. — І Бонд побіг по піску в напрямку хвилелому. Звідти недалеко до селища, де були люди.

На березі трійця чоловіків перейшла на біг підтюпцем — руки й ноги запрацювали налагоджено, як у бігунів на довгі дистанції на тренуванні. Пробігаючи повз дівчину, один з бігунів підняв руку в привітанні. Лізл у відповідь теж підняла руку, а потім лягла на пісок долілиць — може, для того, щоби дати засмагнути спині, а може, просто не хотіла спостерігати за полюванням на людину.

Бонд на бігу зняв краватку і запхнув її у кишеню. Сонце палило немилосердно, і він сильно пітнів. Переслідувачам було не краще. У кого ж краща підготовка.

В кінці пляжу Бонд виліз на хвилелом й озирнувся. Переслідувачі дистанцію не скоротили, але двоє тепер бігли навперейми, вздовж огорожі гольф-клубу. Здавалося, вони плювати хотіли на попереджувальні написи з черепом та костями. На хвилеломі Бонд пришвидшився, на ходу вимірюючи кути та відстань. Двоє зрізали кут, і його становище ставало загрозливим.

Сорочка Бонда просочилася потом, ноги боліли. Він пробіг не менше милі. Як довго ще до порятунку? Через певні інтервали в бетон дамби були вмонтовані жерла старовинних гармат, що слугували місцями для швартування рибальських човнів, які шукали притулку в спокійних водах лагуни перед виходом до Адріатики. Бонд підрахував кроки між двома кнехтами — п'ятдесят ярдів. Скільки цих чорних пеньків доведеться пробігти до кінця дамби, а звідти — до перших будинків селища? Джеймс нарахував тридцять попереду, інші губилися в серпанку. Ймовірно, ще миля. Чи зможе він випередити тих двох, які бігли навперейми? Дихав уже з хрипінням, потом просочилася не тільки сорочка, а й весь костюм, і тепер штани липнули до ніг. Позаду, ярдів за триста, біг один з переслідувачів. Праворуч, по нерівній дузі, обминаючи дюни, швидко наближалися двоє інших. Ліворуч у зелені води Адріатики тягнувся двадцятифутовий схил дамби.

Бонд збирався перейти на ходьбу, щоби трохи відсапатися й зі свіжими силами вступити у перестрілку з нападниками, як один за одним трапились одразу два випадки. Спочатку крізь марево він побачив попереду групу рибалок з рушницями для підводного полювання. Їх було з пів дюжини, деякі у воді, а хтось засмагав на

дамбі. Раптом з боку дюн долинув звук глухого вибуху. Пісок, чагарник та шматки того, що недавно було цільною людиною, підкинуло у повітря, і Джеймс відчув удар вибухової хвилі. Бонд сповільнив біг. Другий переслідувач зупинився, наче вкопаний, роззявив рота і забелькотів щось незрозуміле. Потім опустився на землю, ліг і закрив голову руками. Бонд упізнав ці прикмети — тепер той не зрушить з місця, допоки хтось не прийде і не виведе його звідти. Бонд зрадів. Якихось двісті ярдів залишалося до рибалок. Вони почали збиратися в групу, з цікавістю розглядаючи його. Джеймс гарячково пригадував італійські слова, складаючи їх у прохання: «Mi Ingles. Prego, dove il carabinieri»⁸⁹. Бонд озирнувся. Дивно, але, незважаючи на рибалок із гарпунами попереду, переслідувач уперто наближався. Він скоротив розрив і тепер перебував лише за сто ярдів. У руці тримав пістолет. Рибалки вишикувались у ряд, перегородивши шлях, із зарядженими рушницями навпереваги. По центру стояв товстун у вузьких червоних плавках під чималим черевом. Зелену гумову маску для пірнання він зсунув на потилицю, немов корону, ноги в синіх лапах широко розставлені, руки в боки — викапаний Пан Жаба⁹⁰ зі Жаб'ячого Будинку. Таке кумедне порівняння померло в його голові, так і не набувши розвитку. Засапавшись, Джеймс перейшов на ходу. Він машинально засунув спітнілу руку під полу піджака і вихопив пістолет. Чоловік по центру дуги націлених у груди Бонда гарпунів, був ніким іншим, як Енріко Коломбо.

Коломбо спостерігав за Джеймсом, а коли той наблизився на двадцять ярдів, спокійно попередив:

— Кидайте вашу пукалку, містере Бонд із Секретної служби. Наші рушниці працюють на скрапленому вуглекислому газі. Ані кроку більше. Залишайтеся на місці, інакше ми перетворимо вас на копію портрета святого Себастьяна⁹¹. Він повернувся до чоловіка справа і запитав англійською: — З якої відстані ти влучив минулого тижня у того албанця?

— Із двадцяти ярдів, *padrone*. Гарпун прошив його наскрізь. Але той був опасистим, напевне, вдвічі товстішим за цього.

Бонд зупинився біля чавунного кнехта, присів на нього й обпер руку з пістолетом на коліно, спрямувавши дуло в центр великого живота Коломбо.

— П'ять гарпунів не завадять мені пустити одну кулю в твій живіт, Коломбо.

Італієць посміхнувся і кивнув. Чоловік, який біг за Бондом, нечутно підкрався до нього ззаду і вдарив рукояткою «люгера» в основу черепа.

Коли очуняєш після удару по голові, тягне блюванути. Але навіть у своєму жалюгідному становищі Бонд усвідомив дві реалії: по-перше, він опинився на кораблі у відкритому морі, по-друге, хтось, а саме якийсь чоловік витирає йому лоб прохолодним вологим рушником, примовляючи ламаною англійською:

— Усе нормално, *amigo*. Не треба перейматись.

Бонд знесилено відкинувся на своїй койці. Він перебував у маленькій затишній каюті, в якій відчувалася присутність жінки — завдяки парфумам, елегантним занавіскам на вікнах та інтер'єру декору каюти. Над ним схилився матрос у порваному жилеті й таких самих штанях — Бонд упізнав одного з рибалок із гарпунною рушницею. Він посміхнувся, коли Джеймс розплющив очі.

— Уже кразче? *Subito*⁹² буде окей, — і співчутливо поплескав себе по потилиці. — Мало-мало поболить. Потім почорніжає. Попід волоссям дівчини й не помітять.

Бонд посміхнувся у відповідь і кивнув. Біль спалахнув із новою силою і змусив його заплющити очі. А коли розплющив їх знову, матрос застерезливо похитав головою. Він підніс свою руку з годинником до обличчя Бонда — сьома година. Моряк мізинцем указав на дев'яту.

— *Mangiare con Padrone, si*⁹³?

Бонд відповів:

— *Si*.

Матрос приклав руку до щоки і схилив голову набік.

— *Dormire*⁹⁴.

Бонд іще раз відповів «*Si*», матрос вийшов з каюти і зачинив за собою двері, але не замкнув.

Джеймс обережно спустив ноги з ліжка й підійшов до раковини, щоб умитися. На комоді були акуратно складені його особисті речі. Усе на місці, за винятком пістолета. Бонд розкидав усе по кишенях, сів на койку і, запаливши, розмірковував. До якогось висновку він так і не дійшов. Його проти волі забрали прокататись чи, точніше, поплавати,

але, судячи з поведінки матроса, не вважали за ворога. Проте багато зусиль було докладено, щоб узяти його в полон, і навіть один з людей Коломбо, хоча й через власну необережність, утратив при цьому життя. Тобто виходило, що його вбивати не збиралися. Можливо, таку м'яку тактику застосували, щоби спробувати домовитись. Але яку угоду запропонують і що на нього чекає в разі відмови?

О дев'ятій той самий матрос зайшов за Джеймсом, коротким коридором провів до невеличкої неохайної кают-компанії і залишив на самоті. Посередині кубрика біля столу з двома кріслами стояв сервірувальний столик із стравами й напоями. Бонд спробував відчинити люк у дальньому кінці — марно. Проте вдалося розчинити один з ілюмінаторів і визирнути назовні. Світла було достатньо, щоб побачити: корабель — тонн двісті водообсягом — у минулому був рибальським сейнером. Звук двигуна свідчив, що працює один дизель, вітрило підняте. Бонд прикинув, що корабель робить вузлів шість-сім. На темному горизонті виднівся розсип жовтих вогників — судно йшло вздовж адриатичного узбережжя.

Дверцята в кают-компанію з лясканням розчинилися. Бонд втягнув голову. Сходами спустився Коломбо, вдягнений у светр, робочі штани з бавовняної саржі та взутий у стоптані сандалі. Його очі лукаво блищали, він був задоволений собою. Коломбо опустився в одне з крісел, показав Бонду на інше.

— Сідайте, друже мій. Їжа, напої, побалакаємо. Годі поводитись як дворові хлопчиська. Поговоримо, як дорослі чоловіки, а? Чого бажаєте — джин, віскі, шампанське? Спробуйте шинку — найкращу в Болоньї. Оливки з мого власного саду. Хліб, масло, провело — копчений сир та свіжі фіги. Селянська їжа, але відмінної якості. Давайте, не соромтеся. Після тих побігеньок у вас має бути звірячий апетит.

Його сміх був заразливим. Бонд налив собі віскі, додав содової і сів.

— Навіщо весь той цирк? — спитав. — Ми спокійно могли обійтись без драматизму. А тепер вам слід готуватися до серйозних наслідків. Я попередив свого шефа, що подібне може трапитися після того, як ваша дівчина розіграла комедію в ресторані, щоб заманити мене.

Я сказав, що збираюся добровільно потрапити у пастку, аби з'ясувати, що й до чого. Якщо не вийду на зв'язок завтра до полудня, за вашою

головою кинеться весь Інтерпол, не кажучи вже про італійську поліцію.

Коломбо виглядав спантеличеним.

— Якщо ви радо були готові потрапити у пастку, — сказав, — то навіщо втікати від моїх людей? Я надіслав їх запросити вас на корабель, й усе мало скінчитися тихо-мирно. А в результаті я втратив одного з моїх найкращих людей, а вам ледь не проломили череп. Щось я не розумію...

— Мені не сподобалася ваша трійця. Я знаю, як виглядають убивці, й мені спало на думку, що ви збираєтеся вчинити якусь дурість. Треба було задіяти лише дівчину. Ваші люди були зайвими.

Коломбо похитав головою.

— Лізл тільки бажала дізнатися про вас побільше, і все. Тепер вона злоститься на мене не менше ніж ви. Життя — складна річ. Я завжди намагався з усіма приятелювати, а в результаті за один день отримав одразу двох ворогів. Це погано, — Коломбо виглядав щиро засмученим. Він відрізав товстий шмат шинки, нетерпляче відірвав шкірку зубами і заходився їсти. З повним ротом налив собі фужер шампанського і змив шинку. Похитавши докірливо головою, звернувся до Бонда: — Ось так завжди — тільки-но починаю нервуватися, хочеться їсти. Але через нервування шлунок їжу не перетравлює. Саме зараз я нервуюю через вас. Кажете, що ми могли зустрітись і мирно обговорити усі питання, мовляв, навіщо було починати увесь той цирк, — Коломбо безпорадно розвів руками. — Але звідки мені знати? Стверджуючи це, ви, тим самим, перекладаєте смерть Марію на мої руки. Але я не наказував йому зрізати шлях і бігти по мінному полю. — Коломбо вдарив кулаком по столу і загорлав Бонду прямо в обличчя. — Не можу погодитися — це не моя провина. Вина вся ваша, і тільки ваша. Ви погодилися мене вбити. Хто стане домовлятися про дружню зустріч із своїм убивцею? Кажіть, хто? — Коломбо відірвав великий шмат хліба і засунув собі в рот. Його очі люто палали.

— Що, чорт забирай, ви таке кажете?

Коломбо скинув рештки хліба на підлогу і скочив на ноги. Не відриваючи скаженого погляду від Бонда, підійшов до комода, навпомацки потягнув на себе верхню шухляду і витягнув звідти

магнітофонний апарат. Усе ще з докором дивлячись Бонду в очі, він поставив «Грюндіг» на стіл і натиснув клавішу.

Почувши голоси, Джеймс узяв бокал з віскі. Металевий голос мовив: «А тепер, перш ніж я надам вам інформацію, пропоную обговорити умови, як справжні комерсанти. Годиться?» — Голос повів далі: — «...Десять тисяч американських доларів... Ви за жодних обставин ніколи не визнаєте, звідки отримали інформацію. Навіть якщо вас катуватимуть... Організацію очолює дуже погана людина. Він має бути *destrutto* — вбитий...» — Бонд чекав на свою відповідь, прислухаючись до ресторанного шуму, що служив фоном. Перед тим, як прийняти останню умову, він пригадав, як довго думав. Що він тоді сказав? З магнітофона, немов у відповідь, долинув власний голос: «Не можу цього обіцяти. Подивимось. Але можу сказати одне — якщо він стане на моєму шляху, я його знищу».

Коломбо вимкнув магнітофон. Бонд допив віскі, підняв очі та спокійно мовив:

— Але це не робить з мене вбивцю.

Пильно подивившись на нього, Коломбо і з прикрістю в голосі мовив:

— Я вважаю інакше. Почути таке від англійця! Адже я працював на англійців під час війни. У Супротиві. Ваш король нагородив мене медаллю, — він засунув руку в кишеню і кинув на стіл срібну медаль Свободи на смугастій червоно-біло-синій стрічці²⁵. — Бачите?

Бонд витримав погляд Коломбо й відповів:

— А щодо усього іншого на плівці? Ви давно припинили працювати на Англію і тепер працюєте проти неї. Та ще й за гроші.

Коломбо пирхнув і постукав по магнітофону пальцем.

— Я прослухав усе, — флегматично відповів. — Усе брехня. — Несподівано він ляснув кулаком по столу так сильно, що підскочив посуд, і люто заревів: — Нахабна та зухвала брехня! Кожне слово. — Італієць підхопився так різко, аж крісло перекинулося. Він повільно нахилився і поставив його на ніжки. Потім узяв пляшку віскі, обійшов стіл і налив у бокал Бонда на чотири пальці. Повернувшись до свого крісла, поставив перед собою пляшку шампанського. Його обличчя стало знову серйозним та зосередженим. — Ні, не все брехня, — мовив Коломбо. — У тому, що наварнякав вам той

мерзотник, є крупинки правди. Тож я вирішив не сперечатися з вами, ви все одно мені не повірите та ще б поліцію вплутали. Що обернулось би великими неприємностями для мене та моїх товаришів. Навіть якщо б ви чи хто-небудь інший не знайшли вагомих причин мене вбити, вибухнув би величезний скандал, і тоді мені кінець. Натомість я вирішив відкрити вам правду — ту правду, заради якої вас відрядили до Італії, і впродовж кількох годин, а саме завтра на світанку, ваша місія завершиться, — Коломбо клацнув пальцями. — Presto⁹⁶ — і все.

— А яка частина історії Крістатоса правдива?

Очі Коломбо втупились у Бонда, немов оцінюючи його. Нарешті Коломбо мовив:

— Так, друже мій, я контрабандист. Це правда. Можливо, я найуспішніший контрабандист на усьому Середземному морі. Половину американських сигарет, що продають в Італії, завожу я з Танжера. Золото? Так, у мене монополія на чорному валютному ринку. Діаманти? Мій постачальник у Бейруті має прямі зв'язки з копальнями у Сьєрра-Леоне та Південній Африці.

В минулі часи дефіциту я також займався ауреоміцином⁹⁷, пеніциліном та іншими медикаментами. Отримував їх за хабарі у шпиталях на американських базах. Займався багато чим — навіть продавав красивих дівчат із Сирії та Персії публічним будинкам у Неаполі. А ще вивозив з країни злочинців-утікачів. Проте, — Коломбо ще раз хряснув кулаком по столу, — наркотики: героїн, опіум, гашиш — такого не було. Ніколи! Наркотиками я ніколи не займався. Наркотики — зло! Усе інше — лише гріх. — Коломбо підняв праву руку. — Друже мій, присягаюся здоров'ям моєї матусі.

Ситуація почала прояснюватися. Бонд схильний був повірити і навіть відчув мимовільну симпатію до цього пожадливого, хвалькуватого корсара, якого так майстерно підставив йому Крістатос.

— Чому Крістатос має на вас зуб? Який йому з цього зиск?

Коломбо похитав пальцем з боку в бік перед своїм носом і сказав:

— Друже мій, Крістатос є Крістатос. Він веде настільки величезну подвійну гру, що навіть важко уявити. Для цього Крістатос заручився підтримкою американської розвідки через людей зі служби боротьби з наркотиками

і час од часу змушений кидати їм кістку — «шістку», що не має

стосунку до великої гри. А з постачанням наркотиків до Англії — справа інша. Тут на кону величезні гроші, і щоб відволікти увагу, потрібна велика риба. Для цієї ролі Крістатос чи його хазяї обрали мене. Правда в тому, що якщо б ви завзято взялися за розслідування і не пожалкували грошей на інформацію, то згодом довідались би про мої оборудки. Але кожен слід, що веде до мене, відводив би вас усе далі від правди. Врешті-решт — а я високо ціную ваше відомство — мене б відправили у в'язницю, у той час як лисиця, на котру ви полювали, лише б посміювалася, відчуваючи, як затихає вдалині гавкання гончаків.

— Навіщо Крістатосу бажати вашої смерті?

Коломбо лукаво посміхнувся:

— Друже мій, річ у тім, що я забагато чого знаю.

В нашому братерстві контрабандистів ми час од часу натикаємося на бізнес один одного. Не так давно на цьому кораблі я устряв у перестрілку з невеличкою албанською канонеркою. Мені пощастило влучити в їхній бензобак. Із усієї команди вижив лише один. Ми «розв'язали» йому язика. Я дізнався багато цікавого, але повівся наче дурень: ризикнув прорватися через мінні поля і висадив його на берег на північ од Тірани. Моя помилка. Відтоді цей мерзотник Крістатос сів мені на хвіст. На щастя, — Коломбо вишкірився по-вовчому, — я дізнався одну річ, про яку він ще не здогадується. Зрозумієте все самі, коли прибудемо на місце. У мене призначене побачення на світанку поблизу маленького рибальського порту Санта-Марія, на північ від Анкони. А там, — Коломбо хрипко розсміявся, — побачимо те, що побачимо.

— І що ви за це просите? — обережно поцікавився Бонд. — Ви сказали, що моя місія завершиться завтра вранці. Отже, скільки?

Коломбо похитав головою і байдужо відповів:

— Нічого. Вийшло так, що наші інтереси збіглися. Прошу тільки, аби те, що я щойно вам розказав, залишилося між нами, та, якщо необхідно, вашим шефом у Лондоні. А також щоб ніхто не дізнався про це в Італії. Домовилися?

— Домовилися. Даю слово.

Коломбо підвівся, підійшов до комода і витягнув пістолет Бонда.

— У такому разі, друже мій, тримайте, він вам знадобиться, — сказав. — А зараз не завадить поспати.

О п'ятій вип'ємо кави з ромом. — Він простягнув руку. Бонд потиснув її. Ось так несподівано двоє чоловіків стали друзями — Бонд відчув це.

— Гарзд, Коломбо, — незграбно буркнув Джеймс і пішов до своєї каюти.

Команда «Коломбіни» складалася з дванадцяти осіб. Молоді, міцні хлопці тихо перемовлялися в кают-компанії, поки Коломбо роздавав кухлі з гарячою кавою та ром. Тьмаво світився штормовий ліхтар — усе інше світло погасили, і корабель ішов без вогнів. Бонд спотайна посміхнувся — його потішала атмосфера цих хвацьких піратів, що немов зійшли зі сторінок роману Стівенсона «Острів скарбів». Коломбо переходив від одного матроса до іншого, перевіряючи зброю. Усі були озброєні «люгерами», тримаючи їх за поясом під фуфайками, та ножами з відкидним лезом у кишені. Коломбо нікого не обійшов увагою, для кожного знайшов слова похвали чи поради. Бонд подумав, що Коломбо обрав собі чудове життя, повне романтики й захопливих пригод. І хоча то було життя злочинця — з нескінченною боротьбою з валютними обмеженнями, держмонополією на тютюн, митницею та поліцією — в ньому відчувався присмак юнацького запалу, який хоча й не відбілював учинки Коломбо, то принаймні робив їх сірими, а не чорними.

Коломбо глянув на годинник і розпустив людей по місцях. Задувши ліхтар, вони з Бондом у блідо-рожевому устричному світлі ранкової зорі пройшли на капітанський місток. Джеймс розгледів обриси чорного скелястого берега, вздовж якого вони йшли на невеликій швидкості. Коломбо показав рукою вперед:

— За цим мисом — бухта. Звідти нас поки що не видно. Там на пірсі стоїть судно завбільшки приблизно як наше, котре розвантажує нібито звичайні рулони газетного паперу на рампу складу. За мисом ми дамо повний уперед і причалимо до його борту. Почнеться бійка. Без пари проламаних голів не обійтись. Сподіваюся, стрілянини ми уникнемо. Принаймні першими її не почнемо. Але ми братимемо на абордаж албанський корабель, повний албанських головорізів. Якщо почнеться стрілянина, вам доведеться стріляти разом з нами. Ці

покидьки для вас такі самі вороги, як і для нас. Якщо вас уб'ють, значить, така ваша доля. Зрозуміло?

— Зрозуміло.

Тільки-но Бонд промовив це, пролунав дзвіночок телеграфу в машинному відділенні, й палуба під ногами здригнулася. На швидкості десять вузлів маленький корабель обігнув мис і ввійшов до гавані. Сталося так, як казав Колombo. Біля бетонного пірса був пришвартований корабель, його вітрила ліниво плескались у ранковому бризі. З корми до чорного зіва занепалого пакгаузу з гофрованого заліза були прокладені східці з дошок. Усередині складу жевріла слабенька електрична лампочка. Палуба судна була захищена величезними рулонами газетного паперу, які один за одним піднімали на східці, а далі рулони під власною вагою скочувались у відчинені ворота пакгаузу.

Усього працювали чоловіків двадцять, і зрівняти сили можна було тільки за рахунок несподіванки. «Коломбіна» перебувала за якихось п'ятдесят ярдів від корабля біля пірса, коли двоє албанців припинили роботу і поглянули в їхньому напрямку. Один кинувся до дверей пакгаузу. В той же час Колombo віддав різку команду — двигун зупинився, потім відпрацював повний назад. На капітанському мостикові спалахнув яскравий прожектор, освітивши сцену подій, поки «Коломбіна» за інерцією дрейфувала в напрямку албанського траулера. Зіткнення було жорстким, того ж моменту сталеві котвиці з корми та носа мертвою хваткою вчепились у корабель неприятеля, і люди Колombo з хазяїном на чолі ринули через борт. Бонд діяв за власним планом. Опинившись на палубі албанця, він пробіг до корми, переліз через леєр і стрибнув. До пірса було футів дванадцять, він приземлився на руки та ноги, як кіт, і на мить завмер навприсядки, оцінюючи ситуацію. На палубі почалася стрілянина. Першим же пострілом розтрощило прожектор, і тепер поле бою освітлювало лише сіре світанкове світло. Поруч з ним на бетон упало тіло албанця і завмерло — розпластане, бездиханне. Тієї ж миті з воріт складу застрекотів легкий кулемет, стріляючи короткими чергами з професійною точністю. Бонд рвонув у напрямку кулеметника, ховаючись у тіні шхуни. Той, побачивши тінь, дав чергу. Кулі свистіли довкола Джеймса, цокали об залізний борт шхуни й відлітали у нічне

небо. Бонд підпірнув під східці й поліз уперед на животі. Кулі вгризались у дерев'яні дошки над головою. Джеймс добрався до звуження, сподіваючись, що отримає шанс вискочити з-під дощок справа чи зліва. Над головою пролунало глухе гупання та шорхання — хтось із людей Коломбо перерубав канати, посилаючи купу рулонів униз східцями. Бонд скористався шансом і вискочив із схованки зліва. Тим часом кулеметник чекав на нього справа. Він сидів, притулившись спиною до стіни пакгаузу. За частку секунди Джеймс випустив дві кулі, перш ніж дуло кулемета ворога змістилося на кілька градусів. Палець мертвеця натиснув на гачок, і, перш ніж завалитися на бік, кулемет видав феєрверк спалахів, опісля чого з лязкотом упав на землю.

Бонд кинувся до дверей пакгаузу, але посковзнувся і впав, розтягнувшись на весь зріст. Із секунду він лежав приголомшений, обличчям у калюжі якоїсь чорної патоки. Вилаявшись, він жваво поповз під прикриття купи рулонів паперу, що накопичилися біля складської стіни. Один з рулонів, прошитий кулеметною чергою, стікав чорною речовиною. Бонд якомога ретельніше витер обличчя та руки. Цей солодкувато-кислий запах він одного разу відчував у Мексиці. Так пахне опіум-сирець.

Куля дзенькнула об стіну пакгаузу недалеко від його голови. Бонд востаннє витер об штани праву долоню, щоб пістолет не ковзав у руці, й поповз до складських воріт. Він здивувався, що в нього не стріляють, коли його силует на мить повстав у дверному отворі складу. В середині було тихо та віяло прохолодою. Світло вимкнене, але на вулиці потроху розвиднювалося. Бліді газетні рулони рівними рядами акуратно стояли вздовж стін, залишаючи прохід посередині. З протилежного боку проходу були ще одні двері. Сама атмосфера тут видавалася підступною і, немов насміхаючись, спокушала ризикнути. Джеймс відчув запах смерті й, позадкувавши до воріт, вибрався назовні. Стрілянина майже припинилася, назустріч йому біг Коломбо, майже не відриваючи ніг од землі, як бігають тільки товстуни. Бонд, тоном, що не допускав заперечень, гаркнув:

— Залишайтеся за воротами. Не заходьте самі й не дозволяйте входити своїм людям. Я обійду позаду, — і, не чекаючи на відповідь, він повернувся за ріг будівлі, де пішов уздовж стіни.

Пакгауз був футів п'ятдесят завдовжки. Бонд сповільнив ходу і, тихо ступаючи, підкрався до дальнього рогу. Розпластавшись уздовж гофрованої стіни, він на мить висунув голову й одразу ж сховав. Напроти заднього виходу стояв чоловік, припавши оком до таємного оглядового отвору. В руках він тримав плунжер підривного механізму, дроти від якого тягнулися під двері. Автомобіль — чорна «Лянча грантуризмо» з відкритим верхом — стояв позаду, двигун тихенько торохкотів. Носом автівка була розвернута в бік ґрунтової дороги, що вела від моря.

Цим чоловіком був Крістатос.

Бонд опустився на коліно, для міцності перехопив пістолет обома руками, висунувся з-за рогу будинку і вистрелив по ногах Крістатоса. Промах. Наступної миті після того, як куля підняла в повітря хмаринку куряви за фут від цілі, прогримів вибух, жерстяна стіна вигнулася величезною бульбашкою і відкинула Бонда.

Пакгауз страшенно покорчило й покрутило, і він із скреготінням завалився, мов картковий будиночок. Джеймс важко зірвався на ноги. Крістатос устиг заскочити в машину і від'їхав ярдів на двадцять, піднявши задніми колесами хмаринку куряви. Бонд прийняв класичну позу для стрільби з пістолета і ретельно прицілився. «Вальтер» тричі здригнувся в руках. Після третього пострілу, вже з відстані п'ятдесяти ярдів, фігура, яка притиснулася до керма, відкинулася назад. Руки сповзли з керма, голова сіпнулася догори й опустилася на груди. Ліва рука впала на дверцята і залякла — здавалося, немов мрець показував лівий поворот. Бонд побіг дорогою, очікуючи, що машина зупиниться, але колеса цупко тримались у вибоїнах путівця, а права нога Крістатоса, як і раніше, давила на акселератор — «лянча» рвонула вперед на скреготливій третій передачі. Бонд зупинився і подивився їй услід. Автомобіль мчав рівною дорогою, що пролягла по випаленій рівнині, піднімаючи за собою жваву хмаринку білої куряви. Бонд чекав, що автомобіль ось-ось з'їде з дороги, але цього не сталося, тож він стояв і дивився, поки машина не зникла з очей у ранковому серпанкові прийдешнього погожого дня.

Джеймс поставив «вальтер» на запобіжник і засунув за ремінь штанив. Повернувшись, побачив Коломбо, який поспішав назустріч.

Товстун, радісно усміхаючись, наблизився впритул і, на жах Бонда, розкинувши руки, схопив того в обійми та розцілував ув обидві щоки.

— Заради бога, Коломбо! — скрикнув Бонд.

Італієць гучно розреготався.

— Ох ці суворі англійці. Нічого не бояться, крім як виказати емоції. А ось я, — він ударив себе кулаком у груди, — я, Енріко Коломбо, люблю цього англійця і не соромлюся визнати це. Якби ви не прибрали того кулеметника, ніхто з нас не залишився б живим. А так ми втратили лише двох убитими та кількох пораненими. Пів дюжини албанців, які залишилися живими, розбіглися хто куди. Сподіваюся, поліція їх переловить. А щойно ви відправили цього мерзотника Крістатоса прямцем до пекла. Який блискучий фінал життєвого шляху! Цікаво, що станеться, коли його маленький спортивний катафалк виїде на головну дорогу? Він заздалегідь вистромив руку, показуючи лівий поворот на автостраду. Сподіваюся, не забуде повернути, — Коломбо бурхливо поплескав Бонда по плечу. — Ходімо, друже мій. Пора забиратися звідси. Ми відкрили на албанській шхуні кінгстони, і скоро вона опиниться на дні. У цій глушині навіть телефона нема, тож матимемо добрячу фору перед поліцією. Їм доведеться попідніти з місцевими, щоб з'ясувати, що тут трапилось. Я вже побалакав із сільським головою — ніхто тут тих албанців не любить. Однак треба швидше відчалити. Ми підемо проти вітру, і до того ж із цього боку Венеціанської затоки у мене нема лікаря, якому можна довіритися.

Язики полум'я почали облизувати розвалений пакгауз, повалив густий дим зі солодким овочевим присмаком. Бонд із Коломбо обійшли пожарище з навітряного боку. Албанська шхуна сіла кілем на дно, і на її палубах гуляла вода. Вони перейшли по ній убрід і піднялися на борт «Коломбіни», де Бонду знову довелося пройти через ритуал рукостискань та плескання по спині. Вони відразу віддали швартові й узяли курс на мис біля виходу з гавані. На березі попереду хаотично розкиданих кам'яних будиночків біля витягнутих човнів скупчилися рибалки. Групка справляла похмуре враження, але коли Коломбо помахав їм рукою і прокричав щось італійською, більша частина відповіла на прощання, і хтось прокричав кілька слів у

відповідь, від чого уся команда «Коломбіни» розсміялася. Коломбо пояснив:

— Вони кажуть, що такого бойовика не бачили навіть у кіно в Анконі та просять скоріше завітати до них іще раз.

На Бонда раптом накотилася втома. Він відчував себе брудним та неголеним і смердів власним потом. Тому спустився у трюм, позичив бритву та свіжу сорочку, потім пройшов до своєї каюти, роздягнувся і вимився. Пістолет, який він кинув на койку, тхнув кордитом. Цей запах пробудив недавній страх та жорстокість смерті цим сірим ранком. Джеймс відчинив ілюмінатор. За бортом хлюпалося на сонці синє море, а берегова лінія, яка щойно була темною і загадковою, стала зеленою та чарівною. З камбуза вітерець доніс апетитний запах підсмаженого бекону та яєчні. Бонд різко зачинив ілюмінатор, одягнувся й пішов до кают-компанії.

За яєчнею з беконом і гарячою солодкою кавою, приправленою ромом, Коломбо розставив останні крапки над «і».

— Ми це зробили, друже мій, — сказав, хрумкаючи тостом. — То була річна постача опіуму-сирцю до хімічної лабораторії Крістатоса у Неаполі. Це правда, що я маю аналогічне підприємство в Мілані, яке слугує зручною перевантажною базою для деяких моїх товарів. Але я там не виготовляю нічого смертельнішого за каскару⁹⁸ й аспірин. Стосовно решти того, що вам розказав Крістатос, то достатньо замінити ім'я Коломбо на Крістатоса. Саме він переробляє опій у героїн і саме він кур'єрами доставляє його до Лондона. Така велика партія коштує не менше мільйона фунтів. Але знаєте, що цікаво, мій любий Джеймсе? Він не заплатив за неї ні цента. Чому, спитаєте? Бо це подарунок із Росії. Потужна та вбивча бомба, поцілена в самісіньке серце Англії. Росіяни спроможні здійснювати необмежені поставки цієї отрути. Вирощують її на опійних плантаціях Кавказу, а як перевалку використовують Албанію. Тепер росіяни втратили начинку для своєї бомби. Крістатос розробив механізм постачання, і саме він, за вказівкою своїх хазяїв з Росії, привів його у дію. Але сьогодні ми з вами його зламали. Тепер можете спокійно повертатися додому і доповісти, що трафік наркотиків до Англії зупинено. Не забудьте також розказати правду — що Італія ніколи не була джерелом тієї таємної зброї. Винуваті наші давні знайомі з Росії. Можливо, що цим

займається якийсь спеціальний таємний відділ, котрий відповідає за психологічну війну. Цього я не знаю напевне. Хтозна, мій любий Джеймсе, — Коломбо змовницьки посміхнувся, — може, вас надішлють до Москви з'ясувати це на місці. Якщо таке станеться, будемо сподіватися, що там ви знайдете таку саму чарівну дівчину, як ваша подруга Лізл Баум, яка вкаже вам шлях до істини.

— Яка ж вона «моя подруга»? Вона — ваша подруга.

Коломбо похитав головою.

— Мій любий Джеймсе, у мене багато друзів. Наскільки розумію, ви ще кілька днів перебуватимете в Італії, щоб підготувати рапорт, а також, — він хмикнув, — перевірити факти, які я вам повідомив. Може, навіть викроїте пів години, аби пояснити, що до чого, своїм колегам з американської розвідки. А в проміжку між службовими справами вам знадобиться приємна компанія, щоб насолодитися красотами моєї чудової країни. У дикунів є звичай пропонувати своїх дружин людині, яку поважають чи бажають вшанувати. Дружин я не маю, але маю купу таких веселих дівчат, як Лізл Баум. У цьому вона не потребує моїх інструкцій. Є вагомі підстави вважати, що вона з нетерпінням чекає на ваше повернення сьогодні увечері, — Коломбо засунув руку в кишеню і з грюканням кинув якийсь предмет на стіл перед Бондом. — Ось вам та сама підстава. — Коломбо приклав руку до серця і серйозно подивився Джеймсу в очі. — Я віддаю його вам від щирого серця. Ймовірно, й від її серця також.

Бонд узяв ключ з важкою металевою біркою, на якій було вигравіювано: «Albergo Danielli⁵⁹, кімната 68».

⁵⁸ «Готель Золота Голубка» (*итал.*).

⁵⁹ Нежирні вершки — 30 мл, какао, коричневий лікер — 30 мл, коньяк — 4 мл. Подають в охолодженому фужері для шампанського, прикрашеному мускатним горіхом. Міцність — 22%.

⁶⁰ Коктейль із рівних частин «кампарі», солодкого вермуту та джину.

⁶¹ Площа Іспанії (*итал.*).

⁶² Департамент, що відповідає за імміграційний контроль, безпеку та порядок, а також за урядову політику з питань наркотиків, боротьби з тероризмом тощо. Функції Хоум-офісу аналогічні функціям міністерства внутрішніх справ.

⁶³ Ідеться про сера Бернарда Лоу Монтгомері, першого віконт Монтгомері Аламейнського (1887–1976). Від 1951 до 1958 р. — заступник верховного головнокомандувача союзними військами НАТО в Європі.

- ⁶⁴ Дуже спрощено — макарони зі шпинатом.
- ⁶⁵ Прогресу — так, авантюрам — ні! (*итал.*)
- ⁶⁶ Мій голубочок (*нім.*)
- ⁶⁷ Так, хазяїне? (*итал.*)
- ⁶⁸ Офіс, службове приміщення (*итал.*)
- ⁶⁹ Зрозуміло? (*итал.*)
- ⁷⁰ Добре. (*итал.*)
- ⁷¹ Що буде — те буде (*франц.*)
- ⁷² Головний острів архіпелагу піщаних островів, що відділяють Венеціанську лагуну від Адріатики; розміщений за 20 хвилин їзди на моторному човні від міста, славиться пляжами.
- ⁷³ Маршрутний теплохід, єдиний вид громадського транспорту в острівній Венеції.
- ⁷⁴ Збудований 1700 р., 4 зірки. Адреса — Piazza di Monte Citorio, 131.
- ⁷⁵ Державні італійські залізничні дороги. (*итал.*)
- ⁷⁶ Акваінта (*итал.* aqua — вода та *итал.* tinto — чорнило) — метод гравіювання на металі, за якого на папері досягають враження розмитого рисунка тушшю чи аквареллю.
- ⁷⁷ Palazzo Pisani Gritti — триповерховий палац у готичному стилі, споруджений у 14-му сторіччі. Третій поверх добудований у 19 ст. На фасаді колись були фрески Джорджоне. Тепер — п'ятизірковий готель, усі номери якого прикрашені антикварними речами та муранським склом. Вартість номера «люкс» — близько 800 євро.
- ⁷⁸ Бенедиктинське абатство в Тоскані.
- ⁷⁹ Знамените венеційське кафе на площі Сан-Марко. Його вважають найстарішим кафе Італії та одним із символів Венеції.
- ⁸⁰ Ще одне кафе на площі Сан-Марко. Засноване 1775 року.
- ⁸¹ «Шкіряні штани» — короткі (до або трохи вище колін) шкіряні штани, національний одяг баварців і тірольців.
- ⁸² Георгіанська група — заснована 1937 р. благодійна організація Великої Британії, яка переймається збереженням так званої «георгіанської» архітектури, тобто об'єктів, побудованих між 1700 і 1837 роками в Англії та Уельсі. Будинками, побудованими в 1837–1914 рр., опікується Вікторіанське товариство.
- ⁸³ Бріджит Анн-Марі Бардо (нар. 1934 р.) — французька кіноартистка, фотомодель, співачка, секс-символ 1950–1960-х років. Із початку 1970-х — активістка руху за права тварин. Розпочавши кінокар'єру 1952 року, здобула всесвітню популярність завдяки кінофільму «І Бог створив жінку» (1956). Екранному образу Бардо властиві сексуальність у поєднанні з безпосередністю та простодушністю. 1970 року Бардо була обрана моделлю для погруддя Маріанни — офіційного символу Франції.
- ⁸⁴ «O sole mio» (*неаполіт.* «Моє сонце») — неаполітанська пісня, написана 1898 року в Одесі (!). Автори — Едуардо ді Капуа (музика) й Джованні Капурро (слова).
- ⁸⁵ «Заборонено», «Не входити» (*итал.*)
- ⁸⁶ «Міни. Небезпечно для життя» (*итал.*)
- ⁸⁷ «Пляж Альбероні» (*итал.*)
- ⁸⁸ Дорогий, любий (*нім.*)
- ⁸⁹ Моя англієць. Будь ласка, де карабінери? (*спотворена італ.*)

⁹⁰ Один з головних персонажів дитячого фентезійного роману англійського письменника Кеннета Грема «Вітер у вербах» (1908).

А. А. Мілн, ґрунтуючись на цьому романі, написав п'єсу; вона була поставлена у 1929 році й мала великий успіх.

⁹¹ Відома картина Андреа Мантеньї (1431–1506). Зберігають у Луврі.

⁹² Скоро (*итал.*).

⁹³ Обідаєте з хазяїном, зрозуміло? (*итал.*).

⁹⁴ Спати (*итал.*).

⁹⁵ Королівська медаль за Службу для сприяння Свободи, яку започаткував Георг VI. Нею нагороджували іноземних цивільних, здебільшого країн-союзників, за внесок та допомогу країнам Британської Співдружності в період Другої світової війни.

⁹⁶ Скоро, швидко. Тут — Раз! (*итал.*).

⁹⁷ Хлортетрациклін — антибіотик, перший синтезований тетрациклін (1945 рік).

⁹⁸ Північноамериканський вид крушини. Кору цих дерев використовують як проносне.

⁹⁹ Готель Даніеллі (*итал.*).

РАРИТЕТ ХІЛЬДЕБРАНДА

Скат дазіатіс¹⁰⁰ досягає шести футів у поперечнику від крила до крила та майже десяти футів у довжину від приплюснутої тупорилої морди до кінчика смертоносного хвоста. Темно-сірий з фіолетовим відтінком колір тіла частенько слугує сигналом тривоги для мешканців підводного світу. Коли він піднімається з блідо-золотого піску на дні та перепливає на інше місце, то здається, ніби в товщі води хтось розмахує чорним рушником.

Джеймс Бонд притиснув руки до стегон і поплив за чорною тінню, легенько перебираючи ластами й вичікуючи зручного моменту для пострілу. Він зрідка полював на риб, хіба що для обіду, за винятком великих мурен та всіх різновидів скорпенових¹⁰¹. Тепер він збирався убити цього ската, бо той мав такий вигляд, ніби це — втілення самого зла.

Була десята ранку чудового квітневого дня, і лагуна Бель-Анс на південному боці Мае — найбільшому зі Сейшельських островів — була гладкою, наче дзеркало. Північно-західний мусон вичерпався кілька місяців тому, а південно-східний, що принесе зі собою прохолоду, почнеться тільки у травні. Температура повітря досягала вісімдесяти градусів у тіні, вологість — дев'яноста відсотків, а вода в закритій лагуні нагрілася до майже температури тіла. Навіть риби рухалися мляво. Десятифунтова зелена риба-папуга, котра обкушувала водорості з коралового куща, лише на мить відірвалася від трапези, випнувши очі, провела Бонда, який пропливав угорі, довгим поглядом і повернулася до перерваного заняття. Виводок дрібних рибчин, що заклопотано поспішали у справах, увічливо розступився, даючи Бонду дорогу, а потім знов об'єднався, щоби продовжити свій шлях. Процесія зі шести маленьких кальмарів, зазвичай полохливих, як птахи, навіть не подбала про те, щоб одягнути при його появі камуфляж.

Бонд мляво ворухив ластами, тримаючи ската в полі зору. Скоро тварюка втомиться чи нарешті переконається, що та велика риба на поверхні, якою їй видавався Джеймс, не збирається нападати. Тоді скат

знайде підходящу ділянку на дні, змінить свій камуфляж на найблідніший, сірий, майже прозорий і м'якими, хвилеподібними коливаннями кінчиків крил зариеється в пісок.

Риф наближався, і то тут, то там почали траплятися виходи коралових шапок, схожих на волосся негрів, та галявини морських водоростей. Складалося враження, ніби ви потрапили зі села до міста. Повсюди виблискували і грали усіма кольорами веселки коралові рибки, а в розпадинах скель пломеніли гігантські анемони Індійського океану. Колонії насторожених морських їжаків випускали у воду хмаринки сепій, немовби хтось кидався чорнильницями у скелю, а з усіх щілин тягнулися й ворушилися діамантово-блакитні та яскраво-жовті вусики лангустів, схожих на маленьких дракончиків. Деінде на фоні смарагдового килима з водоростей виблискували крапчасті мушлі леопардових каурі завбільшки як м'яч для гольфу, а одного разу Бонд побачив розкішне розчепірене віяло Венериної арфи. Проте всі ці морські дива стали для нього банальностями, і він не відволікався, а рухався цілеспрямовано, й риф цікавив його лише як прикриття, за допомогою котрого він міг запливти глибше у море, а звідти погнати ската до берега. Маневр спрацював, і скоро чорна тінь з коричневою торпедою у неї на хвості рушила у зворотному напрямку дзеркальною гладдю блакитної лагуни. На глибині дванадцяти футів скат заліг на дно, напевно, в сотий раз. Бонд також зупинився, ледь перебираючи ластами. Він обережно підняв голову над поверхнею і вилив воду з маски. Та коли поглянув униз, скат уже зник.

Гарпунна рушниця «Чемпіон» Джеймса була оснащена подвійною гумовою тятивою, а гарпун — гостро заточеним тризубом. Зброя ближнього бою, але найкраща для полювання на коралових рифах. Бонд зняв запобіжник і повільно рушив уперед, м'яко перебираючи ластами за кілька дюймів нижче поверхні, щоб не робити шуму. Озирнувся по сторонах, намагаючись пройняти поглядом туманний простір величного простору лагуни. Джеймс роздивлявся у пошуках будь-якого великого силуету, що приховувався в сутінках. Було б необачно отримати у свідки акулу чи велику баракуду. Риби іноді кричать від болю, але навіть коли вони вмирають мовчки, передсмертне калатання в конвульсіях та кров приваблює хижаків. Але зараз у полі зору не було жодної морської істоти, й піщане дно

губилося в димчастій імлі, нагадуючи порожні підмостки перед початком вистави. Тепер Бонд побачив на дні ледь розпливчастий контур. Підплив так, щоб опинитися прямо над ним, завмер і роздивився. Пісок ледь колихався, піднімаючи два дрібнесеньких фонтанчики там, де були ніздреподібні дихальні отвори тварини. Позаду фонтанчиків можна було розрізнити легку опуклість тіла самої тварини — мішень. На дюйм позаду фонтанчиків. Бонд прикинув можливий удар хвоста — не дотягнеться, потім прицілився і натиснув спусковий гачок рушниці.

Пісок унизу враз скаламутився, і на одну коротку страшну мить Джеймс утратив орієнтацію. Потім лінь гарпуна натягнувся — з каламуті вплив скат і кинувся навтікача, оскаженіло розмахуючи з боку в бік смертоносним хвостом. Бонд побачив, як стали дибки зазубрені отруйні шипи на основі хвоста. Прийнято вважати, що від такого шипа загинув Одиссей¹⁰², а Пліній стверджував, ніби скат може хвостом перебити дерево. В Індійському океані, де отрути морських гадів особливо смертельні, навіть одна подряпина від шипа ската означала неминучу смерть. З усіма пересторогами, тримаючи лінь внатяжку, Бонд рушив за рибою, яка відчайдушно опиралася. Він тримався збоку від ската, щоб той не перебив лінь ударом хвоста. У давні часи на побережжі Індійського океану робили з таких хвостів батоги для наглядців за рабами. Тепер на Сейшелах їх заборонили, але в деяких родинх ці батоги і досі передають із покоління в покоління задля науки для невірних дружин; і коли подекують, що, мовляв, та чи інша жінка *a eu la scarpule*¹⁰³ — місцева назва ската дазіатіса — це означає, що розпусниця не висуне носа на вулицю принаймні наступного тижня.

Удари хвоста ската слабшали, й Бонд проплив над ним і зайшов попереду, тягнучи здобич у напрямку берега. На мілководді скат припинив супротив та обм'як. Джеймс витягнув його з води на пісок, але й досі тримався подалі від нього. І правильно робив, бо несподівано, при різкому русі з боку Бонда, а може, сподіваючись захопити свого ворога зненацька, гігантський скат здригнувся і звився у повітря. Джеймс відскочив, а скат гепнувся на спину і лежав, підставивши сонцю біле пузо та широко роззявляючи потворну серпоподібну пащу.

Бонд стояв над скатом, роздумуючи, що робити далі.

Товстун-коротун у сорочці та штанях кольору хакі вийшов з-під пальм і попрямував до Джеймса повз поодинокі кущі морського винограду¹⁰⁴ та сміття, що нанесло сюди прибою. Ще здалеку він насмішкувато прокричав:

— Ну що, старий та море¹⁰⁵! Хто кого спіймав?

Бонд обернувся.

— А, це та єдина на острові людина, яка ходить без мачете! Фіделе, будь гарним хлопцем і гукни когось зі своїх людей. Ця тварина ніяк не віддасть богові душу, а мені — мого гарпуна.

Фідель Барбей, наймолодший із незліченних Барбеїв, які володіють ледь не половиною Сейшельських островів, підійшов, розглядаючи ската.

— Добрячий. Пощастило, що ви влучили, куди треба, інакше він відбуксирував би вас за риф, а там довелось б кинути рушницю. Ці тварюки до біса живучі. Але годі розважатися. Маємо їхати до Вікторії. Є справа. Я надішлю когось забрати вашу рушницю. Хвоста візьмете?

Бонд посміхнувся.

— Дружини у мене немає. Але скуштувати шматочок *gaie au beurre noir*¹⁰⁶ не відмовлюся.

— Не сьогодні, друже мій. Їдьмо. Де ваш одяг?

Дорогою, що вилася вздовж океану, Фідель запитав:

— Ви, бува, не чули про такого собі Мілтона Креста, американця? Кажуть, він володіє мережею готелів «Крест» і заснував фонд «Крест фаундейшн». Одне можу сказати точно: у нього найкрасивіша яхта на всьому Індійському океані. Пришвартувалась учора. Називається «Вейвкрест». Майже двісті тонн. Сто футів завдовжки. Усе за вищим розрядом — від красуні дружини до величезного транзисторного грамофона за карданним підвішенням, щоб при хитавиці не совалася голка. Килими від стіни до стіни завтовшки з дюйм, кондиціонери у кожному приміщенні. На цьому боці від Африки тільки у нього й можна знайти сухі сигарети, а таке шампанське, яким він мене пригощав після сніданку, я не куштував з часів останньої подорожі до Парижа, — Фідель Барбей задоволено розсміявся. — Одним словом, друже мій, вона просто дивовижна, і якщо навіть містер Крест вискочень із хамської породи, то кому яке діло?

— І справді, кому яке діло? До речі, який стосунок це має до вас чи до мене, якщо на те пішло.

— Безпосереднє, друже мій. Ми з вами проведемо кілька днів з містером Крестом та його дружиною — місіс Крест на їхній яхті. Я погодився провести яхту до Шагрену — острова, про який я вам розповідав. Це до біса далеко звідси, поблизу Африки. Наша родина не бачила в цьому острові жодної користі, там можна хіба що пташині яйця збирати. Він лише на три фути вище рівня моря. Я не заглядав до цього богом проклятого місця років з п'ять. Проте Крест хоче відвідати Шагрен. Він колекціонує морські раритети, і це якось пов'язано з його Фондом. Мовляв, тільки там водиться якась унікальна рибка. Принаймні Крест стверджує, що єдиний у світі екземпляр було виловлено біля Шагрену.

— Звучить дивнувато. І до чого тут я?

— Бачу, що вам нудно, а відбуття ще за тиждень, отже, я сказав, що ви — наш підводний експерт, і що ви відразу знайдете йому ту рибку, якщо вона насправді існує, ну і взагалі без вас я не рушу з місця. Містер Крест погодився, тож отак. Я знав, що ви б'єте байдики десь на узбережжі, тому сів у машину і їхав уздовж берега, поки один рибалка не повідомив, що якийсь божевільний білий намагається вчинити самогубство в Бель-Анс.

Я відразу зрозумів, що це ви.

— Просто дивовижно, — розсміявся Бонд, — як сильно море лякає острів'ян. Усі чомусь вважають, що вони з морем на «ти», а насправді тих сейшельців, котрі вміють плавати, як кіт наплакав.

— Це все через Римську католицьку церкву. Вона забороняє навіть роздягатися. Звісно, повна нісенітниця, але все-таки... Щодо страху перед морем, то не забувайте, що ви тут лише місяць. Акула, баракуда — та ви просто не натрапили на зголоднілу. Я вже не кажу про рибу-камінь¹⁰⁷. Ніколи не бачили людину, яка наступила на рибу-камінь? Тіло бідолахи від болю вигинається назад, як лук. Біль настільки жахливий, що очі буквально вилазять з орбіт. Рідко хто виживає.

— На рифі треба лише взуватися чи, на крайній випадок, бинтувати ноги, — байдужо відізався Бонд. — На Тихому океані теж ці риби є, і їх їдять, та ще й молюсків на додачу. Все це чистої води блюзнірство.

Тут усі тільки й роблять, що зітхають та скаржаться на бідність, тимчасом як море просто тріщить од риби, а на дні лежить п'ятдесят різновидів каурі. На них можна збагатитися, продаючи в усьому світі.

Фідель Барбей розреготався.

— Бонда — в губернатори! Ось те, що треба. На найближчому засіданні законодавчого комітету я висуну вашу кандидатуру. Ви — саме та людина, яку ми так довго шукали — далекоглядна, винахідлива, енергійна. Каурі! Це просто скарб. Вони нарешті збалансують наш бюджет уперше з часів післявоєнного буму на пачулі¹⁰⁸. «Ми продаємо мушлі» — буде нашим гаслом. Ви отримаєте підтримку і вмить станете сером Джеймсом.

Що краще — заробляти на каурі чи торгувати у збиток ваніллю — так вони запекло сперечались, аж допоки пальми поступилися місцем велетням — драконовим деревам на околицях занедбаної столиці Мае.

Минув майже місяць, як М. відрядив Бонда до Сейшел. У адміралтейства виникли проблеми з новою базою флоту на Мальдівах: комуністи дерлися туди з Цейлону. Страйки і саботаж стали буденним явищем. Треба було мінімізувати втрати й відступити до Сейшельських островів. Хоч і на тисячу миль південніше, але принаймні поки що там усе виглядало стабільно. Вони мали перестрахуватися. Міністерство у справах колоній стверджувало, що там надійно, як у банку. Однак М. хотів переконатись у цьому й отримати незалежну думку. Відтоді, як вони кілька років тому позбулися Макаріуса¹⁰⁹, надзвичайних ситуацій у Секретній службі стало значно менше. Звісно, залишалися дрібні проблеми: поблизу бовтались японські рибальські човни, парочка пройдисвітів-утікачів з Англії, надто тісні стосунки з Францією. — Тож прокатайтеся та роздивіться, — сказав М., дивлячись у вікно на березневу мокротінь. — Але уникайте сонячного удару.

Свій рапорт, з якого випливало, що єдина реальна загроза для Сейшел містилась у природній красі та доброзичливості місцевих, Бонд закінчив тиждень тому і тепер байдикував, очікуючи рейсу «Кампали» до Момбаси¹¹⁰. Йому до дідька остогидла спека, ці нахилені пальми, жалісливі крики крачок та нескінченні розмови про копру. Перспектива змінити середовище не могла не втішати.

Останній тиждень Джеймс провів у маєтку Барбея, й опісля коротких зборів вони проїхали до кінця довгого пірсу та залишили автівку під навісом митниці. Білий корабель, що виблискував під сонцем, стояв на рейді за пів милі від берега. Вони взяли пірогу з навісним двигуном і, прорізаючи дзеркальну гладь лагуни, попрямували до виходу за межі рифу.

«Вейвкрест» важко було назвати красивим судном — нібито надмірна ширина в поперечнику та безладдя надбудов надавали йому присадкуватості, але Бонд одразу зрозумів, що це справжній корабель, побудований для плавання у відкритому океані, а не вздовж Флориди-Кіс. Корабель здавався покинутим, однак, коли підійшли до його борту, звідкись узялися двоє з голочки вдягнених матросів у білих шортах та тільняшках і стали з баграми біля трапу, готові захистити свіжопофарбований борт яхти від зіткнення з пошарпаною пірогою. Вони підхопили сумки прибулих, відсунули алюмінієву кришку люка вбік і жестом запросили їх зійти вниз. Звідти дихнуло повітрям, яке Бонду здалося майже морозним, коли він спустився на кілька сходинок у кают-компанію.

Приміщення було порожнім. Хоча це була не звичайна кают-компанія, а салон, настільки розкішний та комфортабельний, що його взагалі важко віднести до інтер'єру корабля. Вікна, напівприкриті венеціанськими жалюзі, були повномірними, а довкола низького столу по центру стояли глибокі крісла. Килим — товстезний у біло-голубих тонах, стіни обличковані дерев'яними панелями із сріблявим відтінком, а стеля — біла. Також тут стояв письмовий стіл зі звичайним канцелярським приладдям, із телефоном. Поруч з величезним грамофоном був напакований різноманітними пляшками буфет. Над ним висів портрет привабливої молодої чорнявої дівчини в чорно-білій смугастій блузі, який до біса нагадував роботи Ренуара. Враження, схоже на те, що від розкішної вітальні у заможному будинкові, доповнювала величезна ваза з білими та голубими гіацинтами по центру столу й акуратно складений стос журналів на його краю.

— Ну що я вам казав, Джеймсе?

Бонд здивовано похитав головою.

— Оригінальний спосіб насолоджуватися морем — немов його, проклятого, нема. — Він вдихнув на повні груди. — Яка насолода від свіжого повітря. Я майже забув його смак.

— Свіже повітря якраз зовні, приятелю. А це — консервоване, — у салон тихенько увійшов і спостерігав за гостями містер Мілтон Крест — бадьорий, підтягнутий чоловік років п'ятдесяти з гаком, у гарній фізичній формі. Одягнутий у лянелі джинси та військового крою сорочку, підперезаний широким шкіряним ременем — усе підкреслювало його палке прагнення виглядати мужньо. Злегка прикриті світло-карі очі на задубілому обличчі дивилися сонно й гордовито. Опущені краєчки губ донизу свідчили про скепсис чи презирство (радше, презирство), а мовлені слова, самі собою необразливі, за винятком поблажливого «приятелю», були кинуті, немов мідяки парі волоцюг. Проте Бонду найдивнішим в образі містера Креста здався його голос — м'який, з чарівною шепелявістю — точнісінько як голос покійного Хамфрі Богарта¹¹¹. Бонд пробіг поглядом згори донизу — від короткої стрижки ріденького «сіль-з-перцем» волосся, що стирчало як залізні ошурки в головці кулі, затримався на витатуйованому орлові, котрий видряпався на майже стертий якір на правій руці, й закінчив задубілими підошвами босих ніг, які стояли на килимі по-флотськи прямо — і подумав, що цей чоловік мріє, аби його сприймали як гемінгвейвського героя, а також, що той не подарує йому такого задоволення.

Містер Крест перетнув салон і простягнув руку.

— Ви, мабуть, Бонд? Радий привітати вас на борту, сер.

Джеймс очікував на костоломне рукостискання, тому напружив м'язи, парируючи його.

— Пірнання вільне чи з аквалангом?

— Вільне, і я не пірнаю глибоко. Це лише хобі.

— А чим займаєтеся решту часу?

— Держслужбовець.

Крест видав короткий смішок.

— Відданість та служіння. З вас, англійців, виходять найкращі у світі дворецькі й камердинери. Держслужбовець, кажете? Б'юсь об заклад,

ми чудово порозуміємося. Держслужбовці — саме їх мені тут бракувало.

Клацання засувки люка утримало Бонда від різкої відповіді. Нечемність містера Креста відтіснила на другий план чарівна оголена засмагла дівчина, яка спустилась у салон. Гарзд, вона була не зовсім оголена — таке враження створювало тілесного кольору сатинове бікіні.

— Ліз, золотце моє, де ти ховалась? Я вже скучив. Познайомся з містером Барбеєм та містером Бондом — ці хлопці попливуть із нами, — Крест махнув рукою в бік дівчини. — Хлопці, це місіс Крест. П'ята за рахунком.

А на випадок, якщо комусь спаде дурна думка, знайте, що вона закохана у містера Креста. Так, моє золотце?

— О Мілте, не кажи дурниць, ти ж знаєш, що це так, — місіс Крест обдарувала всіх чарівною усмішкою. — Як ся маєте, містере Барбей? І ви, містере Бонд? Дуже мило, панове, що погодилися до нас приєднатися. Не бажаєте випити?

— Хвилинку, золотце. Дозволь мені спочатку ознайомити з порядками на борту мого судна, — мовив Крест улесливим голосом.

Дівчина зашарілася.

— Ну звісно, Мілте.

— Дякую. Отже, вам уже відомо, хто капітан цієї посудини, — він обвів присутніх поглядом, самовдоволено посміхаючись. — Тепер далі, містере Барбею. До речі, як вас звати? Ах, так, Фідель. Чудове ім'я. Означає «відданий», — містер Крест добродушно хмикнув. — О'кей, Фідо, як щодо того, аби нам з вами піти на мостик і запустити наш ялик, а? Допоможете вивести його у відкрите море, а коли ляжемо на курс, передасте штурвал Фріцу. Я — капітан, він — помічник капітана. Є ще двоє мотористів та кок. Усі троє — німці. Останні пристойні моряки, які залишилися в Європі. Тепер — містер Бонд. Вас звати Джеймс, чи не так? Гарзд, Джиме, як щодо випробувати трохи своєї відданості та служіння на місіс Крест? До речі, зв'яжі її Ліз. Допоможіть їй дати лад бутербродам та випивці — перекусимо перед ланчем. Вона колись теж була лаймі. Зможете поплакаться одне одному про Пікаділлі Серкус та королеву. О'кей? Ходімо, Фідо, — він по-юнацьки збіг сходами. — Пора забиратися звідси.

Коли люк зачинився, Бонд шумно видихнув. Місіс Крест збентежено мовила:

— Будь ласка, не звертайте уваги на його жарти. Просто у нього своєрідне почуття гумору. Він такий норавливий... Полюбляє подразнити співрозмовника. Звісно, з його боку це неприємно, але то не більше, ніж жарт.

Бонд підбадьорливо усміхнувся. Часто, напевне, їй доводилося промовляти такі слова, заспокоюючи людей, на яких містер Крест відточував своє «почуття гумору».

— Гадаю, вашому чоловікові трохи не вистачає такту. Скажіть, він так само поводить себе і в Америці?

Вона відповіла без тіні образи:

— Ні, тільки зі мною. Американців Мілтон любить. Так він поводить себе тільки за кордоном. Розумієте, його батько — німець. Точніше, пруссак. Від нього Мілтон набрався дурних ідей про те, що усі європейці настільки занепали, що більше нічого не варті. Сперечатися з ним — марна праця. Для нього це аксіома.

Ось воно що! Ще один пихатий ганс. Завжди або біля ваших ніг, або біля вашого горла¹¹². Оце так «почуття гумору»! Що мала витримати ця вродлива жінка, яку перетворили на рабину? На англійську рабину!

— Ви давно вийшли заміж за нього? — поцікавився Бонд.

— Два роки тому. Раніше я працювала порт'є в одному з його готелів. Мілтон володіє мережею «Крест груп». Це було чудово, майже як у казці. Я й тепер іноді маю щипати себе, аби переконатися, що не сплю. Ось хоча б це, — вона обвела рукою розкішний салон, — тут до біса красиво. Він увесь час робить мені подарунки. Знаєте, Мілтон в Америці — дуже важлива персона. Це так дивно, коли зі мною обходяться, немов з королевою, куди б я не пішла.

— Розумію... Гадаю, йому подобається чинити так?

— Ще б пак! — у голосі дівчини чулася смиренність. — У ньому більше бундючності, ніж у турецького султана. Мілтон стає нестерпним, якщо нема належного обслуговування. Він любить повторювати: коли людина гарує як раб, щоб видертися на верхівку дерева, то заслуговує на найкращий плід. — Місіс Крест осіклася, розуміючи, що наговорила зайвого, і поспіхом додала: — Що це я справді розбалакалася... Можна подумати, ми знайомі сто

років. — Вона сором'язливо посміхнулася. — Це тому, що я зустріла співвітчизника. Піду щось одягну.

Я засмагала на палубі. — З надр корабля долинув глухий гуркіт. — Чуєте, ми відчалуємо. Якщо бажаєте подивитись, як виходимо з бухти, піднімайтеся на корму, а я за хвилину приєднаюся до вас. Мені так багато хочеться розпитати вас про Лондон. Сюди, будь ласка, — місіс Крест відчинила люк. — До речі, якщо ви спите чутливо, раджу ночувати тут. Саме тут багато подушок, а в каютах трохи задушливо, хоча кондиціонери працюють.

Бонд подякував, вийшов назовні й зачинив за собою двері. Він опинився на просторій палубі, вистеленій пеньковими матами, з напівкруглим диванчиком із пінополіуретану кремового кольору. Крісла з ротангу були розкидані то тут, то там, а в куточку примостився бар. Бонду спало на думку, що містер Крест, напевне, багато п'є. Місіс Крест насправді боїться свого чоловіка, чи це йому лише здалося? В її поведінці промайнуло дещо принизливо підслівне. Без сумніву, вона дорого заплатила за своє казкове життя. Джеймс дивився, як повз борти пропливають зелені береги Має. Прикинув: вони рухались із швидкістю вузлів десять. Скоро досягнуть Норт-пойнта і вийдуть у відкрите море. Бонд прислухався до нав'язливого торохкотіння двигунів і ліниво думав про красуню місіс Елізабет Крест.

Вона запросто могла бути манекенницею — а може, й була до того, як стати портье (респектабельна професія для жінки, незважаючи на легкий присмак упередженого ставлення) — навіть тепер вона несла своє розкішне тіло без зайвої сором'язливості жінки, звиклої з'являтися на людях оголеною або майже оголеною. Правда, від неї не віяло холодом недоступного манекена, навпаки, її тіло та відверте відкрите обличчя зігрівали. Вона мала років тридцять, безперечно, що не більше, і саме її привабливість, а не краса, була ще незрілою. Найяскравіша особливість Ліз — розкішне попільно-біляве волосся, що хвилиною спадало до плечей — аж ніяк не стало предметом для її вихваляння. Вона не відкидала його навмисне демонстративно й не гралася з ним, і Бонду раптом спало на думку, що він не побачив жодних ознак кокетства. Жінка стояла тихо, майже слухняно, не зводячи з чоловіка сумирного погляду прозоро-блакитних очей. Він не

побачив косметики — ні губної помади, ні манікюру на нігтях рук чи ніг, а брови не були повищипувані. Може, таким був наказ містера Креста: залишатися, так би мовити, дитям природи, з німецького погляду? Можливо. Бонд знизав плечима — вони становили дивну пару — Гемінгвей середнього віку з голосом Богарта і чарівна, безхитрисна дівчина. Проте в їхніх стосунках відчувалася прихована деяка напруга — ось хоча б момент, коли вона зіщулилася, запропонувавши напої, а він з чоловічою безцеремонністю осадив її. Бонд трохи погрався з думкою про те, що Крест є імпотентом, а його показна грубість та мужність — не більше ніж спроба приховати неповноцінність. Провести чотири-п'ять днів у такій компанії буде важким випробуванням. Джеймс провів поглядом елегантний острів Силует по правому борту й урочисто пообіцяв собі не втрачати самовладання. Інакше, як кажуть американці, доведеться «з'їсти ворону»¹¹³. Для нього це стане захопливим психологічним практикумом. Він заткне пельку на п'ять днів і не дасть цьому пихатому гансу жодного приводу зіпсувати чудову відпустку.

— Ви тут, приятелю? Розважаєтеся? — гукнув з верхньої палуби містер Крест. — Куди ви поділи жінку, з якою я живу? Змусили її виконувати всю роботу за себе? Хоча, чому ні? Жінки для того і створені, чи не так? Хочете оглянути судно? Фідо за штурвалом витворює чудеса, тож у мене є вільна хвилинка. — І, не дочекавшись на відповідь, Крест переліз через перила й зіскочив униз, пролетівши футів чотири.

— Місіс Крест перевдягається. Звісно, буду радий оглянути ваш корабель.

Крест зміряв Бонда важким зневажливим поглядом.

— О'кей. Спочатку трохи фактів. Корабель побудувала корпорація «Бронсон Шіпблдінг». Так сталося, що мені належить дев'яносто відсотків їхніх акцій, тому я отримав те, що бажав. Спроекували Розенблатти — найліпше кораблебудівне конструкторське бюро. Сто футів завдовжки, двадцять один — завширшки, осадка — шість футів. Два дизелі по п'ятсот конячок. Максимальна швидкість — чотирнадцять вузлів, круїзна — вісім. Протяжність автономного плавання — дві тисячі п'ятсот миль. Усі приміщення кондиціоновані. «Керієр»¹¹⁴ спроекувала два п'ятитонних

холодильники — туди вміщується місячний запас продуктів та питва. Потрібна лише свіжа вода для ванни й душу. Гаразд, а тепер перейдемо на ніс, я покажу приміщення команди. Ще одна річ, Джиме... — містер Крест гупнув ногою об палубу. — Ми на флоті. І капітан тут цар і бог. Якщо я хочу, щоби хтось припинив робити те, чим займається, то кричу не «припинити», а «відставити». Зрозуміло, Джиме?

Бонд кивнув та ввічливо відповів:

— Жодних заперечень. Вона ваша¹¹⁵.

— Так, вона моя, — погодився містер Крест. — Яка дурня називати скибу з дерева і заліза жінкою. Але ходімо. І можете не кланятися — тут усі переборки не нижче шести футів двох дюймів.

Бонд пройшов за Крестом вузьким проходом, що простягнувся на всю довжину судна, і впродовж наступних півгодини робив влучні коментарі стосовно безумовно найкращої та найрозкішнішої яхти, яку йому будь-коли доводилося бачити. Вона була в усіх деталях спроектована для максимального комфорту. Навіть ванна для екіпажу та душ були повнорозмірні, а весь у нержавійці камбуз чи кухня, як його називав містер Крест, виявилася такою самою великою, як капітанська каюта. До речі, він відчинив двері до неї без стуку. Ліз сиділа біля туалетного столика. — Золотце, — сказав Крест крадливим голосом, — я гадав, що стіл уже накритий, а ти все ще вовтузишся тут. Причепурюєшся спеціально для Джима, вгадав?

— Вибач, Мілте, я вже йду. «Блискавку» затнуло, — Ліз поспіхом схопила пудреницю і рушила до дверей. Дорогою вона обдарувала чоловіків вимученою посмішкою й вискочила до коридору.

— Панелі з вермонтської берези, люстри з корнінґського скла¹¹⁶, мексиканські циновки. На стіні та картина з вітрильником, до речі, справжній Монтеґю Доусон¹¹⁷... — містер Крест монотонним голосом перераховував музейні експонати, але Бонд не міг відвести очей від однієї речі в куточку кімнати, де за широким двоспальним ліжком, з того боку, який, без сумніву, належав містерові Кресту, висів, прихований нічним столиком, тонкий батіг футів три завдовжки зі шкіряним руків'ям. Зроблений із хвоста ската.

Бонд ніби ненароком обійшов ліжко і взяв батіг. Провів пальцем по шипах на кінці й навіть при легкому дотикові подряпався.

— Де ви це взяли? — запитав. — Я вполював одну таку тварюку сьогодні вранці.

— Привіз з Бахрейну. Араби провчають ним своїх дружин, — Крест вищирився. — Моїй Ліз поки що вистачає одного удару. Результати пречудові. Ми кличемо його «вихователем».

Бонд поклав батіг на місце, пильно поглянув ув очі містера Креста і константував:

— Дуже повчально. На Сейшелах, де у креолів суворі звичаї, таку штуку навіть тримати вдома незаконно, не кажучи про те, щоб пустити її в хід.

Крест рушив до дверей. Повернувши голову, він байдуже кинув:

— Між іншим, друже, цей корабель — територія Сполучених Штатів. Ходімо промочимо горло...

Містер Крест проковтнув три подвійних булшоти¹¹⁸ — горілка у замороженому консоме — перед ланчем та пиво під час ланчу. Його водянисті очі трохи потемнішали і набули блиску, але шиплячий голос залишився м'яким та неемоційним, коли він, маючи повну монополію на розмови за столом, узявся пояснювати мету подорожі.

— Бачите, хлопці, справа така. У Штатах винайдено особливу систему фондів для тих хлопців, у яких кури грошей не клюють, та які не мають наміру платити податки в казну Дядька Сема. Тоді ви засновуєте благодійний фонд, як цей — «Крест Фаундейшн» — причому, мета не важлива — дітлахи, інваліди, для наукових потреб. Гроші можна витратити на будь-що, крім себе чи своїх утриманців, — і вас звільняють від податків. Отже, я вклав у цей фонд десять мільйонів, і, оскільки мені подобаються мандрівки морем, збудував за два мільйони цю яхту, а хлопцям зі Смітсонівського інституту¹¹⁹ — це наша найбільша природознавча установа — запропонував, що готовий вирушити хоч до дідька в зуби, щоби поповнити їхню колекцію. Це перетворює мої мандрівки на наукові експедиції. А тепер щороку я влаштовую собі чудову тримісячну відпустку, яку ще й частково відшкодовують, — Крест переможно оглянув гостей, розраховуючи на аплодисменти. — Ну як?

Фідель Барбей із сумнівом похитав головою.

— На словах виглядає чудово, містере Крест. Але йдеться про рідкісні екземпляри. Невже їх так просто роздобути? Смітсонівцям

потрібні гігантські панди чи унікальні мушлі. Хіба ви спроможні роздобути їх там, де зазнали поразки вони?

Американець засмучено стелує плечима.

— Приятелю, ви розмірковуєте так, немов народились учора. Гроші вирішують усе. Хочете панду? Купіть її в якогось забитого зоопарку, котрий не може дозволити провести центральне опалення до тераріуму чи бажає збудувати новий вольєр для тигрів. Мушлі? Знаходите людину, в якій вони є, і пропонуєте стільки грошей, що навіть якщо він рюмсає тиждень, урешті-решт її продасть. Час од часу трапляються ускладнення із законодавством. Іноді деяких з тварин охороняє закон чи ще щось. Добре. Наведу приклад. Я прибув на Має учора. Мені потрібний чорний папуга з острова Праслен, гігантська черепаха з Альдабри, а також повний набір місцевих каури. Та ще ця риба, за якою ми, власне, і вирушили. Папуга й черепаха — під охороною закону. Вчора увечері я завітав до вашого губернатора опісля того, як навів деякі довідки у місті. «Ваше превосходительство, — кажу, — я знаю, що ви мрієте збудувати для громади басейн, де можна навчати плаванню місцевих дітлахів. «Крест Фаундейшн» готовий допомогти грошима. Скільки треба? П'ять тисяч, десять? Гарзд, буде десять. Ось вам чек. — Я виписую чек. — Але є одна річ. Ваше превосходительство, — кажу я, тримаючи чек, — так сталося, що мені потрібний чорний папуга та одна з ваших альдабрських черепах. Я знаю, що їх охороняє закон, але ви не заперечуватимете, якщо візьму по екземпляру для Смітсонівського інституту в Америці?» Він трохи посперечався, але, оскільки тварини потрібні науці, та, що головне, я тримав чек у руці, ми врешті-решт ударили по руках і розійшлися — кожен задоволений. Ось так.

На зворотному шляху я навідався до тутешнього торговця — приємного містера Абендана, якого попросив знайти чорного папугу з черепахою та притримати для мене і побалакав з ним про каури. Виявляється, містер Абендана збирає ті мушлі ледь не зі самого дитинства. Він показав їх мені. Мушлі у чудовому стані, кожна в окремій коробці, вистеленій бавовною. У нього є кілька «ізабелл» і «маппа», на які мене просили звернути особливу увагу. Звісно, він не збирався їх продавати — вони так багато для нього значать і тому подібна маячня.

Я питаю у містера Абендана — скільки? Ні в якому разі. Знову маячня! Дістаю чекову книжку, виписую чек на п'ять тисяч доларів і підсовую йому під ніс. Він дивиться. П'ять тисяч доларів! Не спокуситися неможливо. Він ховає чек у кишеню, а потім, уявляєте, той розмазня не витримує і починає рюмсати! — містер Крест спантеличено розвів руками. — Він ридав через купку нікчемних мушель. Я порадив йому заспокоїтись, а сам ухопив ті коробки з мушлями і побіг звідти, поки той навіжений не застрелився при мені від жалості.

Крест із задоволеним виглядом відкинувся у кріслі. — Ну що скажете, друзі мої? Я пробув на острові не більше доби, а вже виконав три чверті завдань із свого списку. Непоганий результат, правда, Джиме?

— Вас після повернення мають нагородити медаллю, — уїдливо мовив Бонд. — А щодо тієї риби?

Крест піднявся з-за столу і, порившись у шухляді, витягнув аркушик з машинописним текстом.

— Слухайте, — він почав читати: — Раритет Хільдебранда. Вилловив професор Хільдебранд із університету Вітватерсранда¹²⁰ сіткою поблизу острова Шагрен, Сейшельський архіпелаг, у квітні 1925-го. — Містер Крест відірвав очі від паперу. — І тому подібна наукова курзу-верзу. Я розпорядився викласти це нормальною англійською, і ось що ми маємо. — Він узявся читати далі: — Єдиний відомий екземпляр сімейства риб-білок, названий «раритетом Хільдебранда» на честь свого першовідкривача, має довжину шість дюймів. Колір — яскраво-рожевий з чорними поперечними смужками. Анальний, черевний та спинний плавники — рожеві, хвостовий плавник — чорний. Очі великі, темно-сині. При ловитві треба проявляти обережність, оскільки усі промені плавників загострені навіть більше, ніж у решти представників родини голоцентрових. Професор Хільдебранд повідомляє, що спіймав цей екземпляр на глибині трьох футів із зовнішнього боку рифу південно-західного краю острова. — Містер Крест кинув папери на стіл. — Ось такі справи, хлопці. Ми облишаємо все і пливемо тисячу миль, я викидаю кілька тисяч доларів, щоби спіймати одну клятву рибку завдовжки шість дюймів. А ще кілька років тому ті наволочі з податкової мали нахабність стверджувати, що мій фонд — ошуканство!

Ліз Крест жваво втрутилась у розмову:

— Але, Мілте, в цьому-то і справа, хіба ні? Нам конче необхідно привезти додому гарний улов. Хіба ті жахливі податківці не загрозували відчужити яхту та стягнути наші витрати на неї за останні п'ять років, якщо ми не підкріпимо нашу діяльність визначними науковими досягненнями? Хіба не так вони сказали?

— Золотце, — мовив Крест оксамитовим голосом, — давай ти стулиш пельку і не будеш варнякати про мої особисті справи. Домовились? — І додав таким самим ласкавим, байдужим тоном: — Знаєш, що ти щойно зробила, золотце? Напросилася на побачення з «вихователем» сьогодні увечері. Ось що ти накоїла.

Дівчина перелякано піднесла руку до рота, її очі розширились.

— О ні, Мілте, тільки не це, — прошепотіла.

Через день на світанку вони дісталися острова Шагрен. Спочатку його спіймав радар — невеличка опуклість на нескінченній рівній лінії сканера, а потім на безкрайому вигнутому обрії виникла розмита пляма, яка почала тягуче повільно рости, допоки не перетворилася на зелений острів приблизно пів милі в поперечнику, оторочений білою піною прибою. Дивно натрапити на землю після двох днів плавання, впродовж яких їхня яхта здавалась єдиним об'єктом, що рухався посеред порожньої гладі. Раніше Бонд ніколи не бачив і чітко не уявляв, що становить із себе таке явище, як екваторіальна штильова смуга. Тепер він зрозумів, яку смертельну небезпеку становив штиль у часи вітрильників: гладка, як скло, поверхня моря та пекуче, мов плавильна піч, сонце, важке повітря, сліди рідких хмаринок на краєчку горизонту, що ніколи не наближаються, аби принести вітерець чи благословенний дощ. Як упродовж сторіч мореплавців, напевне, дякували цій дрібнесенькій краплинці посеред Індійського океану, коли вони з останніх сил налягали на весла, щоби просунути свій важкий корабель хоча б на милю в день! Бонд стояв на півбаку і спостерігав, як летючі риби вистрибували просто з-під форштевня, а крізь синю чорноту моря помаленьку почали проглядатися коричнево-біло-зелені острівці обмілин. Як здорово, що він скоро зможе ходити та плавати, замість того, щоб тільки сидіти чи лежати. І зовсім чудово буде провести кілька годин на самоті, кілька годин подалі від містера Мілтона Креста!

Вони кинули якір із зовнішнього боку рифу на глибині десяти сажнів, і Фідель Барбей через прогалину в атолі катером доставив їх на берег. Шагрен був типовим кораловим островом — оточені низькорослим чагарником двадцять акрів піску та мертвих коралів, що лежали за п'ятдесятьма ярдами мілководної лагуни, а далі — рифове намисто, об яке з м'яким шипінням розбивалися довгі хвилі прибою. Коли група висадилася на берег, хмари птахів здійнялись у повітря — крячки, баклани, фрегати, але всі вони швидко осіли. В повітрі витав сильний аміачний запах гуано, а чагарник був увесь білий від нього. Єдині наземні мешканці острова — сухопутні краби — розбіглися й заховалися серед *liane sans fin*¹²¹, а невеличкі — зарились у пісок.

Білий пісок засліплював очі, жодної тіні на острові не було. Містер Крест розпорядився поставити намет, під яким усівся з сигарою, поки на берег доставляли з яхти різне спорядження. Місіс Крест плавала вздовж берега і збирала мушлі, а Бонд із Барбеєм одягнули маски і попливли в різних напрямках, методично оглядаючи риф, що оточував острів.

Для того, щоб віднайти під водою конкретну особину — мушлю, рибу, водорість чи коралове утворення — треба сфокусувати мозок та зосередити увагу на конкретному об'єкті. Але буйність кольору та руху чи нескінченна гра світла й тіні постійно збиває з пантелику. Бонд повільно рухався в цьому дивосвіті, тримаючи перед очима картинку рожевої риби завдовжки шість дюймів із чорними смужками та великими очима, риби, яку людина бачила лише раз.

— Коли запримітите, — наставляв містер Крест, — просто кричіть і залишайтеся поруч з нею. — Все решта — моя турбота. Я тут припас для неї дещо. Такої хитромудрої штуковини для риболовлі ви ще не бачили.

Бонд зупинився, щоб дати відпочинок очам. Вода добре тримала, тож він міг лежати на поверхні долілиць, майже не рухаючись. Ліниво розколупав кінчиком гарпуна морського їжака і спостерігав, як орди строкатих рифових рибок накинулися на шматочки жовтуватої плоті посеред гострих чорних голок. Нечуваною дурницею з його боку було б зробити послугу Кресту й допомогти знайти цю раритетну рибку. Може, промовчати, коли побачить? Це буде вже зовсім по-дитячому,

до того ж він, що не кажи, працює тут за своєрідним контрактом. Джеймс повільно рушив уперед, його очі автоматично сканували довкілля, а тим часом подумки він повернувся до дружини Креста. Ліз провела минулий день у ліжку. За словами Креста, у неї була мігрень. Може, одного дня вона повстане проти чоловіка? Може, одного дня схопить ніж чи пістолет і, коли Крест знову потягнеться за тим чортовим батоном, уб'є його? Навряд чи. Вона надто м'якохарактерна, надто податлива. Крест зробив правильний вибір. Ліз заміняла йому рабиню і надто шанувала переваги «казки», в якій опинилася. Невже вона не розуміє, що будь-який суд стане на її захист, тільки-но покажуть батіг із ската? Ліз могла отримати комфортне життя і без цього мерзенного типа. Може, варто їй підказати? Дурниці! Як він має це подати? «Послухай, Ліз, якщо надумаєш замордувати свого чоловіка, все буде о'кей»? Бонд посміхнувся під маскою. До біса! Не пхайся в чуже життя. Може, вона мазохістка, тож усе це її влаштовує. Бонд розумів, що то надто легка відповідь на питання. Дівчина жила явно у страху. Може, навіть у ненависті. Хіба багато можна прочитати в її покірних блакитних очах? Проте він кілька разів помітив у них спалах, схожий на дитячу ненависть. Ненависть? Може, то був розлад травлення... Бонд викинув подружжя Крестів з голови й оглянувся, наскільки далеко відплив від острова.

Футів за сто попереду з води стирчала дихальна трубка Фіделя. Отже, вони майже замкнули коло.

Зустрівшись, вони підпливли до берега і розтягнулися на гарячому піску. Фідель сказав:

— Із мого боку все що завгодно, крім неї. Але мені пощастило: натрапив на велику колонію зелених пінктад. Це молюски-перлівниці завбільшки як футбольний м'яч. Коштують пристойні гроші. Коли повернуся, надішлю сюди одне зі своїх суден. Ще бачив блакитну рибку-папугу — за них дають щонайменше тридцять фунтів. Сумирна, як собака, та й уся риба тут неполохана. Рука не піднялась її вбити. До того ж стріляти тут небезпечно. За рифом нишпорить парочка леопардових акул, вони відразу ж почують кров... А тепер я не проти чогось випити та пожувати. Опісля поміняємося місцями й обпливемо острів іще раз.

Вони піднялись і берегом підійшли до навісу. Крест, зачувши голоси, ступив назустріч.

— Безрезультатно, так? — він сердито почухав під пахвою. — Чортові москити кусаються. Не острів, а чортзна-що. Ліз не витримала смороду і втекла на корабель. Пропоную зробити ще один захід і валити звідси. Знайдіть собі щось пожувати, пиво — в холодильнику. Дайте мені маску. Як її одягають? Думаю, мені треба поглянути на морське дно, якщо я вже тут.

Бонд з Фіделем сиділи в розпеченому наметі, їли салат із курячим м'ясом, пили пиво і задумливо спостерігали за Крестом, який пірнав та хлюпався на мілині. Барбей сказав:

— Звісно, він правий. Ці дрібні острівки — просто кошмар якийсь. Нічого, крім крабів та купки пташиного гівна і багато-багато моря довкола. Лише відморожені недотепи-європейці можуть мріяти про коралові острови. На схід од Суеца не знайти жодної людини сповна розуму, яку б вони цікавили. Моя родина володіє десятьма такими островами, але усі вони пристойної величини, та ще й зі селищами. На копрі та черепахах маємо непоганий дохід. Проте я б усіх їх гамузом обміняв на квартиру в Парижі чи Лондоні.

Джеймс розсміявся і почав казати:

— Розмістіть оголошення у «Таймс» — і отримаєте пропозиції мішками... — коли ярдів за п'ятдесят від намету містер Крест почав несамовито волати і махати руками. Бонд мусив змінити тему: — Одне з двох: або цей мерзотник побачив свою рибку, або наступив на рибугітару¹²², — схопив маску і побіг до моря.

Американець стояв по пояс у воді посередині мілини, за якою починався риф, і збуджено тикав пальцем у воду. Бонд неспішно підплив. Килим водоростей тут змінювався на уламки коралів та поодинокі коралові виходи. Дюжина рибок-метеликів та іншої рифової дрібноти пустували серед каміння, а маленький лангуст приязно простягнув до Бонда свої вусики. З діри в камінні висунулася голова величезної зеленої мурени, вона роззявила пащу, показуючи ряди гострих, як голки, зубів. Золотаві очі пильно дивилися на Джеймса. Той не без здивування побачив, що волохаті ноги Креста, збільшені склом маски до величини блідих стовбурів, перебувають на відстані якогось фута від пащі мурени. Він підбадьорливо легенько ткнув

мурену гарпуном, та клацнула зубами по зазублинах і зникла в норі. Бонд непорушно зависнув, вдивляючись у діамантові хащі на дні. Червона розпливчаста пляма впливла з туманної імлі і наблизилася до нього. Вона покружляла довкола, показуючи себе в усій красі. Темно-сині очі дивилися без краплі страху. Маленька рибка діловито покопирсалась у морських водоростях під кораловим виходом, шугнула за якоюсь крихтиною в товщі води і, немов удосталь накрусувавшись, покинула імпровізовану сцену, розтанувши в туманній імлі.

Джеймс позадкував од печери з муреною, поставив ноги на дно і, знявши маску, звернувся до Креста, який нетерпляче витріщався на нього через скло:

— Так, це вона. Краще потихеньку забратися звідси, поки ми її не сполохали. Коралові риби тримаються здебільшого на одному місці.

Містер Крест зірвав маску.

— Чорт забирай, я її знайшов! — вигукнув урочисто. — Так, чорт забирай, я це зробив! — І поплив за Бондом до берега.

Фідель Барбей підійшов до води. Крест хвастливо загорлав здалеку:

— Фідо, я знайшов чортову рибину! Я — Мілтон Крест — це зробив! Що тут сказати. Ви — два задріпаних професіонали — пірнали за нею увесь ранок. А я тільки-но вперше у житті начепив ваш намордник, вирушив пішки і знайшов цю рибу за якихось п'ятнадцять хвилин. Що скажете, Фідо?

— Ви — молодець, містере Крест. Чудово! І як ми її спіймаємо?

— Ага! — триумфально вигукнув Крест. — У мене для цього є дещо в запасі. Роздобув у знайомого хіміка. Речовина називається ротенон¹²³. Виготовляють її з коренів деррису¹²⁴. В Бразилії місцеві ходять з ротеноном рибалити. Капають його у воду і йдуть за течією, просто збираючи рибу. Це різновид отрути. Звужує кровоносні судини в зябрах. Риба задихається. На людину не діє, бо у неї нема зябрів, правильно? — Крест повернувся до Бонда. — Ось як ми зробимо, Джиме. Пливіть туди і стежте, щоби клята риба не дременула. А ми з Фідо підемо туди, — він показав пальцем угору проти течії. — Я виллю ротенон за вашим сигналом. Течією його пожене у ваш бік, так? Але, заради бога, вичисліть момент точно. У мене лише п'ять галонів. О'кей?

Бонд відповів «гаразд», неспішно увійшов у воду і поплив туди, де щойно перебував. Так, нічого не змінилося, кожен займався своєю справою: мурена висовувала голову з нори, а лангуст знову простягав вусики. За хвильку, немов поспішаючи на побачення з Джеймсом, звідкись появився раритет Хільдебранда. Цього разу рибка наблизилась аж до обличчя і зазирнула у вічі Бонду, а потім, немов збентежена побаченим, стрімголов шугнула назад. Вона трохи погралася серед каміння і розтанула у глибині.

По сплині нетривалого часу підводний світ довкола Джеймса почав сприймати його як даність. Маленький восьминіг, який спочатку прикинувся уламком корала, заворушився і навпомацки рушив по піску, блакитний з жовтим лангуст виповз із-під скелі, роздивляючись прибульця. Зовсім маленькі рибки, схожі на пічкурів, лоскотали пальці ніг. Бонд розламав для них морського їжака, і рибки радо накинулися на краций гостинець. Джеймс озирнувся. За двадцять ярдів праворуч від нього стояв містер Крест із пласкою каністрою. Готовий вилити отруту за першим сигналом Бонда.

— О'кей?! — гукнув Крест.

Бонд похитав головою.

— Коли вона з'явиться, підніму великий палець. Тоді виливайте швидко.

— О'кей, Джиме. Ви — наш штурман.

Бонд опустил у воду голову. В цьому невеличкому товаристві кожен займався своїми справами. Проте дуже скоро заради однісінької рибки, яка знадобилась якомусь музеєві за п'ять тисяч миль звідси, сотня, а може, й тисяча інших мешканців мають загинути. Тільки-но Бонд дасть сигнал, тінь смерті опуститься на них. Як довго триватиме дія отрути? Наскільки далеко вона пошириться за межі рифу? Може, загинуть не тисяча, а десятки тисяч морських мешканців.

Приплив маленький кузовок, розмахуючи дрібнесенькими плавниками, як пропелерами. Цей красунчик, увесь у золотих, червоних та чорних кольорах, почав копатися в піску, а за мить до нього приєдналася пара чорно-жовтих смугастих рибок-сержантів, приваблених запахом їжака, якого розламав Бонд.

Хто загрожував риб'ячому народові з внутрішнього боку рифу? Кого боялися морські мешканці? Маленької баракуди чи випадкової

макрелі? Ні, тепер загрозою для них був повноцінний великий хижак, людина на ім'я Крест, який стояв за умовними лаштунками, чекаючи на свій вихід. Цей хижак навіть не був голодним. Але готовий убити всіх просто так, задля забавки.

Дві засмаглих ноги з'явилися у полі зору Джеймса. Він підняв голову — напроти стояв Фідель Барбей з великим плетеним кошиком для риби на шиї та рибальським сачком з довгою ручкою.

Бонд зісунув маску на лоб.

— Відчуваю себе тим штурманом над Нагасакі.

— Риби холонокровні, вони нічого не відчують.

— Звідки знаєте? Я чув, як вони кричать, коли поранені.

Барбей байдужо заявив:

— Від цієї отрути вони не кричатимуть, а просто задихнуться. Що з вами таке? Це ж просто риби.

— Та знаю, знаю, — Фідель Барбей усе своє життя тільки тим і займався, що вбивав різну живність. А він, Бонд, іноді без вагань убивав людей. То чого ж вагатись? Адже його рука не здригнулася вбити ската. Але той був рибою-ворогом, а тут народець дружелюбний. Народець? Що за патетичний софізм!

— Гей! — гукнув Крест. — Чому затримка? Зараз не час жувати шмарклі. Дивись у воду, Джиме!

Бонд натягнув маску, опустил голову й одразу ж побачив чудову червону тінь, що виплила з туманної імлі. Рибка швидко підпливла до нього, відчуючи, що ця людина не становить для неї загрози. Вона зупинилась унизу, роздивляючись чоловіка. Бонд промимрив у маску: «Щезай звідси, чорт забирай!» і сильно ткнув її гарпуном. Рибка вильнула хвостом і розчинилась у товщі води. Джеймс підняв голову і злобно ткнув пальцем догори. Йому відразу стало соромно за свій безглуздий та підступний вчинок. Темно-коричнева масляниста рідина розпливлася поверхнею лагуни. Ще не пізно зупинити Креста, перш ніж він вилле все отруйне зілля, але Бонд мовчки спостерігав, як із каністри витікають останні краплі. До біса цього Креста і його раритет Хільдебранда!

Рідину повільно підхопило течією — у плямі, що широко розпливалася, відбивалося сине небо, набувши металевого блиску.

Мілтон Крест, як смерть із косою, до пояса у воді, йшов за плямою. — Увага, хлопці, — сказав збуджено, — справу зроблено.

Бонд опустил голову. Життя під водою тривало за своїм звичаєм, аж раптом, несподівано живність немов збожеволіла. Враження було таке, немов усіх охопив напад Віттової хвороби. Кілька рибок почали описувати мертві петлі, відтак попадали на дно, як сухе листя. Мурена вилізла з нори під коралами, широко роззявивши пащу. Вона конвульсивно витягнулася, стала на хвіст і м'яко завалилася на бік. Маленький лангуст тричі здригнувся, повернувся на спину, а восьминіг відклеївся від корала й упав на дно шкереберть. А потім усе поле зору заповнили трупи мешканців рифу, що загинули вище за течією — риби догори черевцями, креветки, черв'яки, краби-пустельники, мурени зелені та крапчасті, лангусти різної величини. Їх незграбні, вже побляклі тіла несло течією, немов подихом вітру смерті. П'ятифунтова макрель, жадібно хапаючи щелепами, корчилась у передсмертних муках. Нижче за течією сплескували великі риби, що кинулися навікача. На очах Бонда один за одним морські їжаки повідпадали від скель, залишаючи на піщаному дні чорнильні краплини.

Джеймс відчув поштовх у плече. Очі Креста почервоніли від сонця і налилися кров'ю, губи були намащені білою сонцезахисною пастою. Він нетерпляче прокричав Бонду в маску:

— Де моя чортова риба?

Піднявши маску, Джеймс відповів:

— Здається, їй вдалось утекти якраз перед тим, як ротенон опутився на дно. Я продовжую пошуки.

Не чекаючи на реакцію Креста, він швидко опустил голову під воду. Сцена нагадувала масову різанину — мертвих тіл стало ще більше. Але вочевидь отруйна хмара порідшала. Тепер це місце стало безпечним, і якщо рибка — його рибка, бо він її врятував, повернеться, вона буде жити, як і раніше. Джеймс напружився. На відстані блиснуло в імлі щось рожеве. Зникло. Знову виникло. Раритет Хільдебранда ліниво плив до нього крізь лабіринт розщелин коралового рифу.

Не звертаючи уваги на Креста, Джеймс вільною рукою зі силою вдарив по водній поверхні. Риба не втекла. Знявши запобіжник, Джеймс вистрелив у її напрямку. Риба вперто наближалася. Бонд став

на дно і по трупах пішов їй назустріч. Казкова червоно-чорна рибка нерішуче зупинилась і здригнулась, а потім шугнула крізь товщу води прямо до Джеймса, впала до його ніг і більше не ворушилася. Бонду лишалося тільки присісти й підняти її. Він не відчув навіть останнього биття хвостом. Рибка просто лежала у Бонда на долоні, легенько шпигаючи пальці колючками чорного спинного плавника. Джеймс опустив руку під воду, щоб кольори здобичі не зблякли. Він наблизився до Креста, кинув «тримайте» і віддав йому маленьку рибку. Тоді поплив до берега.

Увечері того ж дня на борту «Вейвкрест», що прямував додому по широкій стежці жовтого місяця, містер Крест роздавав накази стосовно того, що він назвав «дудліжем».

— Треба це відзначити, Ліз. Це надзвичайний, незабутній день. Ми прибрали останню мішень і тепер забираємося до чортів собачих із цих Сейшел назад до цивілізації. Що скажеш, якщо ми попрямуємо до Момбаси, тільки-но завантажимо на борт черепаха і того клятого папугу? Звідти долетимо до Найробі, а далі — до Рима, Венеції, Парижа — куди забажаєш. Що скажеш, золотце? — Він затиснув її щоки разом із підборіддям лапицею і поцілував у губки гузкою. Бонд спостерігав за очима дівчини — вона їх щільно заплющила. Крест послабив хватку. Вона потерла обличчя — на щоках залишилися білі плямки від пальців.

— Боже, Мілте, — мовила вона, хихикнувши, — ти мене ледь не розчавив. У тебе дуже важка рука. Давайте відзначимо. А від ідеї стосовно Парижа я просто в захваті. Що замовимо на вечерю?

— Дідько, звісно, ікру, — містер Крест розвів руками. — Відкоркуємо одну з тих двофунтових банок з Хаммакер-Шлеммер¹²⁵ — зерниста ікра номер десять, і що-небудь до неї. Та рожеве шампанське. — Він повернувся до Бонда. — Як вам таке меню, приятелю?

— Звучить до біса привабливо, — Бонд змінив тему: — До речі, а куди ви заховали свій трофей?

— У формалін. На шлюпковій палубі разом з іншими скарбами, які ми назбирали дорогою — риба, мушлі. Усе надійно, як у домашньому морзі. Мене проінструтували, як саме зберігати екземпляри. Ми відправимо усе авіапоштою, тільки-но дістанемося цивілізації. Але спочатку організуємо прес-конференцію. Треба після повернення

нашуміти в газетах. Я вже відбив радіограми до Смітсонівського інституту й агенціям новин. Мої бухгалтери будуть щасливі показати газетні вирізки і прищемити хвоста тим потворам з податкової.

Того вечора Крест сильно набрався. Хоча це й було майже непомітно. Хіба тихий богартівський голос став іще тихішим та повільнішим, а кругла масивна голова обережніше оберталася на плечах. Йому потрібно було більше часу, щоби прикурити сигару, а один бокал навіть упав зі столу. Сп'яніння проявилось у мові, бо жахлива жорстокість і патологічне бажання уразити були дуже близько під його шкірою. Тієї ночі після вечері його першою ціллю став Джеймс Бонд. Мілтон Крест дав вичерпане пояснення, чому Європа, з Англією та Францією в авангарді, швидко втрачали вплив на світові події. Тепер у світі залишилися три сили — Америка, Росія та Китай. Саме вони ділили місце за гральним столом у геополітичний покер, і жодна інша країна не мала ні фішок, ані карт, щоби приєднатися до них. Час од часу одна чи інша приємна маленька країна, яка, і він це визнавав, грала у прем'єр-лізі в минулому — хоча б та сама Англія — могла позичити грошей, щоби зробити ставку нарівні зі старшими. Але це не більше, ніж чемний жест — так клуб відкриває кредит одному зі своїх членів, які програлися. Звісно, нічого особистого — в Англії приємний народ, чудовий спорт, красиві будинки, королева, врешті-решт. Франція? Там варті уваги хіба що чудова кухня та доступні жінки. Італія? Сонце і спагеті. Не країна, а великий санаторій. Німеччина? Що ж, у німців залишилося ще трохи мужності, незважаючи на те, що дві програні війни сильно підірвали їхній дух. Містер Крест відкинув решту світу, навіть не вшанувавши ярликами, а потім поцікавився, що думає з цього приводу Бонд.

Джеймс добряче втопився від просторікувань Креста, тож відповів, що вважає його погляди надто спрощеними, якщо не сказати наївними.

— Ваші аргументи нагадали мені виразний афоризм, який почув якимось в Америці. Хочете дізнатися?

— Ну звісно.

— Уся річ у тім, що Америка від дитинства перейшла відразу до старості, проминувши стадію змузніння.

Містер Крест із хвилину задумливо дивився на Бонда, а потім нарешті мовив:

— Що сказати, Джиме... Влучне спостереження, — прикривши очі повіками, він звернувся до дружини: — Здається, ти поділяєш погляди Джима, золотце? Пригадую, як ти сказала, що в американцях є щось від діточок. Пам'ятаєш?

— О, Мілте, — в очах Ліз промайнула тривога. Вона побачила ознаки грози, що наближалася. — Навіщо це згадувати зараз? Ти же знаєш, що я сказала ненавмисне, стосовно коміксів у серйозній газеті. Звісно, я не розділяю думку Джеймса. Сподіваюся, він пожартував, правда?

— Саме так, — відгукнувся Бонд. — Як містер Крест пожартував, що Англії нічим гордитися, хіба що руїнами та королевою.

Крест, як і раніше, невідривно дивився на дружину.

— Дурниці, золотце. А чому це ти так рознервувалася? Звісно, це жарт, — він помовчав і додав: — Але той випадок я пам'ятаю. Дуже добре пам'ятаю.

За оцінками Бонда, на цей момент містер Крест уже спожив приблизно пляшку різних алкогольних напоїв, переважно віскі. Джеймс прикинув: якщо Крест найближчим часом не відрубається сам, одного удару в щелепу буде досить, щоб послати того в нокдаун. Настала черга Фіделя Барбей отримати свою порцію.

— Ці твої острови, Фідо. Коли я їх уперше побачив на мапі, то подумав, що сторінку трохи засиділи мухи, — Крест хмикнув. — Навіть спробував змахнути ту паршу рукою. Потім прочитав про них і зрозумів, що моє перше враження було правильним. Вони нікчемні, правда, Фідо? Второпати не можу, як такий розумний хлопець, як ти, не забереться звідти до чортів собачих. Що це за життя — на піску валятися? Хоча чув, що хтось із вашої родини настругав зі сотню байстріків. Може, саме це тебе і тримає тут, а, приятелю? — Крест із розумінням хихикнув.

Фідель Барбей відповів рівним тоном:

— Це мій дядько Гастон. Але решта родини його засуджує. Він зробив здоровецьку дірку в родинних статках.

— Родинні статки? — Крест підморгнув Бонду. — Напевне, йдеться про мушлі каурі.

— Не тільки, — безпардонність містера Креста була для Фіделя дивиною. Він виглядав спантеличеним. — Хоча наша родина непогано заробляла на черепаховій кості та перламутрі сто років тому, коли на це був сталий попит. Але копра постійно залишалася нашим основним бізнесом.

— Ага, при цьому використовуючи своїх байстрюків як трудову силу, я гадаю. Непогана ідея. Треба і собі завести щось подібне в сімейному колі, — він поглянув на дружину. Краєчки його гумових губ опустилися ще нижче. Але перш ніж він устиг видати наступну в'їдливість, Бонд відсунув крісло, різко підвівся, вийшов із салону і зачинив за собою двері.

Через десять хвилин Джеймс почув позаду легкі кроки сходами зі шлюпкової палуби. Він розвернувся. Ліз Крест підійшла до Джеймса на кормі.

— Я сказала, що йду спати, — в її голосі чулося напруження, — а дорогою вирішила заглянути сюди і спитати, чи не потрібно вам чогось. Боюсь, я не дуже вправна хазяйка. Вам справді зручно тут спати?

— Мені подобається. Тут повітря свіже, та й, окрім того, мені подобається дивитися на зірки. Ніколи раніше не бачив стільки зірок.

Вона жваво відреагувала, схопившись за приємну тему:

— Мені найбільше подобається пояс Оріона та Південний Хрест. Знаєте, у дитинстві я всерйоз думала, що зірки — це насправді дірочки в небі. Вважала, що наш світ загорнутий у величезний чорний кокон, а всесвіт сповнений яскравого світла. Ось і виходило, що зірки — це просто дірочки в цьому коконі, крізь які пробивається світло. У дітей завжди виникають різні дурні ідеї, — Ліз підняла голову, побоюючись почути у відповідь нову образу.

Бонд сказав:

— Можливо, ви праві. Не слід вірити всьому, що кажуть вчені. Вони роблять світ нудним. Де ви тоді мешкали?

— У Рінгвуді в Нью-Форесті¹²⁶. Чудове місце для дитинства. Мрію повернутися туди...

— Відтоді сплило багато води, — заперечив Бонд. — Боюся, тепер те місце здасться вам скучним.

Ліз простягнула руку і торкнулася його рукава.

— Будь ласка, не кажіть так. Ви не розумієте, — в тихому голосі дівчини бринів відчай. — Я ледь витримую, мрію жити так, як усі нормальні люди. Хочу сказати, — вона подавила нервовий смішок, — ви мені не повірите, але навіть така нормальна розмова, хай лише на кілька хвилин, з такою нормальною людиною, як ви, дає мені давно забуте відчуття. — Дівчина раптом схопила його руку і сильно стиснула. — Вибачте, я мала це зробити. А тепер іду спати.

З-позаду пролунав негучний голос. Нетвердо, але кожне слово було чітко відокремлене від іншого.

— Отакої! Хто б міг подумати! Обіймашки з моїм водолазом!

Силует містера Креста виділявся на фоні люка в салон. Він стояв, широко розставивши ноги, а руками вчепився в одвірок над головою. Світло, що падало зізаду, робило його фігуру схожою на бабуїна. З дверей до нічної палуби на мить повіяло крижаним, кондиціонованим повітрям. Крест зробив крок уперед і м'яко зачинив за собою дверцята.

Бонд ступив крок назустріч, руки витягнуті по боках. Він прикинув відстань, з якою зможе дістати до сонячного сплетіння американця. — Не поспішайте з висновками, містере Крест, — переконливо мовив Джеймс. — І не розпускайте язика. Вам пощастило, що досі не отримали прочухана. Не слід випробувати долю двічі. Ви п'яні. Ідіть спати.

— Ого! Тільки послухайте цього нахабу! — мідне місячноподібне обличчя Креста повільно повернулося до дружини. Він по-габсбургськи презирливо вип'ятив нижню губу і витягнув з кишені срібний свисток, який покрутив на ланцюжку. — Хлопчина не петрає, так, золотце? Ти що, не розповіла йому, що ми тримаємо усіх цих гансів не для меблів? — Крест повернувся до Бонда: — Друзяко, ще крок, і я свисну лише раз. А потім що, знаєш? Потім з містером Бондом трапиться старовинна забава «раз-два-взяли», — він махнув рукою в бік моря, — і через борт. Ой, людина за бортом! Яка біда! Звісно, ми розвернемо корабель і кинемося на пошуки. Але випадково проїдемося по твоїй голові обома нашими гвинтами. Хто би міг подумати! Яка прикра кончина для приємного хлопця Джима, якого ми всі любили! — Крест похитнувся на ногах. — Ситуація зрозуміла, Джиме? Якщо так, ми знову друзі навіки і розходимося спатки. — Він

потягнув важіль люка, схопився за переборку, повернувся до Ліз і поманив її пальцем. — Ходімо, золотце. Пора спати.

— Гаразд, Мілте, — вона скосила широко розплющені налякані очі. — На добраніч, Джеймсе! — Не чекаючи на відповідь, Ліз підпірнула під руку Креста і стрімголов проскочила до кают-компанії.

Крест підняв правицю:

— Бувай, приятелю. Без образ.

Джеймс промовчав. Він продовжував суворо свердлити поглядом містера Креста. Той невпевнено хмикнув, кинув «о'кей», повернувся до салону і зачинив за собою люк. Через вікно Бонд спостерігав, як американець нетвердою ходою пройшовся по кімнаті, повимикав світло, потім ступив у коридор, на мить блимнуло світло з капітанської каюти, і корабель поринув у темряву.

Бонд знизав плечима. Боже, ну і типок! Він оперся об поруччя, дивився на зірки та флуоресцентні спалахи над кильватерним струменем, даючи природі змогу очистити мозок та тіло від напруження.

Через пів години, коли Джеймс прийняв душ у ванній кімнаті екіпажу на баку та готував собі ліжко з купи ортопедичних подушок, короткий несамопитий зойк розірвав нічну тишу й одразу замовк. Кричала дівчина. Бонд вибіг із салону в темний коридор. Біля дверей капітанської каюти він підняв руку, щоб постукати, але зупинився. З-поза дверей було чути схлипи та гугнявий голос містера Креста. Бонд забрав правицю з ручки дверей. До біса, йому яке діло! Дорослі люди, чоловік та дружина, і якщо вона готова терпіти приниження й не розлучається та не дає відсіч, навіщо Бонду вдавати зі себе сера Галахада¹²⁷. Він розвернувся і почвалав назад проходом. Уже в кают-компанії почув ще один крик, цього разу не такий пронизливий. Джеймс вилаявся, дістався ліжка і спробував сфокусувати увагу на розміреному гудінні двигунів. Чому Ліз така малодушна? Чи, може, річ у тім, що жінки готові витерпіти з боку чоловіків майже все, крім байдужості? Мозок Бонда відмовився розвивати цю думку і поринув у важкий сон.

Годиною пізніше, коли Джеймс перебував на межі сну, згори, зі шлюпкової палуби почулося хропіння. Наступної ночі після виходу з Порт-Вікторія містер Крест також покинув кабіну посередині ночі й

пішов спати у гамак, який повісили між катером та рятувальною шлюпкою. Але якщо минулої ночі він спав тихо, то тепер гучно хропів і посопував — як результат прийняття пігулок для сну на фоні добрячої порції алкоголю.

Це вже занадто. Бонд поглянув на годинник. Пів на другу ночі. Якщо хропіння не припиниться за десять хвилин, він спуститься до кабіни Фіделя Барбея і ляже на підлозі, й наплювати, що задубіє від холоду, а на ранок болітимемо все тіло.

Джеймс спостерігав, як фосфорисцентна хвилинна стрілка описує кола по циферблату. Годі! Він скочив з ліжка, схопив шорти зі сорочкою, і в цей час з боку шлюпкової палуби долинув глухий стук. За стуком одразу почулося шкрябання та відразливе булькотіння й дзюркотіння. Невже Крест вивалився з гамака? Бонд роздратовано кинув речі на палубу й піднявся східцями. Коли його очі опинилися на рівні шлюпкової палуби, булькотіння припинилося, змінившись іншим жахливим звуком — биттям п'яток по палубі. Бонд знав, що це означає. Він стрибком пролетів останні східці й кинувся до фігури, що розпласталася на палубі під яскравим світлом місяця. Зупинився і повільно опустився на коліна, приголомшений. Обличчя задушеного спотворив жах, але те, що стирчало з рота містера Креста, було не його язиком. Із зубів стримів риб'ячий хвіст. Рожевий з чорним. Так, із рота Мілтона Креста стирчав раритет Хільдебранда.

Чоловік був мертвим, і помер він жахливою смертю. Коли йому в рота засунули рибу, він прокинувся, спробував виплюнути, а потім несамовито узявся витягати її. Проте шипи спинних і анальних плавників уп'ялися в щоки зсередини, а деякі з колючок проткнули шкіру й тепер стирчали назовні на поцяткованому крапельками крові обличчі довкола рота. Бонда засіпало. Смерть настала приблизно за хвилину. Але якою жахливою та хвилина стала для Мілтона Креста!

Бонд повільно підвівся й підійшов до стелажа, де в скляних банках під захисним тентом зберігалися зібрані екземпляри. Пластмасова кришка останньої банки лежала поруч із стелажем на палубі. Джеймс ретельно протер її парусиною, а потім, узявши кінчиками пальців, поклав на банку.

Відійшовши від стелажа, схилився над трупом. Хто з них це зробив? Те, що знаряддям убивства став трофей, свідчило про цинічну

ненависть до вбитого. Це вказувало на жінку. Звісно, вона мала мотив. Але Фідель Барбей, із його гарячою креольською кров'ю, був схильний до жорстокості, а ще йому притаманний чорний гумор. «Je lui au foutu son sacré poisson dans la geule»¹²⁸, — Бонд, здавалося, почув, як Барбей промовляє такі словечка. Якщо Крест, коли Джеймс залишив салон, продовжив і далі цькувати сейшельця, глузуючи над його родиною або любимими островами, Фідель Барбей, звісно, не набив би тому морду і не схопився за ніж. Ні, він би перечекав, а вже потім поквитався.

Бонд оглянув палубу. Хропіння могло послугувати сигналом будь-кому з них. Трапи до шлюпкової палуби піднімалися з обох боків. Стерновий у рубці попереду за шумом з машинного відсіку не міг нічого почути. Витягнути маленьку рибку з банки з формаліном та встромити її у роззявлений рот містера Креста було справою кількох секунд. Бонд знизав плечима. Хто б це не зробив — він чи вона — про наслідки вони не замислилися. Буде неминуче розслідування, можливий суд, де він, Бонд, фігуруватиме як підозрюваний. На них усіх чекає купа неприємностей, якщо він не наведе порядок.

Джеймс зазирнув через край шлюпкової палуби. Унизу, вздовж борту тягнулася нижня палуба, завширшки три фути, яку обрамляли невисокі двофуткові леєри. Якщо припустити, що гамак обірвався і містер Крест упав, прокотився під катером і перевалився через край верхньої палуби, чи міг він упасти в море? Навряд чи, тим паче за такого повного штилю, але саме це Бонд і збирався інсценувати.

Він узявся до справи. Столовим ножом, який узяв у салоні, розпустив, а потім розірвав одну зі строп гамака так, щоб той реалістично впав на палубу. Потім вологою ганчіркою стер краплі крові з дерев'яних дошок та стежку з формаліну, що вела до банки зі зразками. Далі — найскладніша частина — впоратись із трупом. Бонд обережно підтягнув тіло до краю, а сам спустився трапом і, зібравшись із силами, потягнув на себе труп містера Креста. Він упав у його обійми важким п'яним мішком. Джеймс похитнувся, позадкував до леєра і перекинув тіло за борт. Востаннє промайнуло непристойно набрякле обличчя, війнув задушливий перегар од віскі, а потім Мілтон Крест із важким сплеском, погойдавшись на хвилях кильватерної струмини, щезнув у темряві ночі. Бонд притулився до люка салону, готовий проковзнути всередину, якщо вахтовий навідається на корму

з'ясувати, що тут коїться. Але з бака не долинуло ні звуку, лише залізно гупали суднові дизелі.

Джеймс важко зітхнув. Тільки дуже прискіпливий коронер міг би дослідити іншу версію, ніж смерть од нещасного випадку. Бонд повернувся на шлюпкову палубу, оглянув місце ще раз, викинув за борт ніж та ганчірку і спустився сходами до ліжка. Годинник показував чверть на третю. За п'ятнадцять хвилин Джеймс уже спав.

Збільшивши швидкість до дванадцять вузлів, вони о шостій вечора наступного дня вийшли на траверс Норт-Пойнт. Небо позаду ряботіло червоними та золотими барвами на аквамариновому фоні. Двоє чоловіків та жінка між ними стояли на кормі й дивились, як смарагдові схили острова, що залишилися позаду, відбиваються у перламутровому дзеркалі лагуни. На Ліз Крест було біле полотняне пальто з чорним поясом та чорно-біла хустина на шиї. Траурні кольори добре гармонували зі золотистою засмагою жінки. Трійця виглядала напружено й незграбно, кожен тішився своєю частиною таємниці, не маючи бажання розділити особистий секрет з іншими.

Уранці, немов дотримуючись конспірації, вони всі спали довго. Навіть Бонда сонце розбудило майже о десятій ранку. Він прийняв душ на частині екіпажу, побазікав зі стерновим на містку перед тим, як навідатися до каюти Фіделя Барбея. Той ще був у ліжку. Він поскаржився на похмілля і поцікавився, чим закінчилася вчорашня вечеря. Чи був він нечемним з містером Крестом? Майже нічого не пам'ятав, окрім того, що містер Крест чомусь йому нахамив.

— Пригадуєте, Джеймсе, що я казав про нього на самому початку? Вискочень із хамської породи. Тепер ви зі мною погоджуєтесь? Одного прекрасного дня хтось навіки заткне його погану пащу.

Непереконливий доказ. Бонд приготував собі сніданок на камбузі й сів їсти, коли туди увійшла Ліз Крест. Була вдягнена у блідо-блакитне шовкове кімоно до колін. Під очима у неї темніли чималі кола. Вона з'їла сніданок стоячи. Мала вигляд абсолютно спокійної і поводитися природно. По-змовницьки прошепотіла Бонду:

— Вибачте мені за вчорашній вечір. Здається, я теж випила зайвого. А також прошу вибачення за Мілта. Він поведився нечемно. Таке трапляється, коли перебере зайвого. Наступного ранку Мілт завжди розкаюється. Ось побачите.

Об одинадцятій, коли ніхто з них не виказав жодних ознак нервовості й, так би мовити, не викрив себе, Джеймс вирішив прискорити події. Він стурбовано подивився на Ліз Крест, яка, лежачи на палубі, гортала журнал, і спитав:

— До речі, а де ваш чоловік? Усе ще спить?

Вона нахмурилася:

— Думаю, що так. Він ще вночі пішов спати у гамак на шлюпковій палубі. Гадки не маю, о котрій годині. Бо я випила снодійне і відключилася.

Фідель Барбей, який закидав наживку на тунця, сказав, не обертаючись:

— Він, напевне, на містку.

— Якщо досі спить на верхній палубі, — сказав Бонд, — то отримає добрячі опіки.

— О боже, бідний Мілт! — скрикнула Ліз. — Я і не подумала. Піду подивлюся.

Вона піднялася трапом. Коли її голова порівнялась із шлюпковою палубою, жінка зупинилась і стурбовано проказала згори:

— Джиме, його тут нема. І гамак обірваний.

Бонд байдуже кинув:

— Напевне, Фідель правий. Піду подивлюся на містку.

Він піднявся на місток. Фріц, помічник капітана та інженер були на місці. Джеймс спитав:

— Хто-небудь бачив містера Креста?

— Ні, сер, — спантеличено відповів Фріц. — А в чому справа? Щось сталося?

Бонд зобразив на обличчі стурбованість.

— На кормі його нема. Давайте, огляньте все навкруги. Він спав на верхній палубі. Тепер його нема там, а гамак обірваний. Мілт учора здорово набрався. Ану ж ворушіться!

Коли нарешті дійшли неминучого висновку, Ліз Крест учинила короткий, але правдоподібний істеричний припадок. Бонд відвів її до каюти і залишив у сльозах.

— Заспокойтеся, Ліз, — утішав. — Побудьте тут.

Я про все подбаю. Треба дати радіограму в Порт-Вікторія. Накажу Фріцу пришвидшити корабель. Боюся повертати назад і займатися

пошуками — безнадійно: зі сходу сонця минуло вже шість годин, і за цей час він просто не міг упасти за борт непоміченим. Напевне, це сталося вночі. Боюсь, протриматися шість годин в тутешніх водах неможливо.

Вона зі жахом дивилася на нього широко розплющеними очима.

— Ви хочете сказати... що акули і все інше?

Бонд кивнув.

— О боже, Мілт! Бідний любий Мілт! Чому це мало статися?

Бонд вийшов, тихо зачинивши за собою двері.

Корабель обійшов Кеннон-Пойнт і скинув швидкість. Тримаючись подалі від мілин рифу, судно прослизнуло широкою лагуною, лимонно-металевою у променях призахідного сонця, до місця якірної стоянки. Містечко біля підніжжя гір, накрите індиговою тінню, мерехтіло розсипом жовтих вогників. Бонд спостерігав, як від причалу назустріч їм відійшов моторний човен митної та імміграційної служби. Напевне, місцева спільнота вже щодуху гуде від новини, яка, звісно, просочилася з радіостанції до Сейшельського клубу, а звідти — через шоферів та прислугу — до міста.

Ліз Крест повернулася до Бонда:

— Я починаю нервуватися. Ви допоможете мені пройти через усі жахливі формальності та інше?

— Звісно.

— Не хвилюйтеся так, — втрутився у розмову Фідель. — Усі ті люди — мої друзі. А головний суддя взагалі мій дядько. Нам усім доведеться дати свідчення. Можливо, завтра відбудеться судове розслідування. Тоді післязавтра зможете поїхати.

— Ви справді так вважаєте? — крапля поту скотилася з чола Ліз. — Біда в тому, що я насправді не знаю, куди їхати і що робити далі. Як гадаєте... — вона невпевнено запнула, не дивлячись на Бонда, — як гадаєте, Джеймсе, може, проведете мене до Момбаси? Тобто, ви казали, що все одно збираєтеся туди, а на яхті, до речі, зможете дістатися на день раніше, ніж на «Камп»... як його?

— «Кампала», — Бонд запалив сигарету, щоби приховати збентеження. Чотири дні на чудовій яхті з чарівною дівчиною! Але той риб'ячий хвіст, що стирчав з рота, не виходив із голови! Невже це вона? Чи, може, все ж таки Фідель, який розраховував, що дядьки та

кузени на Мае в будь-якому випадку не дадуть його скривдити. Хоч би хтось із них пробовкнувся. — Дуже вдячний за ваше запрошення, Ліз, — із готовністю відповів Бонд. — Буду радий приєднатися.

Фідель Барбей хмикнув.

— Браво, друже мій! Хотів би я опинитися на вашому місці, якби не одне «але». Йдеться про клятву рибку. На вас — величезна відповідальність. Чомусь мені здається, що тепер смітсонівці закидають вас каблограми. Не забувайте, що ви стали опікунами цього наукового «Кохінура»¹²⁹. Самі знаєте, які прискіпливі американці. Вони з вас душу витрясуть, щоб отримати той раритет.

Бонд невідривно дивився на дівчину, спостерігаючи за її реакцією. Слова Барбея однозначно свідчили проти неї. Треба знайти підставу й відмовитися від поїздки. Такий спосіб убивства людини чомусь дуже нервував його.

Проте чудові широко розплющені очі дівчини навіть не здригнулися. Місіс Крест повернулася до Фіделя Барбея і, не вагаючись ані секунди, радо відповіла:

— О, це не становитиме жодної проблеми. Я прийняла рішення передати раритет Хільдебранда Британському музеєві.

Джеймс Бонд побачив, як усе її чоло вкрилося крапельками поту. Але, врешті-решт, вечір видався насправді дуже задушливим.

Гуркіт двигунів ущух, і в тиші бухти заторохкотів якрний ланцюг.

¹⁰⁰ Або хвостокол — скат, який водиться у тропічних та субтропічних морях.

¹⁰¹ Родина здебільшого морських риб, яка містить найбільше число отруйних видів. Представники родини мають жалоподібні шипи на плавниках або зябрових кришках, а також отруйну мукозу.

¹⁰² Одіссея помилково вбив, як і провіщав оракул, його син Телегон, який вирушив на пошуки батька і висадився на Ітаці, вважаючи, що це Керкіра. Цар Одісей вийшов на захист острова, і в бою Телегон заподіяв Одіссею смертельну рану списом зі шипом ската.

¹⁰³ La starule — мерзотник (франц.). Тут — отримала ляща.

¹⁰⁴ Повзучий чагарник або невелике дерево, поширене на морських узбережжях тропічної Америки і Вест-Індії, досягає 8 метрів заввишки, але більшість представників виду трохи вищі 2 метрів.

¹⁰⁵ Натяк на відому повість Е. Гемінгвея 1952 року, за яку він отримав у 1953-му Пулітцерівську премію, в 1954 році — Нобелівську премію з літератури.

¹⁰⁶ Скат у фритюрі (франц.).

¹⁰⁷ Synanceia — надзвичайно отруйна риба, одна з найсмертельніших для людини.

- ¹⁰⁸ Вид чагарникових тропічних рослин. Використовують для ароматизації приміщень, тканин та інших продуктів, а також для отримання ефірної олії. Часто застосовують як ароматичну добавку до воску свічки, курільних сумішей, ароматичних паличок і т. д. Також широко використовують у парфумерії.
- ¹⁰⁹ Архієпископ Макаріос III (1913–1977) — предстоятель автокефальної Кіпрської православної церкви (1950–1977), обраний першим президентом Кіпру (на цій посаді перебував у 1960–1977 роках). Депортували в 1956 році англійці на Сейшели за підтримку бунтівного полковника Георгіоса Гриваса, який виступив проти Великої Британії і Туреччини. Макаріос отримав дозвіл повернутися тільки 1959 року.
- ¹¹⁰ Місто на півдні Кенії, головний порт і друге за величиною місто у країні.
- ¹¹¹ Хамфрі де Форест Богарт (1899–1957) — американський кіноактор, один із провідних представників кіножанру «нуар», відомий в амплу жорсткої і цинічної, але шляхетної людини. Його стиль гри став зразком для численних акторів Європи й Америки, у т. ч. Ж.-П. Бельмондо. Хамфрі Богарт отримав «Оскара» (1952) за фільм «Африканська королева».
- ¹¹² Вираз із промови В. Черчилля перед конгресом США 19 травня 1943 року, що став крилатим.
- ¹¹³ Визнати поразку (ідіома).
- ¹¹⁴ Carrier Corporation — американська компанія, яка продукує кліматичні системи й обладнання. Є світовим лідером у галузі кондиціонування, опалення та вентиляції.
- ¹¹⁵ She's your ship, — сказав Бонд. В англійській «корабель» ввічливо вважають словом жіночого роду.
- ¹¹⁶ Corning Inc. (заснована 1851 р.) — американська технологічна компанія, що спеціалізується на виробництві скла, кераміки та супутніх товарів. Тепер Корнінг — головний постачальник компанії Apple і відома своїми розробками підсиленого скла Gorilla Glass.
- ¹¹⁷ Монтегю Доусон (1890–1972) — британський художник-мариніст, завзятий яхтсмен, онук художника-мариніста Генрі Доусона.
- ¹¹⁸ Різновид коктейлю «кривава Мері», в який замість томатного соку наливають воловий бульон чи консоме з яловичини.
- ¹¹⁹ Комплекс культурно-освітніх і наукових установ у США. Заснований на кошти, що відписав на це англійський науковець Джеймс Смітсон. У колекціях інституту — понад 142 млн експонатів. Його жартома називають «горищем країни» — тобто там зберігається все, що вже не потрібне, але його шкода викинути.
- ¹²⁰ Вітватерсрандський університет — великий південноафриканський громадський дослідний університет. Розміщений у Йоганнесбурзі. Одним із випускників є Нельсон Мандела, лауреат Нобелівської премії миру 1993 р.
- ¹²¹ Повитиця — паразитична рослина, зовнішньо схожа на оранжеві водорості.
- ¹²² Ще один представник родини скатів.
- ¹²³ Складний ізофлавоноід без запаху та кольору, котрий використовують як інсектицид, риб'ячу отруту та пестицид широкого спектру дії.
- ¹²⁴ Род в'юнкуватих рослин родини бобових.
- ¹²⁵ Hammacher Schlemmer & Co. Inc. — американська компанія роздрібної торгівлі, заснована 1848 року. Інноваційний підхід до продажу товарів дав компанії змогу лідувати у своєму сегменті. Так, у 1881 р. компанія почала торгувати за каталогами, а 1988 (!) — продавати товари через інтернет.

¹²⁶ Національний парк на півдні Англії, більша частина якого розташована у графстві Гемпшир, менша — у Вілтширі.

¹²⁷ Лицар Круглого столу короля Артура й один із шукачів Святого Грааля. У легендах, де він фігурує, часто наголошено на його непорочності й заступництві йому вищих сил і долі, а самого Галахада вважають «святим лицарем».

¹²⁸ Я йому ту кляту рибу в горлянку запхнув (*франц.*).

¹²⁹ Кохітур — «Гора Світла» — найзнаменитіший з алмазів Індії, відомий із 1304 року. Вага — 793,5 карата; після першої огранки — 186,1 карата, після другої — 106,1 карата. Легенди про нього сягають тисяч років у давнину. Фахівці вважають, що «Кохітур» знайшли близько 5000 років тому в Південній Індії, у знаменитих копальнях Голконди. Першим відомим його власником був легендарний герой «Махабхарати» Карна. У 1852 році «Кохітур» Східноіндійська компанія подарувала королеві Вікторії, яка носила його у вигляді брошки. Після її смерті діамант передали у скарбницю британського двору і вмонтували в королівську корону.

Літературно-художнє видання

ФЛЕМІНГ Ієн

ТІЛЬКИ ДЛЯ СЛУЖБОВОГО КОРИСТУВАННЯ

Детектив

Переклад *Алекса Антомонова*

Головний редактор *Богдан Будний*

Літературний редактор *Богдан Мельничук*

Редактор *Петро Ктитор*

Обкладинка *Олега Кіналя*

Художнє редагування *Володимира Басалиги*

Технічна редакторка *Неля Домарецька*

Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 10.06.2021. Формат 84·100/32.

Папір офсетний. Гарнітура Minion. Умовн. друк. арк. 10,53.

Умовн. фарбо-відб. 10,53. Накл. 1000 пр.

Термін придатності необмежений, зберігати в сухому місці.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №4221 від 07.12.2011 р.

007

ІЄН
ФЛЕМІНГ

ТІЛЬКИ
ДЛЯ СЛУЖБОВОГО
КОРИСТУВАННЯ

ДЖЕЙМС БОНД

